

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ประจำไตรมาสที่ 2/2566

THAILAND'S
ECONOMIC OUTLOOK
Quarter 2/2023

สารบัญ

ประมาณการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2566.....	3
Executive Summary Thailand's Economic Projections for 2023.....	6
สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2566	9
ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2566.....	30
Thailand's Key Economic Indicators.....	42
ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators)	42
ภาคการคลัง	44
รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลัง ในช่วงครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2566 (ตุลาคม 2565 – มีนาคม 2566).....	45
ภาคการเงิน.....	51
รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 1 ปี 2566.....	52
บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ: Macroeconomic Analysis Briefings.....	58
การแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Intervention: FXI)	59
การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของนโยบายสวัสดิการสังคม: กรณีโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ.....	73
การจัดสรรงบประมาณประจำปี: ตอบโจทย์ความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรเพียงใด.....	81
ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในพื้นที่ EEC ตอนที่ 1.....	91

บทสรุปผู้บริหาร

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2566

“เศรษฐกิจไทยปี 2566 คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 3.6 โดยได้รับแรงสนับสนุนจากการบริโภคที่ปรับตัวดีขึ้น ภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องและอัตราเงินเฟ้อที่ลดลง อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามนโยบายการเงินและปัญหาสถาบันการเงินในประเทศเศรษฐกิจหลักอย่างใกล้ชิด”

เศรษฐกิจไทยปี 2566 คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 3.6 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.1 ถึง 4.1) พื้นตัวต่อเนื่องจากปี 2565 ที่ขยายตัวที่ร้อยละ 2.6 ต่อปี โดยได้รับแรงสนับสนุนจากการบริโภคที่ปรับตัวดีขึ้นและภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียและกลุ่มสหภาพยุโรปที่เพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าจะในปี 2566 จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 29.5 ล้านคน ขยายตัวที่ร้อยละ 164.6 ต่อปี และคาดว่าจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 1.3 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 255.9 ต่อปี ส่งผลให้รายได้จากภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง สอดคล้องกับด้านอุปสงค์ภายในประเทศที่ฟื้นตัวต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะการบริโภคภาคเอกชนคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 4.1 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.6 ถึง 4.6) ตามรายได้ภาคประชาชนที่ฟื้นตัวตามสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศ ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ลดลงช่วยให้การบริโภคเพิ่มขึ้น สำหรับการลงทุนภาคเอกชนคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 2.3 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.8 ถึง 2.8) จากความเชื่อมั่นของเศรษฐกิจภายในประเทศที่เริ่มกลับมาดีขึ้นตามทิศทางของเศรษฐกิจโดยรวม อย่างไรก็ตาม ผลของอัตราเงินเฟ้อที่ยังอยู่ในระดับสูง การดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดและปัญหาสถาบันการเงินในประเทศเศรษฐกิจหลักส่งผลให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัวในช่วงต้นปี 2566 ทำให้คาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐจะหดตัวเล็กน้อยที่ร้อยละ -0.5 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -1.0 ถึง 0.0) นอกจากนี้ การบริโภคภาครัฐคาดว่าจะหดตัวที่ร้อยละ -2.1 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -2.6 ถึง -1.6) และการลงทุนภาครัฐขยายตัวที่ร้อยละ 2.6 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.1 ถึง 3.1) ส่วนหนึ่งมาจากกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2567 ที่ล่าช้ากว่าปีที่ผ่านมา

ในด้านเสถียรภาพภายในประเทศ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปจะอยู่ที่ร้อยละ 2.6 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.1 ถึง 3.1) ปรับเข้าสู่กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อที่ร้อยละ 1.0 – 3.0 เนื่องจากราคาล้างงานโลกที่ลดลง ทำให้แรงกดดันด้านอุปทานจากต้นทุนพลังงาน และราคาน้ำมันคลี่คลายลง สำหรับเสถียรภาพภายนอกประเทศ ดุลบริการมีแนวโน้มจะกลับมาเกินดุลตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2566 มีแนวโน้มที่จะกลับมาเกินดุล 4.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.8 ของ GDP

ทั้งนี้ สำหรับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย ที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดมีทั้งปัจจัยสนับสนุน อาทิ 1) ภาคการท่องเที่ยวที่ปรับตัวดีขึ้นสะท้อนจากจำนวนนักท่องเที่ยวทุกสัญชาติที่มีจำนวนมากกว่าที่คาดการณ์ 2) สถานการณ์เงินเฟ้อที่ลดลงเร็วกว่าที่คาดไว้ ส่งผลบวกต่อการใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น

และปัจจัยเสี่ยง อาทิ 1) ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ความผันผวนของตลาดการเงินโลกจากการดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดของประเทศคู่ค้าหลักและปัญหาสถาบันการเงินในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป และ 2) ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์โลกในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงระหว่างประเทศและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ

ตารางสรุปสมมติฐานและผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2566

	2566f			
	2564	2565	ณ เม.ย. 66	
			เฉลี่ย	ช่วง
ผลการประมาณการ				
1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)	1.5	2.6	3.6	3.1 ถึง 4.1
2) อัตราการขยายตัวของการบริโภค				
- การบริโภคภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	0.6	6.3	4.1	3.6 ถึง 4.6
- การบริโภคภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	3.7	0.0	-2.1	-2.6 ถึง -1.6
3) อัตราการขยายตัวของการลงทุน				
- การลงทุนภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	3.0	5.1	2.3	1.8 ถึง 2.8
- การลงทุนภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	3.4	-4.9	2.6	2.1 ถึง 3.1
4) อัตราการขยายตัวของปริมาณส่งออกสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	11.1	6.8	6.0	5.5 ถึง 6.5
5) อัตราการขยายตัวของปริมาณนำเข้าสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	17.8	4.1	3.8	3.3 ถึง 4.3
6) ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	32.4	10.8	10.0	7.0 ถึง 13.0
- มูลค่าสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	19.2	5.5	-0.5	-1.0 ถึง 0.0
- มูลค่าสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	27.7	15.3	-0.2	-0.7 ถึง 0.3
7) ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	-10.6	-17.2	4.2	1.5 ถึง 6.9
- ร้อยละของ GDP	-2.1	-3.4	0.8	0.3 ถึง 1.3
8) อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	1.2	6.1	2.6	2.1 ถึง 3.1
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (ร้อยละ)	0.2	2.5	2.2	1.7 ถึง 2.7
สมมติฐานหลัก				
สมมติฐานภายนอก				
1) อัตราการขยายตัวเฉลี่ย 15 ประเทศคู่ค้าหลัก (ร้อยละ)	5.6	3.4	2.8	2.3 ถึง 3.3
2) ราคาน้ำมันดิบดูไบ (ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล)	69.2	95.4	82.0	77.0 ถึง 87.0
สมมติฐานด้านนโยบาย				
3) อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ)	32.0	35.1	33.2	32.2 ถึง 34.2
4) รายจ่ายภาคสาธารณสุข (ล้านล้านบาท)	4.01	4.11	4.12	4.07 ถึง 4.17
5) จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	0.4	11.2	29.5	28.5 ถึง 30.5

Executive Summary

Thailand's Economic Projections for 2023

“The Thai economy is expected to expand by 3.6 percent in 2023 mainly driven by the expansion of the tourism sector and lower inflation. Nevertheless, monetary policies and financial institution issues of major trading partners should be closely monitored.”

Thai economy is anticipated to expand by 3.6 percent (within the range of 3.1 to 4.1 percent) in 2023” continuously recover from 2022 where the economy expanded 2.6 percent. The improved consumption and the continued growth of tourism sectors, particularly from the increasing of Asian and European tourists, are the main supports in Thai economy growth. International tourists is forecasted to be 29.5 million tourists (164.6 percent YoY) and expected to generate income of 1.3 trillion baht (255.9 percent YoY). This will result in continuous growth of tourism sector and related service businesses, in line with the domestic economic recovery. Private consumption is anticipated to increase 4.1 percent (within the range of 3.6 to 4.6 percent) due to the recovery of household incomes and a reduced inflation rate, which helps increase consumption. Private investment is expected to rise 2.3 percent (within the range of 1.8 to 2.8 percent) based on higher confidence in overall domestic economy. However, the effects of high inflation rates, strict monetary policies, and problems in the financial institutions of major trading partners could lead to economic slowdown in early 2023. As a result, the export value of goods in USD is expected to slightly contract by -0.5 percent (within the range of -1.0 to 0.0 percent). Furthermore, government consumption is expected to reduce by -2.1 percent (within the range of -2.6 to -1.6 percent) and government investment is expected to grow 2.6 percent (within the range of 2.1 to 3.1 percent), partly due to the delayed budget expenditure in 2024 fiscal year.

Regarding internal stability, the headline inflation rate is expected at 2.6 percent within the range of 2.1 to 3.1 percent) adjusted within the inflation target of 1.0 - 3.0 percent due to lower global energy and oil prices which have eased the pressure on production costs. In terms of external stability, the service balance is expected to be surplus due to the growth of international tourists, leading to the current account balance potentially return to a surplus of 4.2 billion USD, equivalent to 0.8 percent of GDP.

Moreover, the Ministry of Finance Spokesperson also highlighted, “Thailand’s economic outlook could be affected by several factors. MOF gives special attention to both the pro and con considerations. Examples of supporting factors are 1) higher-than-expected foreign tourists 2) faster-than-anticipated decline in the inflation rate, which may boost domestic spending. On the other hand, examples of opposing factors are 1) the uncertainty of global economy, global financial market volatility from the strict monetary policy, and financial institutions issue of Thailand’s major trading partners especially in United States and European countries 2) the geopolitical conflicts across the world which may affect international security and supply chains of production factors”

Major Economic Assumptions and Thailand's Economic Projections for 2023

	2021	2022	2023f as of Apr 2023	
			Avg	Range
Projections				
1) GDP Growth Rate (percent y-o-y)	1.5	2.6	3.6	3.1 to 4.1
2) Real Consumption Growth (percent y-o-y)				
- Real Private Consumption (percent y-o-y)	0.6	6.3	4.1	3.6 to 4.6
- Real Public Consumption (percent y-o-y)	3.7	0.0	-2.1	-2.6 to -1.6
3) Real Investment Growth (percent y-o-y)				
- Real Private Investment (percent y-o-y)	3.0	5.1	2.3	1.8 to 2.8
- Real Public Investment (percent y-o-y)	3.4	-4.9	2.6	2.1 to 3.1
4) Export Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	11.1	6.8	6.0	5.5 to 6.5
5) Import Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	17.8	4.1	3.8	3.3 to 4.3
6) Trade Balance (USD billion)	32.4	10.8	10.0	7.0 to 13.0
- Export Value of Goods in USD (percent y-o-y)	19.2	5.5	-0.5	-1.0 to 0.0
- Import Value of Goods in USD (percent y-o-y)	27.7	15.3	-0.2	-0.7 to 0.3
7) Current Account (billion U.S.)	-10.6	-17.2	4.2	1.5 to 6.9
- Percentage of GDP	-2.1	-3.4	0.8	0.3 to 1.3
8) Headline Inflation (percent y-o-y)	1.2	6.1	2.6	2.1 to 3.1
Core Inflation (percent y-o-y)	0.2	2.5	2.2	1.7 to 2.7
Major Assumptions				
1) Average Economic Growth Rate of Major Trading Partners (percent y-o-y)	5.6	3.4	2.8	2.3 to 3.3
2) Dubai Crude Oil Price (U.S. dollar per Barrel)	69.2	95.4	82.0	77.0 to 87.0
3) Exchange Rate (Baht per U.S. dollar)	32.0	35.1	33.2	32.2 to 34.2
4) Public Expenditure (Trillion Baht)	4.01	4.11	4.12	4.07 to 4.17
5) Number of foreign tourists (Million)	0.4	11.2	29.5	28.5 to 30.5

ข้อสมมติฐานสำคัญในการ ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี

2566

1

การขยายตัวของเศรษฐกิจ 15 ประเทศคู่ค้า

65 +3.4% 66f +2.8%

2

Baht/USD

65 35.1 ฿/\$ 66f 33.2฿/\$

ดัชนีค่าเงินบาท

65 107.93 66f 112.25

3

ราคาน้ำมันดิบดูไบ

65 95.4\$/bbl

66f 82.0\$/bbl

4

จำนวนนักท่องเที่ยว

65 11.2 ล้านคน

66f 29.5 ล้านคน

5

รายจ่ายภาคสาธารณะ

65 4.11 ล้านล้านบาท

66f 4.12 ล้านล้านบาท

5 ข้อ
สมมติฐาน

สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2566

1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ 15 ประเทศคู่ค้าหลักของไทย

สศค. ประเมินภาพรวมอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศ ในปี 66 ว่า จะขยายตัวต่อเนื่องจากปี 65 แต่ในอัตราที่ชะลอลง สอดคล้องกับการคาดการณ์ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้ง IMF โดยคาดว่า เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย โดยรวมขยายตัวที่ร้อยละ 2.8 ต่อปี (YoY) เพิ่มขึ้นจากประมาณการครั้งก่อนที่คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.7 ต่อปี (YoY) และชะลอลงจากปี 65 (อยู่ที่ร้อยละ 3.4) เนื่องจากเศรษฐกิจสหรัฐและยูโรโซนกลับมาฟื้นตัวดีขึ้น และคาดว่าผลกระทบของปัญหาสถาบันการเงินในสหรัฐ และยูโรโซนมีอย่างจำกัดและไม่ยืดเยื้อ อีกทั้งการกลับมาเปิดประเทศอีกครั้งของจีน รวมทั้ง การผ่อนคลายมาตรการจำกัดการแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างต่อเนื่องในหลายประเทศทั่วโลก คาดว่า จะมีส่วนสำคัญในการช่วยกระตุ้นการบริโภค การท่องเที่ยว และการลงทุน อีกทั้งช่วยชดเชยผลกระทบของเงินเฟ้อที่ยังคงอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน อย่างไรก็ตาม ภาคการส่งออกในหลายประเทศยังคงได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและสถานการณ์ความขัดแย้งทางการค้า

ในระยะต่อไป ยังมีปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด ได้แก่ 1) สถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ รวมถึงความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของการค้าและเศรษฐกิจโลก 2) ความเสี่ยงของการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 และโรคระบาดใหม่ ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก 3) สถานะการเงินโลกที่ตึงตัวและยังมีความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางการเงิน อันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายทางการเงินที่เข้มงวดผนวกกับการเพิ่มขึ้นของหนี้สินในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 และ 4) ปัญหาการค้าโลกที่ชะลอตัวมากกว่าคาด การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานต่าง ๆ และเงินเฟ้อโลกที่ยังคงอยู่ในระดับสูงต่อเนื่องมาจากปี 65 ซึ่งอาจส่งผลให้เศรษฐกิจโลกฟื้นตัวช้ากว่าที่คาด

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของเศรษฐกิจคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศ (ร้อยละ)

ประเทศคู่ค้าหลักเรียงตามสัดส่วนการส่งออกปี 2565	2564	2565				2565	2566	ทั้งปี 2566F
		Q1	Q2	Q3	Q4		Q1	
15 ประเทศ (79.1%)	5.6	3.8	3.6	4.2	2.3	3.4	N.A.	2.8
1.สหรัฐฯ (16.6%)	5.9	3.7	1.8	1.9	0.9	2.1	1.6	1.0
2.จีน (12.0%)	8.4	4.8	0.4	3.9	2.9	3.0	4.5	5.3
3.ญี่ปุ่น (8.6%)	2.1	0.5	1.8	1.6	0.4	1.0	1.3	1.0
4.ยูโรโซน (6.8%)	5.3	5.5	4.4	2.5	1.8	3.5	1.3	0.5
5.เวียดนาม (4.6%)	2.6	5.1	7.8	13.7	5.9	8.0	3.3	6.0
6.มาเลเซีย (4.4%)	3.3	4.8	8.8	14.1	7.1	8.7	4.6	4.3
7.ออสเตรเลีย (3.9%)	4.9	3.3	3.6	5.9	2.7	3.6	N.A.	1.7
8.อินเดีย (3.7%)	8.3	4.0	13.2	6.3	4.4	6.7	N.A.	6.0
9.อินโดนีเซีย (3.6%)	3.7	5.0	5.5	5.7	5.0	5.3	5.0	4.8
10.สิงคโปร์ (3.6%)	8.9	4.0	4.5	4.0	2.1	3.6	0.1	1.5
11.ฮ่องกง (3.5%)	6.4	-3.9	-1.2	-4.6	-4.1	-3.5	2.7	3.5
12.ฟิลิปปินส์ (2.6%)	5.7	8.0	7.5	7.7	7.1	7.6	6.4	5.5
13.เกาหลีใต้ (2.2%)	4.1	3.0	3.0	3.1	1.3	2.6	0.8	1.7
14.ไต้หวัน (1.6%)	6.5	3.9	3.0	3.6	-0.4	2.5	-3.0	2.2
15.สหราชอาณาจักร (1.4%)	7.5	10.6	3.8	2.0	0.6	4.1	N.A.	-0.3

ที่มา : รวบรวมและประมาณการโดย สศค.

1.1 เศรษฐกิจสหรัฐฯ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 1 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 16.6 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2565)

➡ เศรษฐกิจสหรัฐฯ ในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 (ตัวเลขเบื้องต้น) ขยายตัวที่ร้อยละ 1.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เติบโตขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ร้อยละ 0.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน (ขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) และเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 1.1

เมื่อคำนวณแบบ annualize rate เป็นผลจากการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วขึ้น ขณะที่อัตราเงินเฟ้อแม้จะทยอยปรับตัวลดลงต่อเนื่อง แต่ยังคงอยู่ในระดับสูงกว่าเป้าหมาย ตามการเพิ่มขึ้นของการบริโภคสินค้าและบริการ นอกจากนี้ การใช้จ่ายภาครัฐขยายตัวเพิ่มขึ้นในระดับที่สูงที่สุดนับตั้งแต่ไตรมาสที่สองของปี 2563 ขณะเดียวกัน อุปสงค์ภายนอกสุทธิที่กลับมาฟื้นตัวได้ส่งผลบวกต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการส่งออกเพิ่มขึ้นและการนำเข้าลดลง ทางด้านการลงทุนคงที่ที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยชะลอตัวลงจากไตรมาสก่อนหน้า ส่วนการลงทุนคงที่ในที่อยู่อาศัยยังคงหดตัวต่อเนื่อง ด้านเสถียรภาพในตลาดแรงงานยังอยู่ในเกณฑ์ดี บ่งชี้จากอัตราการว่างงานของสหรัฐฯ ในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 เฉลี่ยที่ร้อยละ 3.5 ของกำลังแรงงานรวม และล่าสุดผลการประชุมของคณะกรรมการนโยบายการเงินของสหรัฐฯ (Federal Open Market Committee: FOMC) ระหว่างวันที่ 2 – 3 พฤษภาคม 2566 มีมติเอกฉันท์ให้ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย 25 bps ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยนโยบายเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 5.00 – 5.25 ต่อปี ซึ่งเป็นระดับที่สูงที่สุดในรอบประมาณ 16 ปี และนับเป็นการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 10 นับตั้งแต่เดือน มีนาคม 2565

➡ ในปี 2566 คาดว่า เศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวที่ร้อยละ 1.0 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.5 ถึง 1.5) ขยายตัวชะลอลงจากปี 2565 โดยแม้ว่าในช่วงเปิดต้นปีดัชนีเศรษฐกิจสหรัฐฯ จะส่งสัญญาณบวกสะท้อนแนวโน้มการฟื้นตัวที่ดี อย่างไรก็ตาม ดัชนีเศรษฐกิจสหรัฐฯ เริ่มส่งสัญญาณผสมในเวลาต่อมา โดยมีดัชนีหลายตัวที่ออกมาอ่อนแอกว่าที่ตลาดคาดการณ์ไว้ ทำให้คาดว่า ปีนี้มีโอกาสที่เศรษฐกิจสหรัฐฯ อาจขยายตัวได้ไม่มากนัก เป็นผลจากการใช้นโยบายการเงินแบบเข้มงวดต่อเนื่องทำให้อัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง และความเสี่ยงในภาคธนาคารสหรัฐฯ ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแม้ภาครัฐจะสามารถเข้ามากำกับดูแลได้ทันทั่วทั้งที่ แต่อาจมีนัยต่อนโยบายการเงินของสหรัฐฯ อีกทั้งผลจากนโยบายกำกับดูแลภาคธนาคารยังมีแนวโน้มทำให้การปล่อยสินเชื่อเข้มงวดมากขึ้นหลังเผชิญวิกฤตในภาคธนาคาร ซึ่งคาดว่าจะกีดกันกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวม ส่งผลต่อการบริโภค การลงทุน และการจ้างงานให้มีแนวโน้มชะลอตัวลง นอกจากนี้ ตลาดแรงงานสหรัฐฯ เริ่มตึงตัวน้อยลง และแรงกดดันเงินเฟ้อคาดว่าจะทยอยผ่อนคลายเป็นลำดับต่อเนื่องในระยะถัดไปตามการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศและการลดลงของราคาพลังงาน ทำให้คาดว่า ในปีนี้ธนาคารกลางสหรัฐฯ มีโอกาสที่จะลดหรือยุติการดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวดลง โดยใน policy statement ฉบับล่าสุดเดือนพฤษภาคม 2566 คณะกรรมการได้ตัดประโยคที่ว่า “คณะกรรมการคาดว่า การกำหนดนโยบายเพิ่มเติมบางอย่างอาจเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายการเงินที่เข้มงวด” (The Committee anticipates that some additional policy firming may be appropriate in order to attain a stance of monetary policy that is sufficiently restrictive) to return inflation to 2 percent over time. ซึ่งบ่งชี้ถึงสัญญาณการยุติวงจรการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย และจะเป็นปัจจัยสนับสนุนความเชื่อมั่นต่อการใช้จ่ายของการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ประธานเฟด นายเจอโรม พาวเวลล์ได้กล่าวในระหว่างการแถลงข่าวว่า ยังไม่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการยุติในวันนี้ (a decision on a pause was not made today) ทั้งนี้ ยังต้องติดตามปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ การปรับกรอบเพดานหนี้สาธารณะ ความตึงเครียดทางการเมือง โดยเฉพาะความขัดแย้งด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐฯ และจีน ซึ่งทางสหรัฐฯ ได้ออกกฎหมาย Chips and Science Act เพื่อกีดกันจีน เป็นต้น

1.2 เศรษฐกิจจีน (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 2 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 12.0 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมปี 2565)

➡เศรษฐกิจของจีนในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 4.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ร้อยละ 2.9 และคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 2.2 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (จัดผลทางฤดูกาลแล้ว) เป็นผลจากการยุติมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดที่เข้มงวด การกลับมาเปิดประเทศในเดือนมกราคม 2566 และการผ่อนคลายการปราบปรามกลุ่มบริษัทเทคโนโลยีและอสังหาริมทรัพย์ที่ดำเนินการต่อเนื่องมา 3 ปี ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจจีนทยอยกลับมาฟื้นตัวได้แม้ยังไม่สม่ำเสมอ เศรษฐกิจจีนได้รับแรงหนุนหลักจากการฟื้นตัวของภาคบริการที่ทำให้เศรษฐกิจจีนไตรมาสแรกขยายตัวได้สูงกว่าคาดการณ์ตลาด แต่ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลจีนตั้งเป้าไว้ที่ร้อยละ 5.0 ต่อปี ทางด้านการบริโภคในประเทศเร่งตัวขึ้นหลังเปิดประเทศ แต่ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจในระยะข้างหน้าทำให้ครัวเรือนยังมีการออมในระดับสูง ยอดค้าปลีกในไตรมาสแรกมีการขยายตัวเร่งขึ้นสอดคล้องกับดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้ การส่งออกของจีนในไตรมาสแรกยังขยายตัวได้ท่ามกลางเศรษฐกิจโลกที่เริ่มชะลอตัวลง โดยจีนมีการส่งออกไปยังตลาดอาเซียนมากขึ้น ซึ่งคาดว่าจะได้รับผลบวกจากข้อตกลงทางการค้า RCEP ที่มีผลบังคับใช้เมื่อต้นปี 2565 ทางด้านการลงทุนและการผลิตภาคอุตสาหกรรมเริ่มส่งสัญญาณชะลอตัวลง บ่งชี้จากการลงทุนในสินทรัพย์คงทนและผลผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า สำหรับด้านเสถียรภาพภายในประเทศพบว่า อัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีแนวโน้มปรับตัวลดลง โดยในเดือนมีนาคม 2566 ลดลงจากเดือนก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน และอัตรารว่างงานในพื้นที่เขตเมืองลดลงจากไตรมาสก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ 5.5 ของกำลังแรงงานรวม

➡ในปี 2566 คาดว่า เศรษฐกิจจีนจะขยายตัวที่ร้อยละ 5.3 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.8 ถึง 5.8) ขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยคาดว่าเศรษฐกิจจะค่อย ๆ ฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากปัจจัยฐานต่ำจากการปิดเมืองในปีก่อน รวมถึงได้รับปัจจัยหนุนโดยเฉพาะการบริโภคในประเทศ และการดำเนินนโยบายตามแผนการพัฒนาประเทศในระยะยาว เพื่อยกระดับจีนให้ขึ้นมาเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม และลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเฉพาะมาตรการกระตุ้นทางการเงินผ่านการลดอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากจีนเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ไม่มีแรงกดดันด้านเงินเฟ้อ และมาตรการการคลังผ่านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ รวมถึงเชื่อว่ามีโอกาสจะเห็นเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้าตลาดหลักทรัพย์จีนเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากความเสี่ยงในตลาดฝั่งตะวันตกที่เพิ่มมากขึ้น และการประเมินมูลค่า (Valuation) ของหลักทรัพย์จีนยังอยู่ในระดับที่น่าสนใจเมื่อเทียบกับดัชนีหลักทรัพย์หลักอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลมีการผ่อนปรนกฎระเบียบ และหลักทรัพย์จีนยังมีการถือครองของต่างชาติที่ต่ำกว่าขนาดเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญ นอกจากนี้ ในการประชุมสองสภาในช่วงต้นเดือนมีนาคม 2566 ทำให้ภาพทางการเมืองมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยคาดว่าจะเห็นการประกาศนโยบายเศรษฐกิจเชิงรุกในระยะข้างหน้า อีกทั้ง จีนยังมีพื้นที่ทางการคลังเหลือเฟือพอที่จะใช้นโยบายเศรษฐกิจมหภาคแบบขยายตัวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเมื่อจำเป็น ทั้งนี้ ยังต้องติดตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อส่งออก การฟื้นตัวของภาคอสังหาริมทรัพย์

ที่ยังไม่แน่นอนนัก ซึ่งยังคงกดดันการลงทุนในประเทศ ความต้องการซื้อที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Pent-up demand) มีแนวโน้มชะลอลง ปัญหาเกี่ยวกับหนี้ของรัฐบาลท้องถิ่นที่ยังอยู่ในระดับสูง เนื่องจากได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากการชะลอตัวของภาคอสังหาริมทรัพย์ในช่วงปีก่อนหน้า การดำเนินมาตรการการเงินเดี่ยว สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวัน ปัญหาทางภูมิรัฐศาสตร์อื่น ๆ และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับสหรัฐฯ เป็นต้น

1.3 เศรษฐกิจญี่ปุ่น (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 3 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 9.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวม)

➡ เศรษฐกิจญี่ปุ่นในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 1.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ขยายตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 0.4 หรือคิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้าหลังจากขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว โดยเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจญี่ปุ่นหลายตัวส่งสัญญาณปรับตัวดีขึ้นในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 66 อาทิ ดัชนี PMI ภาคบริการ ไตรมาสที่ 1 ปี 66 อยู่ที่ระดับ 53.8 จุด เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ระดับ 51.5 จุด บ่งชี้ทิศทางการขยายตัวของภาคบริการอย่างต่อเนื่อง ยอดค้าปลีก ไตรมาสที่ 1 ปี 66 ขยายตัวร้อยละ 6.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 3.6 สำหรับด้านการส่งออก ไตรมาสที่ 1 ปี 66 ขยายตัวร้อยละ 4.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ยังคงขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า นอกจากนี้ แรงกดดันอัตราเงินเฟ้อ ไตรมาสที่ 1 ปี 66 ลดลงอยู่ที่ร้อยละ 3.6 จากร้อยละ 3.9 ในไตรมาสก่อนหน้า

➡ ในปี 2566 คาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัวเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 1.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยได้รับแรงสนับสนุนจากการที่ทางการญี่ปุ่นได้ปรับลดความอันตรายของโควิด-19 โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับโรคไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล ขณะเดียวกัน การที่ญี่ปุ่นได้เปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เป็นปัจจัยเสริมการขยายตัวของภาคบริการที่เข้ามาชดเชยการชะลอตัวของกิจกรรมภาคธุรกิจ นอกจากนี้ เงินเฟ้อมีการปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง สำหรับภาคการผลิตและการบริโภคภายในประเทศมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นเนื่องจากดัชนี PMI และการค้าปลีกที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

1.4 เศรษฐกิจยูโรโซน 19 ประเทศ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 4 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 6.9 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวม)

➡ เศรษฐกิจยูโรโซนในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 1.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 1.8 หรือคิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 0.1 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้าหลังจากขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว โดยเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจยูโรโซน โดยรวมยังคงมีทิศทางชะลอตัว สะท้อนจากเครื่องชี้สำคัญด้านอุปทาน ดัชนีฯ (PMI) ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยไตรมาสที่ 1 ปี 2565 อยู่ที่ระดับ 48.2 จุด ปรับดีขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ระดับ 47.1 จุด อย่างไรก็ดี ดัชนียังคงอยู่ต่ำกว่าระดับ 50 จุด สะท้อนถึงภาคอุตสาหกรรมในยูโรโซนที่ยังคงหดตัว ด้านดัชนีฯ (PMI) ภาคบริการเฉลี่ยไตรมาสที่ 1 ปี 2566 อยู่ที่ระดับ 52.8 จุด เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ระดับ 49.0 จุด โดยดัชนีกลับมาอยู่สูงกว่าระดับ

50.0 จุด บ่งชี้การฟื้นตัวอย่างแข็งแกร่งของภาคบริการ เมื่อพิจารณาเครื่องชี้ที่สำคัญด้านอุปสงค์ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคไตรมาสที่ 1 ปี 2566 อยู่ที่ระดับ -19.6 จุด จากไตรมาสก่อนหน้าที่ระดับ -24.4 จุด สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น อย่างไรก็ดี ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ทางด้านยอดค้าปลีกเฉลี่ยไตรมาสที่ 1 ปี 2566 หดตัวร้อยละ 2.6 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้า ทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อัตราการว่างงานเฉลี่ยไตรมาสที่ 1 ปี 2565 อยู่ที่ 6.5 ของกำลังแรงงานรวม ลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 6.6 ของกำลังแรงงานรวม ขณะที่ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 8.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 10.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน จากสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับลดลง อย่างไรก็ดี อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังคงอยู่ในระดับสูงในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 8.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 7.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เป็นผลมาจากการปรับเพิ่มขึ้นค่าแรงในยูโรโซน ปัจจัยดังกล่าวบ่งชี้ว่าอัตราเงินเฟ้อของยูโรโซนยังคงมีความหนืดและการดำเนินนโยบายการเงินอย่างเข้มงวดยังคงมีความจำเป็น

➡ ในปี 2566 คาดว่าเศรษฐกิจยูโรโซน จะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 0.5 ต่อปี ชะลอลงจากปี 65 ที่ขยายตัวร้อยละ 3.5 ต่อปี โดยอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจยูโรโซนยังคงได้รับผลกระทบจากเงินเฟ้อและแรงกดดันด้านต้นทุนที่อยู่ในระดับสูงซึ่งกระทบต่อกำลังการผลิตและการบริโภคของภาคครัวเรือน นอกจากนี้ สถานการณ์ธนาคารเครดิต สวิส ที่ได้ประสบปัญหาในเดือน มี.ค. 2566 ที่ผ่านมา ได้สร้างแรงกดดันต่อภาคธนาคารของยูโรโซนและอาจกระทบต่ออัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจในระยะต่อไป อย่างไรก็ดี ในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2566 เครื่องชี้สำคัญของเศรษฐกิจยูโรโซนส่งสัญญาณปรับตัวขึ้นค่อนข้างมาก เงินเฟ้อมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง ความเชื่อมั่นผู้บริโภคปรับตัวขึ้น ขณะเดียวกัน ผลกระทบจากการติดขัดของห่วงโซ่อุปทานเริ่มคลี่คลายลง โดยสำหรับการแก้ปัญหาความไม่มั่นคงด้านพลังงาน ทั้งราคาและปริมาณ คณะกรรมาธิการยุโรปได้เสนอโครงการแผน REPowerEU เพื่อให้ยุโรปมีแหล่งพลังงานที่มั่นคง ยั่งยืน และมีราคาที่เหมาะสม รวมทั้งเป็นอิสระจากเชื้อเพลิงฟอสซิลของรัสเซียก่อนปี 2573 โดยแผนดังกล่าวจะใช้งบประมาณพิเศษวงเงิน 2.1 แสนล้านยูโร (2.2087 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในช่วงปี 2565-2570 ประกอบด้วยชุดมาตรการฉุกเฉินเพื่อบรรเทาผลกระทบด้านพลังงานที่เกิดขึ้นและมาตรการระยะยาวเพื่อหาแหล่งพลังงานอื่นที่ยั่งยืนมาทดแทน นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินมาตรการทางการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจากคณะกรรมาธิการยุโรป คือ งบประมาณ NextGenerationEU วงเงินประมาณ 8.0 แสนล้านยูโร ซึ่งดำเนินการครอบคลุมตั้งแต่ปี 2564 ถึง 2569 โดยมีเป้าหมายในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของยุโรปหลังจากวิกฤตโควิด-19 โดยจะเน้นส่งเสริมเศรษฐกิจใน 5 ด้านหลัก คือ 1) ด้านดิจิทัล 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสาธารณสุข 4) ด้านการศึกษาและการส่งเสริมการจ้างงาน 5) ด้านความเท่าเทียมของโอกาสทางสังคม ขณะเดียวกัน เพื่อช่วยเหลือประเทศในยูโรโซนที่มีปัญหาหนี้จำนวนมาก ในช่วงเวลาที่อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลมีแนวโน้มปรับเพิ่มสูงขึ้น ธนาคารกลางยุโรป (ECB) ได้กำหนดกลไก Transmission Protection Instrument (TPI) ซึ่งจะทำให้ ECB สามารถเข้าซื้อพันธบัตรจากประเทศที่มีหนี้สินจำนวนมากและลดความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก โดยประเทศที่เข้าเกณฑ์ได้รับความช่วยเหลือจาก TPI จะต้อง 1) เป็นประเทศที่ปฏิบัติตามกรอบงบประมาณของสหภาพยุโรป (EU) ไม่ขาดดุลงบประมาณ

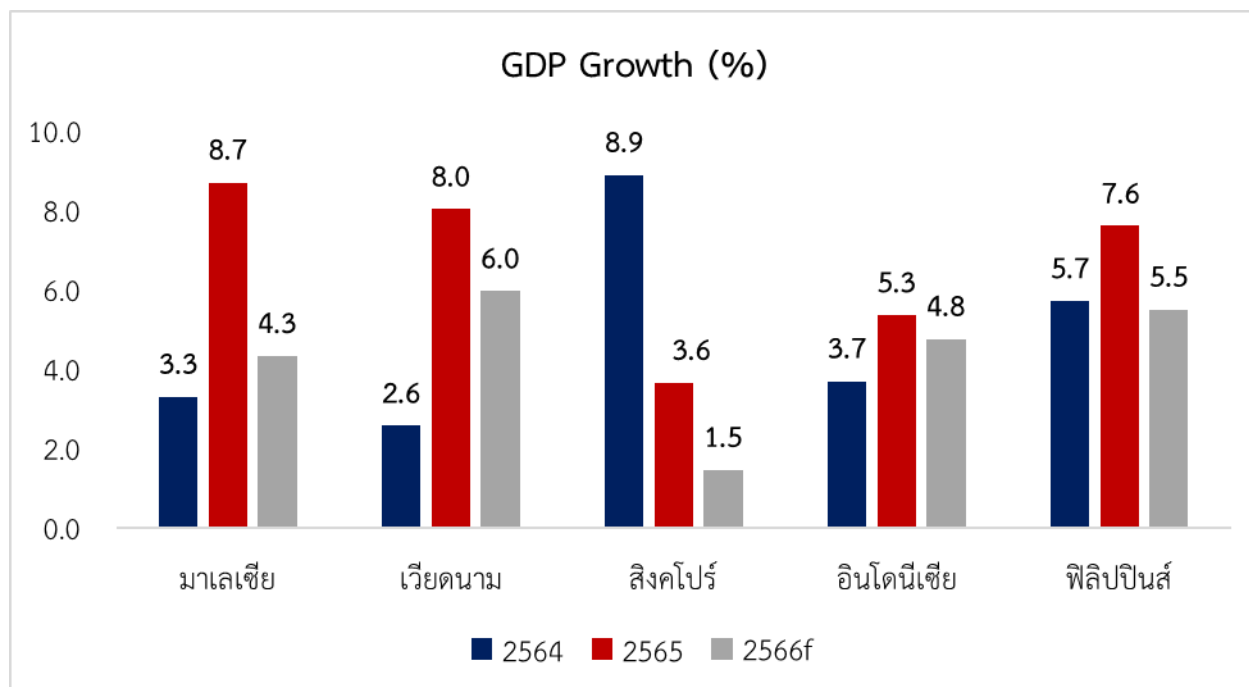
มากกว่าที่กำหนด 2) ไม่เกิดภาวะไร้สมดุลในเศรษฐกิจมหภาคอย่างรุนแรง 3) มีหนี้ที่มีความยั่งยืนตามการพิจารณาของคณะกรรมการยูโร (EC) กองทุนกลไกรักษาเสถียรภาพยุโรป (ESM) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และ 4) มีนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่มั่นคงและยั่งยืน

1.5 เศรษฐกิจอาเซียน 5 ประเทศ (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 18.8 ของมูลค่าการส่งออกรวม)

➡ เศรษฐกิจอาเซียนไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ยังมีแนวโน้มขยายตัวแต่ในอัตราที่ชะลอลงสะท้อนจากตัวเลขการขยายตัวเศรษฐกิจของ 5 ประเทศ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจเวียดนามไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 3.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 5.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 4.1 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) โดยในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 2.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ภาคบริการขยายตัวร้อยละ 6.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ภาคอุตสาหกรรมและก่อสร้างหดตัวร้อยละ 0.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่อุปสงค์จากต่างประเทศถดถอยลงท่ามกลางแรงกดดันด้านต้นทุนที่ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจคู่ค้าที่สำคัญ 2) เศรษฐกิจประเทศฟิลิปปินส์ไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 6.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวที่ร้อยละ 7.1 จากช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) โดยเศรษฐกิจยังคงขยายตัวอย่างแข็งแกร่งแต่ในอัตราที่ชะลอลง ท่ามกลางแรงกดดันด้านต้นทุนและอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น การบริโภคครัวเรือนขยายตัวที่ร้อยละ 6.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวที่ร้อยละ 7.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน นอกจากนี้ แรงขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญจะมาจากการใช้จ่ายภาครัฐและการลงทุนถาวร ซึ่งขยายตัวที่ร้อยละ 6.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน และร้อยละ 10.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ สำหรับการส่งออกขยายตัวในอัตราชะลอลงที่ร้อยละ 0.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน 3) เศรษฐกิจประเทศอินโดนีเซียไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 5.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้า หรือคิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 1.4 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) โดยมีปัจจัยมาจากภาคการบริโภคภาคครัวเรือน การบริโภคของภาครัฐ และภาคการส่งออกที่ขยายตัวที่ร้อยละ 4.5 4.0 และ 11.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน 4) เศรษฐกิจมาเลเซียไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 4.6 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวที่ร้อยละ 7.1 จากช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 0.9 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) โดยเศรษฐกิจมาเลเซียได้รับปัจจัยหนุนมาจากการบริโภคภาคเอกชน การลงทุนถาวรที่ขยายตัวร้อยละ 5.9 และร้อยละ 4.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ ขณะที่ การใช้จ่ายภาครัฐและการส่งออกหดตัวที่ร้อยละ -2.2 และร้อยละ -3.3 ตามลำดับ 5) เศรษฐกิจประเทศสิงคโปร์ไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 0.1 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเศรษฐกิจภาคบริการขยายตัวที่ร้อยละ 1.8 ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 4 ภาคก่อสร้างขยายตัวร้อยละ 8.5 ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 10.0 สำหรับภาคการผลิตของประเทศหดตัวมากขึ้นที่ร้อยละ -6.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน จากไตรมาสก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ -2.6

➡ ในปี 2566 คาดว่าเศรษฐกิจอาเซียนจะยังคงขยายตัวแต่ในอัตราที่ชะลอลง โดยคาดว่า เศรษฐกิจเวียดนามจะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 6.0 ต่อปี ลดลงเล็กน้อยจากการประมาณการเดือนมกราคม 2566 ที่ขยายตัวร้อยละ 6.1 ต่อปี โดยเศรษฐกิจเวียดนามในปี 66 ยังคงได้รับผลกระทบจากนโยบายการเงินที่เข้มงวด ความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่ตกต่ำลงจากประเด็นเรื่องปัญหาการขาดสภาพคล่องที่เกิดขึ้นในภาคอสังหาริมทรัพย์ นอกจากนี้ ยังมีสัญญาณเกี่ยวกับอุปสงค์โลกที่อ่อนแอลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดส่งออกที่สำคัญของเวียดนาม ได้แก่ สหรัฐฯ และยุโรป ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและภาคการส่งออกของประเทศ เศรษฐกิจฟิลิปปินส์จะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 5.5 ต่อปี ลดลงจากการประมาณการเดือนมกราคม 2566 ที่ขยายตัวร้อยละ 5.6 ต่อปี เนื่องจากการส่งออกของฟิลิปปินส์ขยายตัวชะลอลงค่อนข้างมาก จากอุปสงค์โลกที่อ่อนแอลง ขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะยังมีแรงกดดันจากเงินเฟ้อที่ยังอยู่ในระดับสูงและอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการกู้ยืมเงิน อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจยังได้รับแรงสนับสนุนจากอุปสงค์ภายในประเทศที่เข้มแข็งจากการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นและการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันความตึงตัวของนโยบายการเงินมีแนวโน้มผ่อนคลายลง เนื่องจากแรงกดดันเงินเฟ้อลดลงต่อเนื่อง เศรษฐกิจมาเลเซียจะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 4.3 ต่อปี เพิ่มขึ้นจากการประมาณการ เดือนมกราคม 2566 ที่ขยายตัวร้อยละ 4.0 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจมาเลเซียได้รับแรงสนับสนุนจากการเติบโตอย่างแข็งแกร่งของยอดค้าปลีกในประเทศ นอกจากนี้ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีน ซึ่งเป็นคู่ค้าส่งออกรายใหญ่อันดับสองของมาเลเซียและเป็นปลายทางหลักสำหรับสินค้าโภคภัณฑ์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์คาดว่าจะ เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจมาเลเซียในช่วงที่เหลือของปี 2566 อย่างไรก็ตาม ทิศทางการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกยังมีความเสี่ยงสำคัญและจะบั่นทอนความต้องการสำหรับสินค้าส่งออกของมาเลเซีย เศรษฐกิจสิงคโปร์จะขยายตัวที่ร้อยละ 1.5 ต่อปี ลดลงเล็กน้อยจากการประมาณการ เดือนมกราคม 2566 ที่ขยายตัวร้อยละ 2.4 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจประเทศสิงคโปร์เผชิญกับอุปสงค์ภายนอกประเทศที่อ่อนแอลงจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่งผลกระทบต่อการค้าและการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมัน (Non-oil Domestic Export: NODX) เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม คาดว่า เศรษฐกิจของสิงคโปร์ปี 2566 จะยังได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวและการบริโภคภายในประเทศ เป็นสำคัญ เศรษฐกิจอินโดนีเซียจะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 4.8 ต่อปี เพิ่มขึ้นจากการประมาณการ เดือนมกราคม 2566 ที่ขยายตัวร้อยละ 4.5 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจอินโดนีเซียยังได้รับแรงสนับสนุนจากการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนที่ยังคงขยายตัวได้ดี ขณะเดียวกันอัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจยังมีความเสี่ยงได้รับผลกระทบจากการส่งออกที่ลดลงเนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัว ขณะที่ ผลกระทบจากนโยบายทางการเงินที่เข้มงวดเพื่อชะลออัตราเงินเฟ้อภายในประเทศมีแนวโน้มผ่อนคลายลง เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อมีทิศทางปรับลดลงต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน (%)

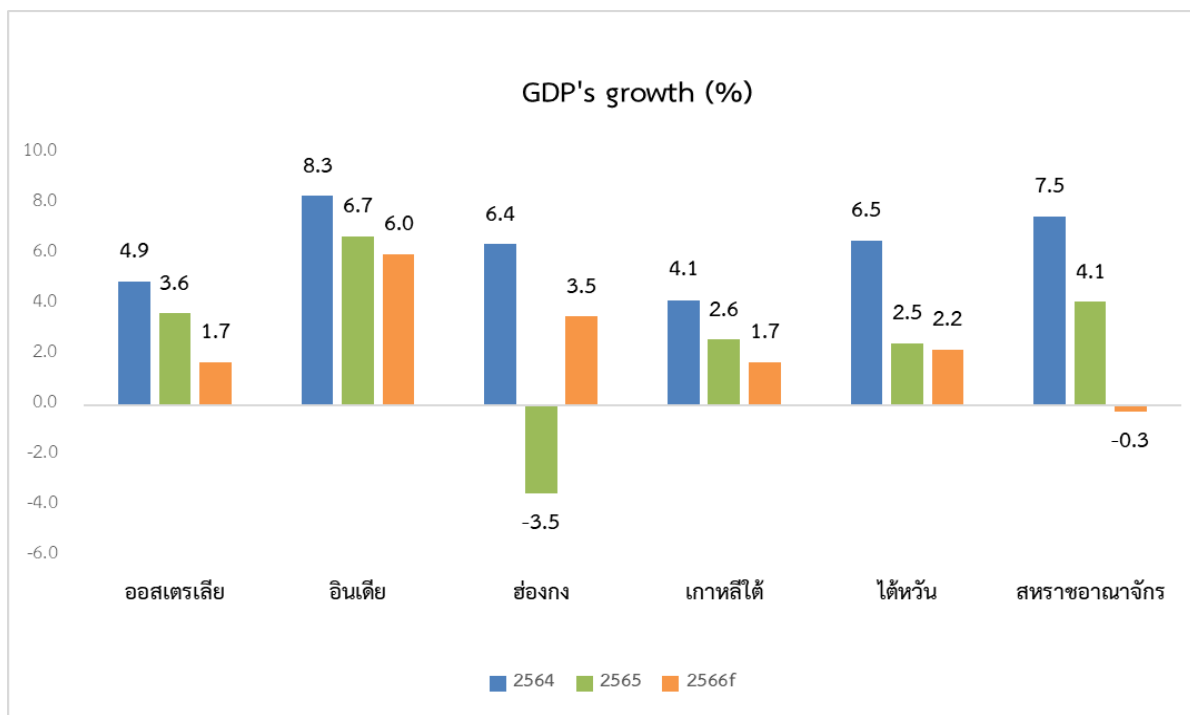
ที่มา: CEIC รวบรวมโดย สศค.

1.6 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ในเอเชีย ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 16.3 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2565)

➡ ในไตรมาส 1 ปี 2566 ภาพรวมการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ในเอเชีย (ฮ่องกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน และอินเดีย) ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร เป็นแบบผสม ซึ่งมีทั้งประเทศที่ขยายตัวเร่งขึ้น ขยายตัวชะลอลง และหดตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า โดยเศรษฐกิจฮ่องกงกลับมาขยายตัวได้หลังเผชิญภาวะเศรษฐกิจถดถอยในปีก่อนหน้า เนื่องจากการกลับมาเปิดพรมแดนทำให้การใช้จ่ายฟื้นตัวขึ้น โดยเฉพาะการเปิดพรมแดนระหว่างจีนแผ่นดินใหญ่กับฮ่องกง ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวและยอดค้าปลีกขยายตัวเพิ่มขึ้น ทางด้านเศรษฐกิจเกาหลีใต้ขยายตัวชะลอลง เนื่องจากผลกระทบของการส่งออกที่อ่อนแอลงและผลกระทบสะสมของการคุมเข้มนโยบายการเงินโดยธนาคารกลาง ขณะที่เศรษฐกิจไต้หวันหดตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ส่วนเศรษฐกิจออสเตรเลีย อินเดีย และสหราชอาณาจักรยังคงรอการแถลงตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจในไตรมาสที่ 1 ปี 2565 ซึ่งเศรษฐกิจออสเตรเลียมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเร่งขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนการเปิดประเทศของจีน ขณะที่อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำ อัตราการมีส่วนร่วมการส่งออกและการลงทุนที่ไม่ใช่เหมืองแร่ยังคงดำเนินไปได้ด้วยดี และแรงกดดันในตลาดแรงงานมีแนวโน้มลดลงตามการกลับมาของแรงงานข้ามชาติ ส่วนเศรษฐกิจอินเดียและสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มจะขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า เนื่องจาก ความขบเซาของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า เช่น สหรัฐ ที่จะส่งผลกระทบต่อ

การส่งออกของอินเดีย ขณะที่ เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรได้รับผลกระทบจากอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูง

ภาพที่ 2 การเติบโตทางเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่น ๆ ในเอเชีย
(ฮ่องกง ออสเตรเลีย อินเดีย เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสหราชอาณาจักร)

ที่มา : CEIC รวบรวมโดย สศค.

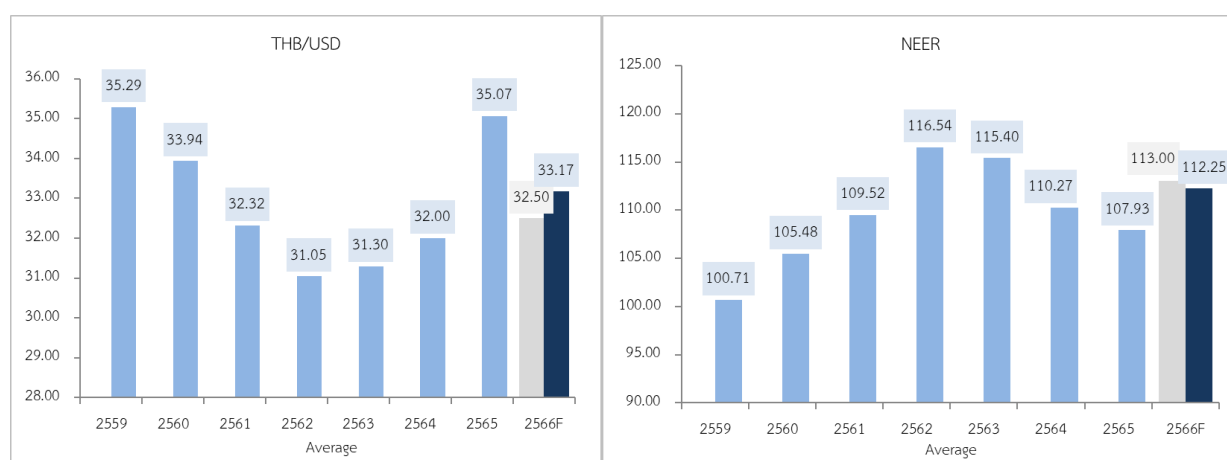
➡ ในปี 2566 คาดว่าเศรษฐกิจคู่ค้าอื่น ๆ ในเอเชีย ได้แก่ อินเดีย เกาหลีใต้ และไต้หวัน รวมถึงออสเตรเลียจะยังคงมีการขยายตัว แต่ในอัตราที่ชะลอลงจากปี 2565 เนื่องจากภาคการส่งออกได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ในตลาดโลกที่ยังไม่สดใส และเป็นปัจจัยหลักที่กดดันให้การฟื้นตัวของประเทศที่พึ่งพาการค้า การส่งออกต้องชะลอตัวลง โดยเฉพาะไต้หวันที่ยังเผชิญแรงกดดันจากเงินเฟ้อที่สูงอยู่ ทำให้คาดว่า ธนาคารกลางจะยังขึ้นดอกเบี้ยต่อเนื่อง เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในประเทศค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม คาดว่าเศรษฐกิจจะยังทยอยฟื้นตัวได้ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก และโดยเฉพาะได้รับอานิสงค์จากการกลับมาเปิดประเทศของคู่ค้ารายใหญ่ในเอเชียอย่างจีน ซึ่งจะช่วยเพิ่มอุปสงค์ในตลาดโลก สนับสนุนบริโภค การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ประกอบกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติมของภาครัฐแต่ละประเทศจะช่วยสนับสนุนภาคธุรกิจ และสนับสนุนการบริโภคภาคเอกชนภายในประเทศให้สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระยะต่อไปได้ ส่วนเศรษฐกิจฮ่องกงคาดว่าจะกลับมาเป็นบวกหลังจากหดตัวในปี 2565 เนื่องจากปัจจัยฐานต่ำ ขณะที่แรงกดดันจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นต่อการบริโภค การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ และการค้าภายนอก คาดว่า จะใกล้สิ้นสุดลงตามแนวโน้มการยุติการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยของเฟด อีกทั้ง ฮ่องกงจะได้รับประโยชน์จากการเปิดประเทศของจีน รวมถึงรัฐบาลฮ่องกงมีการดำเนินนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจต่อเนื่อง และมีแผนในการพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานและเพิ่มอุปทานที่อยู่อาศัยเพิ่มเติม น่าจะช่วยสนับสนุนการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรและสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ขณะที่เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรมีโอกาสที่จะหดตัวลงเล็กน้อย เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่ยังคงยืนอยู่เหนือระดับร้อยละ 10.0 ต่อปี ได้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการบริโภคและการผลิต อย่างมีนัยสำคัญ

2. อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีค่าเงินบาท

“ในปี 2566 คาดว่าเงินบาทจะแข็งค่าขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยเฉลี่ยทั้งปีที่ 33.17 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 5.4 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า และดัชนีค่าเงินบาทปี 2566 จะแข็งค่าขึ้นร้อยละ 4.05 ตามแนวโน้มการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ” (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 สมมติฐานค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และดัชนีค่าเงินบาทเฉลี่ยในปี 2566

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รวบรวมโดย สศค.

หมายเหตุ: ดัชนีค่าเงินบาท จากการคำนวณของ สศค.

➡ การเปรียบเทียบเงินบาทกับเงินสกุลหลักและเงินสกุลอื่น ๆ ในภูมิภาคพบว่า ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2566 เงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐแข็งค่าขึ้นในอัตราที่มากกว่าค่าเงินสกุลหลักส่วนมาก โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 34.00 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.1 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า โดยแม้ว่าค่าเงินบาทช่วงเปิดต้นปีจะมีทิศทางแข็งค่า จากเงินดอลลาร์สหรัฐที่อ่อนค่าลง หลังเงินเฟ้อสหรัฐฯ ชะลอตัวลงต่อเนื่อง ทำให้ตลาดคาดการณ์แนวโน้มเฟดลดความเข้มงวดในการดำเนินนโยบายการเงินลง (จากปีที่แล้วที่เคยปรับขึ้นดอกเบี้ยถึง 50 หรือ 75 bps) รวมถึงตอบรับข่าวการเปิดประเทศของจีนที่เร็วกว่าคาด และจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจไทยที่ดี โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวอย่างมาก อย่างไรก็ตาม กรอบการแข็งค่าของเงินบาทปีนี้ถูกจำกัดลงบางส่วน เนื่องจากดอลลาร์สหรัฐคาดว่าจะยังได้รับแรงหนุนต่อเนื่อง จากการเดินทางปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยของเฟด การฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีนหลังการเปิดประเทศที่ยังไม่สม่ำเสมอ และเงินลงทุนต่างชาติสุทธิที่เผชิญแรงขายทั้งในตลาดหลักทรัพย์และตลาดพันธบัตรไทย นอกจากนี้ ดัชนีค่าเงินบาท (Nominal Effective Exchange Rate: NEER) ที่คำนวณโดย สศค. เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 111.73 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.5 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยปี 2565

➡ ในปี 2566 คาดว่าในภาพรวมเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจะแข็งค่าขึ้นจากปี 2565 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 33.17 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 32.67 – 33.67 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นแข็งค่าขึ้นร้อยละ 5.4 จากค่าเฉลี่ยปี 2565 โดยคาดว่า กรอบการแข็งค่าของเงินบาทที่ถูกจำกัดลงบางส่วนจากการขึ้นดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐฯ จะเป็นเพียงปัจจัยชั่วคราว เนื่องจากยังมีความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินนโยบายการเงินสหรัฐฯ เมื่ออัตราเงินเฟ้อสหรัฐฯ ที่ทยอยปรับตัวลดลงเข้าใกล้เงินเฟ้อเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและความเสี่ยงในภาคธนาคารของประเทศพัฒนาแล้วที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้ธนาคารกลางมีแนวโน้มเพิ่มความเข้มงวดในนโยบายการเงินให้สินเชื่อยากขึ้น อาจยังกดดันกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวม ส่งผลกระทบต่อการบริโภค การลงทุน และการจ้างงานให้มีแนวโน้มชะลอตัวลง ทำให้มีความเป็นไปได้ที่ธนาคารกลางสหรัฐฯ จะยุติการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยในปีนี้ นอกจากนี้ ในระยะถัดไปคาดว่าเงินบาทจะยังได้รับแรงสนับสนุนให้แข็งค่าขึ้นได้ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งจะช่วยให้ดุลบัญชีเดินสะพัดจะกลับมาเกินดุลได้ในปี 2566 และภาคการส่งออกที่คาดว่าจะดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปในช่วงครึ่งปีหลัง จากแรงกดดันเงินเฟ้อที่ลดลงตามแนวโน้มราคาพลังงาน และปัญหาห่วงโซ่อุปทานโลกที่ทยอยคลี่คลาย จะช่วยให้ดุลการค้ากลับสู่ภาวะสมดุลได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน ความไม่แน่นอนในกลุ่มประเทศพัฒนาที่เพิ่มมากขึ้น อาจเป็นโอกาสที่นักลงทุนและตลาดจะหันมาให้ความสนใจในกลุ่มประเทศตลาดเปิดใหม่ ซึ่งรวมถึงไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงครึ่งปีหลังที่คาดว่า ตลาดจะทยอยกลับสู่ภาวะปกติมากขึ้น ตลาดพร้อมจะเปิดรับความเสี่ยงมากขึ้น ประกอบกับเสถียรภาพภายในประเทศที่ยังคงแข็งแกร่ง รวมถึงคาดว่า ในระยะถัดไปจะได้เห็นนโยบายสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจใหม่เพิ่มเติม และเป็นการเข้าสู่ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ดังนั้น จึงคาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2566 จะเฉลี่ยที่ 112.25 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นที่ร้อยละ 4.05 จากค่าเฉลี่ยปี 2565 ทั้งนี้ ยังต้องติดตามปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทและค่าเงินสกุลอื่น ๆ ได้แก่ สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก แนวทางการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศเศรษฐกิจหลัก ขณะที่ บางประเทศยังคงเผชิญอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่มีความหนืด ความไม่แน่นอนทางการเมืองทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจของโลก เช่น สหรัฐฯ และจีน เป็นต้น

3. ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

3.1 สถานการณ์ราคาน้ำมันดิบดูไบในปี 2566

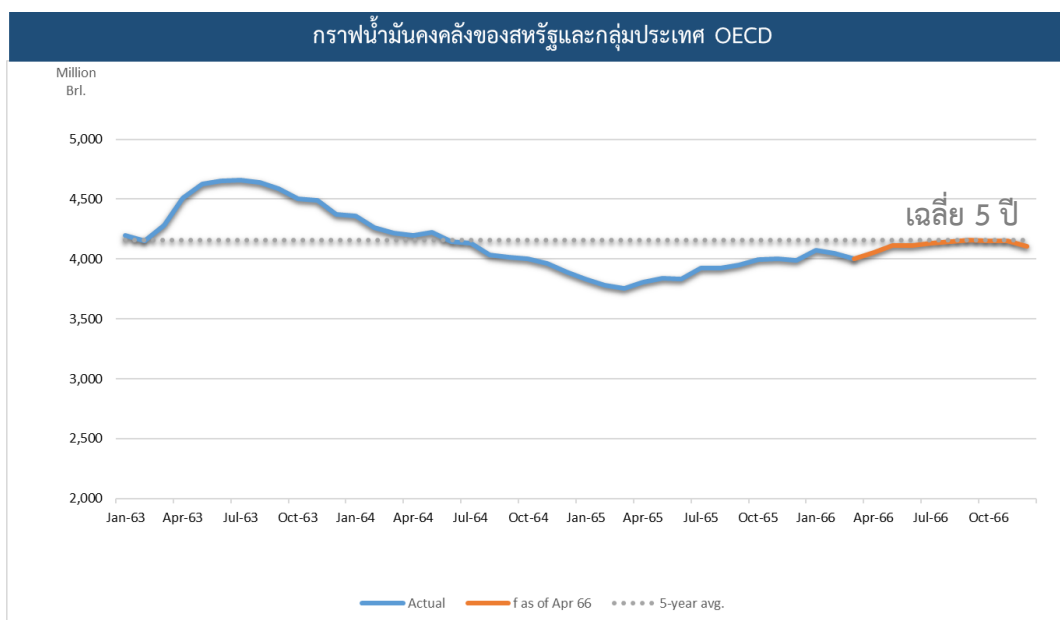
สถานการณ์ราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยทั้งปี 2566 อยู่ที่ระดับ 80.5 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล ปรับขึ้นเมื่อเทียบกับราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยในปี 2565 อยู่ที่ 95.4 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรล ลดลงร้อยละ 15.6 ภาพรวมมีความผันผวนลดลง แต่ราคาน้ำมันดิบยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่

- กลุ่มโอเปกพลัสประกาศปรับลดกำลังการผลิตเพิ่มเติม 1.16 ล้านบาร์เรลต่อวันจนถึงสิ้นปี ในวันที่ 2 เมษายน 2566 จะสร้างความตึงเครียดต่อตลาดและราคาน้ำมันดิบ เนื่องจากการปรับลดเพิ่มเติมจากการลดกำลังการผลิตเป็น 2 ล้านบาร์เรลต่อวันจนถึงสิ้นปี จากการประชุมครั้งที่ 34 เดือนธันวาคม 2565 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ ยังต้องติดตามผลการประชุม OPEC+ ครั้งต่อไปจะมีขึ้นในวันที่ 4 มิถุนายน 2566

- ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกและปัญหาในกลุ่มธุรกิจธนาคารยังคงต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด อาจกลายเป็นปัจจัยกดดันสำคัญที่ทำให้อุปสงค์ของน้ำมันโลกลดลงกว่าที่คาด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและสถานการณ์ในปัจจุบันยังสะท้อนว่าอุปสงค์ของน้ำมันโลกยังขยายตัวได้ดี
- ปริมาณน้ำมันคงคลังของโลกมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณการผลิตน้ำมันเพิ่มสูงกว่าการบริโภค น้ำมัน โดยเห็นสัญญาณการเพิ่มขึ้นของน้ำมันในคลังตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 และเริ่มคงที่ในไตรมาสที่ 3 ปี 2566 จนถึงสิ้นปี 2566

สำหรับปัจจัยพื้นฐาน สำนักบริหารสารสนเทศพลังงานของสหรัฐ (EIA) ประเมินว่าปริมาณน้ำมันในคลังน้ำมันสำรองทั่วโลกมีทิศทางเพิ่มขึ้นในปี 2566 คาดเฉลี่ยทั้งปีที่ 4,095 ล้านบาร์เรล สูงกว่าการคาดการณ์ ณ ม.ค. 2566 ที่ 4,085 ล้านบาร์เรล ทำให้ภาพรวมราคาน้ำมันมีแนวโน้มปรับลดลงปีนี้ และปริมาณน้ำมันคงคลังของโลกมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณการผลิตน้ำมันเพิ่มสูงกว่าการบริโภคน้ำมัน โดยเห็นสัญญาณการเพิ่มขึ้นของน้ำมันในคลังตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 และเริ่มคงที่ในไตรมาสที่ 3 ปี 2566 จนถึงสิ้นปี 2566

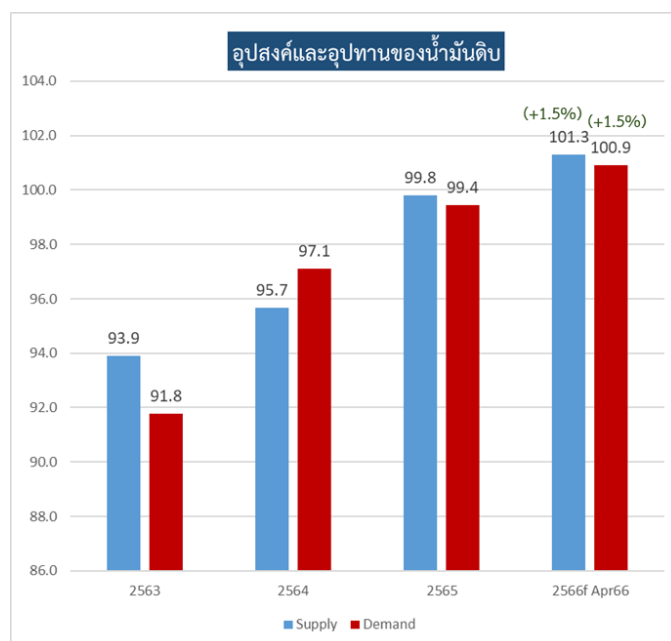
ภาพที่ 4 กราฟน้ำมันคงคลังของสหรัฐและกลุ่มประเทศ OECD

ที่มา: สำนักบริหารสารสนเทศพลังงานของสหรัฐ (EIA)

- ขณะที่อุปสงค์การบริโภคปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงเหลวทั่วโลกในปี 2566 เฉลี่ยอยู่ที่ 100.9 ล้านบาร์เรลต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 และอุปทานการผลิตปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงเหลวทั่วโลกปี 2566 เฉลี่ยอยู่ที่ 101.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน ขยายตัวร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับปี 2565 ส่งผลให้อุปทานการผลิตปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงเหลวทั่วโลกยังคงสูงกว่าอุปสงค์

ภาพที่ 5 กราฟอุปสงค์และอุปทานของน้ำมันดิบ

ที่มา: สำนักบริหารสารสนเทศพลังงานของสหรัฐ (EIA)

3.2 คาดการณ์ราคาน้ำมันดิบดูไบในปี 2566

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) คาดการณ์ว่าราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยในปี 2566 จะอยู่ที่ระดับ 82.0 ดอลลาร์ สรอ. ปรับลดลงจากปี 2565 ร้อยละ -14.0 โดยปัจจัยหลักมาจาก 1. อุปทานที่มากกว่าอุปสงค์ (Oversupply) มีมากขึ้นกว่าที่คาดไว้ ณ ม.ค. 2566 โดยคาดว่าน้ำมันจะมีล้นตลาดเฉลี่ยราว 0.4 ล้านบาร์เรลต่อวันทั้งปี 2566 2. กำลังการผลิตของโรงกลั่นทั่วโลกเริ่มกลับมาขยายตัว นำโดยการผลิตในประเทศกลุ่มอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก และบราซิล ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลิตทดแทนกำลังการผลิตที่หายไปของ OPEC+

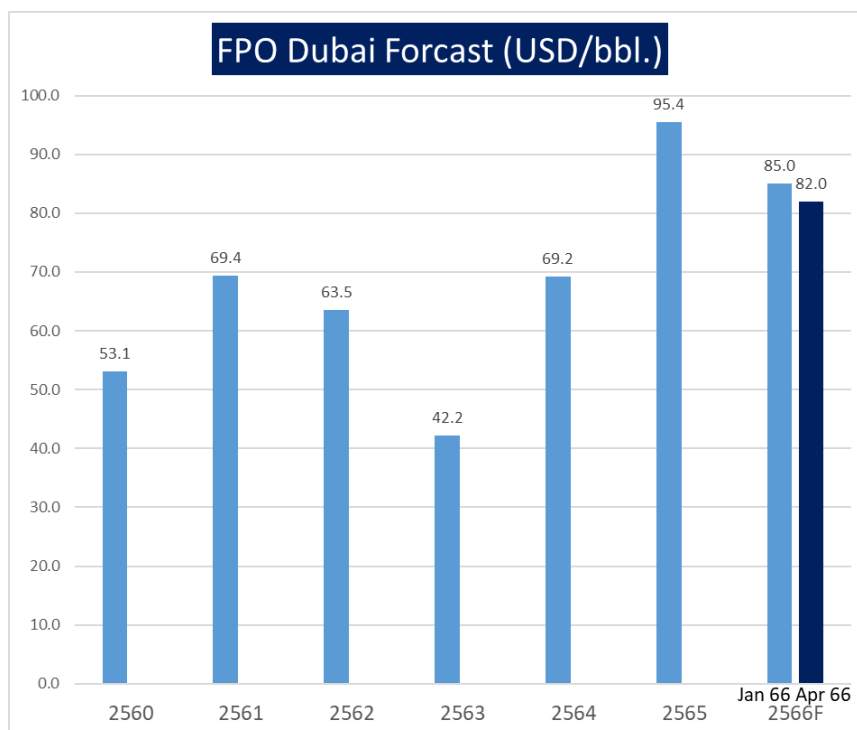
ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันดิบในปี 2566 ดังนี้

- 1) สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยังคงยืดเยื้อ ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ในพื้นที่อื่น อาจทำให้เกิดวิกฤติพลังงานขาดแคลนและส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันปรับเพิ่มขึ้นได้
- 2) ผลกระทบของเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลงกับความต้องการบริโภคน้ำมันดิบ ประกอบกับทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดมากขึ้นของธนาคารกลางประเทศต่าง ๆ เพื่อควบคุมเงินเฟ้อ อาจส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ของเศรษฐกิจโลก และความต้องการบริโภคน้ำมันดิบ จะส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันลดลง
- 3) สถานะเอลนีโญ (El Nino) ที่ศูนย์พยากรณ์สภาพอากาศของสหรัฐ (NOAA) คาดว่าจะเกิดขึ้นในช่วง พ.ค. - ก.ค. 66 ทำให้ทั่วโลกอาจมีความร้อนเฉลี่ยที่สูงขึ้นเกิน 1.5 องศา เกิดคลื่นความร้อน

อากาศร้อนขึ้นในหลายพื้นที่ ความต้องการใช้พลังงานลดลงในพื้นที่เขตหนาว รวมถึงภัยพิบัติที่รุนแรงขึ้น ทำให้ราคาน้ำมันลดลงหรือมีความผันผวนสูง

4) ผลกระทบจากการลดการพึ่งพาพลังงานจากแหล่งพลังงานสกปรก เช่น น้ำมันดิบ สู่การเพิ่มการใช้พลังงานสะอาดมากขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป

ภาพที่ 6 คาดการณ์ราคาน้ำมันดิบดูไบปี 2566 ของ สศค.

ที่มา: ประมาณการโดย สศค.

4. จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

สถานการณ์ภาคการท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบันยังฟื้นตัวต่อเนื่อง จากการที่ทั่วโลกได้มีการผ่อนคลายมาตรการการเดินทางระหว่างประเทศแล้ว ส่งผลให้ในไตรมาส 1 ปี 2566 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยแล้วจำนวน 6.47 ล้านคน ขยายตัวที่ร้อยละ 1,202.4 ต่อปี (หรือคิดเป็นการหดตัวที่ร้อยละ -37.76 เมื่อเทียบกับก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19) โดยเฉพาะการเริ่มกลับมาเปิดประเทศของจีนตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2566 และอนุญาตให้บริษัททัวร์กลับมาดำเนินการขายแพ็คเกจทัวร์อีกครั้งใน 20 ประเทศซึ่งรวมประเทศไทยด้วย โดยได้เริ่มอนุญาตตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566 เป็นต้นมา ทำให้เริ่มมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยแล้ว อย่างไรก็ตาม ในช่วงไตรมาส 1 พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาไม่มากนัก (5.17 แสนคน) เนื่องจากยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของการเดินทางเข้าออกประเทศ (ผู้โดยสารต้องแจ้งผลการทดสอบ PCR ที่เป็นลบภายใน 48 ชั่วโมงก่อนออกเดินทาง กรอกเอกสารสุขภาพด้านของกรมศุลกากรจีน) อีกทั้ง ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของห่วงโซ่อุปทานของสายการบิน

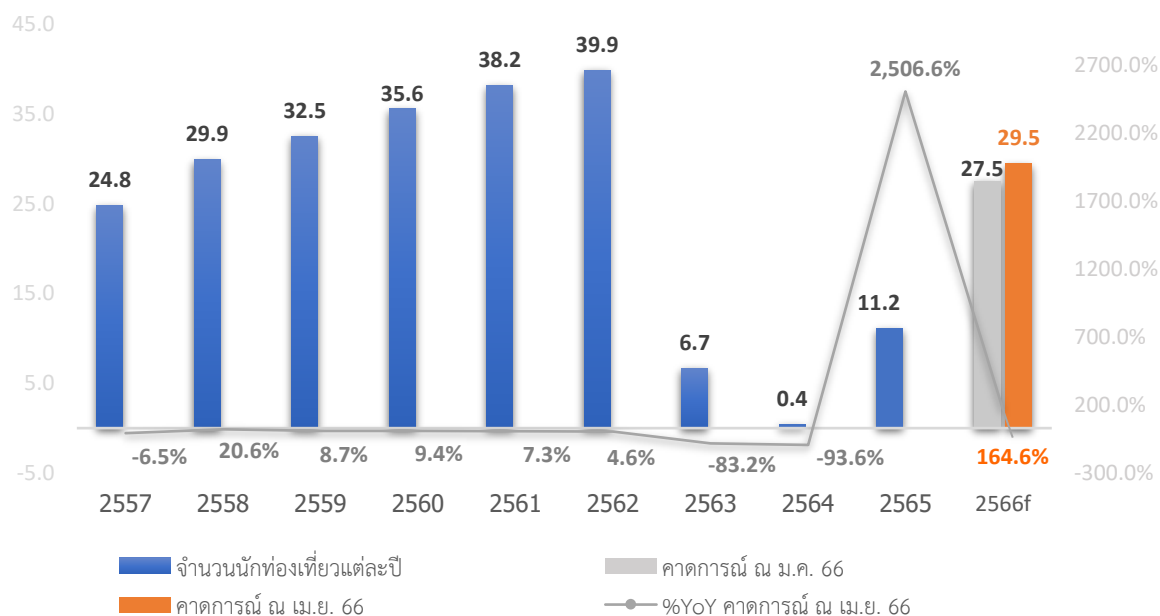
ซึ่งอาจส่งผลต่อราคาค่าตัวโดยสารเครื่องบินให้ปรับตัวสูงขึ้น แต่คาดว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะคลี่คลายมากขึ้น ในช่วงไตรมาสที่ 2 ขณะเดียวกันยังคาดว่า ภาคการท่องเที่ยวของไทยจะได้รับแรงสนับสนุนจากนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียอื่น ๆ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย เกาหลีใต้ อินเดีย และลาว ตามด้วย ภูมิภาคยุโรปและอเมริกา ขณะเดียวกันจำนวนนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียก็ยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาหลายประเทศอาจมีความกังวลเกี่ยวกับสถานะเศรษฐกิจชะลอตัวของประเทศนั้น ๆ และเศรษฐกิจโลก แต่ยังคงพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าเที่ยวไทยยังคงฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่อง สะท้อนความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวหลังจากการฟื้นตัวของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

ขณะที่ช่วงครึ่งปีหลังคาดว่า ข้อจำกัดของการดำเนินการของสายการบินและข้อจำกัดด้านแรงงานในภาคบริการจะมีความผ่อนคลายมากขึ้น โดยคาดว่านักท่องเที่ยวชาวจีนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงปิดภาคเรียนของประเทศจีน (ปลายเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม) และช่วง Golden Week (เดือนตุลาคม 2566) ซึ่งก็คาดว่าจะทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนกลับมาฟื้นตัวในระดับใกล้เคียงกับช่วงก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อีกทั้งยังเป็นช่วงของการเข้าสู่ฤดูกาลท่องเที่ยว (High Season) ของภาคการท่องเที่ยว ซึ่งก็คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ในปี 2566 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 29.5 ล้านคน (เพิ่มขึ้นจากประมาณการครั้งก่อนที่คาดการณ์ไว้ที่ 27.5 ล้านคนจากการที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศยังคงให้ความสนใจเดินทางมาเที่ยวไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย และยุโรป) ขยายตัวที่ร้อยละ 164.6 เมื่อเทียบกับปี 2565 สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ 1.30 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน (เพิ่มขึ้นจากการคาดการณ์ครั้งก่อนที่คาดการณ์ไว้ที่ 1.20 ล้านล้านบาท) ขยายตัวที่ร้อยละ 255.9 เมื่อเทียบกับปี 2565 และมีค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคนต่อทริปที่ 43,891 บาทต่อคนต่อทริป เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จากการที่มีนักท่องเที่ยวจีนเดินทางกลับเข้ามาเที่ยว เนื่องจากถือว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพการใช้จ่ายค่อนข้างสูง

ทั้งนี้ แม้ว่าภาคการท่องเที่ยวในปี 2566 จะมีทิศทางการปรับตัวที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงและแรงกดดันในเรื่องต่าง ๆ อีกเช่นกัน อาทิ (1) ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ (2) ความกังวลเกี่ยวกับการความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (3) ข้อจำกัดด้านการดำเนินการของสายการบินและธุรกิจอื่น ๆ ในภาคบริการจากปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานและความต้องการของตลาดแรงงาน และ (4) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์ XB.1.16

ภาพที่ 7 คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2566 (ล้านคน)

5. รายจ่ายภาคสาธารณะประจำปี 2566

“ปี 2566 รายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 4,123,098 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 0.2 ต่อปี (ตารางที่ 2) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภคภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,029,005 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ -1.4 ต่อปี และ (2) การลงทุนภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 1,094,093 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 ต่อปี”

5.1 รายจ่ายของรัฐบาล

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 วงเงิน 3,185,000 ล้านบาท คาดว่าจะเบิกจ่ายได้ 2,988,584 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายที่ร้อยละ 93.8 แบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ สามารถเบิกจ่ายได้ 2,497,117 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -0.8 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 99.0 (2) รายจ่ายลงทุน สามารถเบิกจ่ายได้ 491,467 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.2 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 74.0 ขณะที่รายจ่ายเหลือปีสามารถเบิกจ่ายได้ 181,627 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -15.0 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 95.5

ในส่วนของการเบิกจ่ายรายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้ โดยในปี 2566 มีพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 วงเงินไม่เกิน 1 ล้านล้านบาท มีการเบิกจ่ายในปีงบประมาณ 2566 จำนวน 197 ล้านบาท โดยมีโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3 โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 3 โครงการเยียวยานายจ้างและผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เป็นต้น และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 วงเงิน 5 แสนล้านบาท คาดว่าจะมีการเบิกจ่าย

ในปีงบประมาณ 2566 จำนวน 62,941 ล้านบาท โดยมีโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการจัดหาวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 โครงการพัฒนาศักยภาพหน่วยบริการด้านสาธารณสุข โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 4 โครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 5 โครงการเราเที่ยวด้วยกัน ระยะที่ 4 ส่วนขยาย เป็นต้น

ตารางที่ 2 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายของรัฐบาลปีงบประมาณ 2566

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2565	ปีงบประมาณ 2566 คาดการณ์ เม.ย 2566
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	4,014,554	3,645,434
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	3,146,241	3,170,211
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,516,573	2,497,117
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	415,990	491,467
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1.1.1)+(1.1.2)	2,932,563	2,988,584
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	94.6	93.8
1.1.3 รายจ่ายเหลือปี	213,678	181,627
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณ	400,766	63,138
1.2.1 พ.ร.ก. กู้เงินฯ พ.ศ. 2563	81,766	197
1.2.2 พ.ร.ก. กู้เงินฯ พ.ศ. 2564	318,963	62,941
1.3 รายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณ	467,547	412,085

5.2 งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

การเบิกจ่ายงบประมาณของ อปท. ในปีงบประมาณ 2566 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 619,605 ล้านบาท ขยายตัวที่ร้อยละ 5.9 ต่อปี โดยการดำเนินงานของ อปท. จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะในระดับพื้นที่ (Area) และสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่อปท. รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปรายได้ของ อปท. เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังของท้องถิ่น

ตารางที่ 3 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2566

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2565	ปีงบประมาณ 2566 คาดการณ์ ณ เม.ย. 2566
รายจ่ายท้องถิ่น	585,486	619,605

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (สศม.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

5.3 งบประมาณรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ในปีงบประมาณ 2566 คาดว่าจะเบิกจ่ายได้ 259,990 ล้านบาท หดตัวที่ร้อยละ -19.5 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 95.0 ของวงเงินรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ โดยมีมาตรการการเร่งรัดการเบิกจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อกระตุ้นการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตามกรอบงบประมาณลงทุนรัฐวิสาหกิจเป็นตัวเลขเบื้องต้นตามกรอบที่มติคณะรัฐมนตรีอนุมัติ รัฐวิสาหกิจอาจมีการเปลี่ยนแปลงกรอบระหว่างปีตามความเห็นภายใต้อำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจในปีงบประมาณ 2566

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2565	ปีงบประมาณ 2566 คาดการณ์ ณ เม.ย. 2566
รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	322,795	259,990

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.)

คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

5.4 สรุปรวมรายจ่ายภาคสาธารณะ

สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะปีงบประมาณ ดังกล่าว ทำให้คาดว่า ในปีงบประมาณ 2566 จะเบิกจ่ายได้ 4,525,029 ล้านบาท

ตารางที่ 5 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะในปีงบประมาณ 2566

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2565	ปีงบประมาณ 2566 คาดการณ์ ณ เม.ย. 2565
1. รายจ่ายรัฐบาล	4,014,554	3,645,434
2. รายจ่ายท้องถิ่น	585,486	619,605
3. รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	322,795	259,990
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	4,922,835	4,525,029

คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

5.5 สรุปสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ

จากสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบงบประมาณข้างต้น สามารถนำมาประมาณการเป็นรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA) ที่ลงสู่ระบบเศรษฐกิจจริงได้ว่า ในปี 2566 รายจ่ายสาธารณะรวมอยู่ที่ 4,123,098 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 0.2 ต่อปี โดยแบ่งเป็น (1) รายจ่ายการบริโภคภาครัฐบาล 3,029,005 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ -1.4 ต่อปี และ (2) รายจ่ายการลงทุนภาครัฐบาล 1,094,093 ล้านบาท หรือขยายตัวร้อยละ 25.1 ต่อปี

ตารางที่ 6 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ 2566

(หน่วย: ล้านบาท)	ปี 2565	ปี 2566 คาดการณ์ ณ เม.ย. 2566
1. การบริโภคภาครัฐบาล	3,071,933	3,029,005
อัตราการขยายตัว	4.1	-1.4
2. การลงทุนภาครัฐบาล	1,041,150	1,094,093
อัตราการขยายตัว	-1.6	5.1
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	4,113,083	4,123,098
อัตราการขยายตัว	2.6	0.2

คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2566

ณ เดือนเมษายน 2566

อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)

การบริโภค

	2565	2566f
การบริโภคภาคเอกชน	6.3	4.1
การบริโภคภาครัฐ	0.0	-2.1

การค้าระหว่างประเทศ

	2565	2566f
ปริมาณส่งออกสินค้าและบริการ	6.8	6.0
ปริมาณนำเข้าสินค้าและบริการ	4.1	3.8
ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	10.8	10.0
มูลค่าสินค้าส่งออก ในรูป USD	5.5	-0.5
มูลค่าสินค้านำเข้า ในรูป USD	15.3	-0.2
ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	-17.2	4.2

การลงทุน

	2565	2566f
การลงทุนภาคเอกชน	5.1	2.3
การลงทุนภาครัฐ	-4.9	2.6

อัตราเงินเฟ้อ

	2565	2566f
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	6.1	2.6
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	2.5	2.2

หมายเหตุ: ข้อมูลอัตราการขยายตัวของมูลค่าที่แท้จริง (Real term)

ยกเว้น อัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกและนำเข้าสินค้าที่คิดจาก USD term ตามระบบ BOP

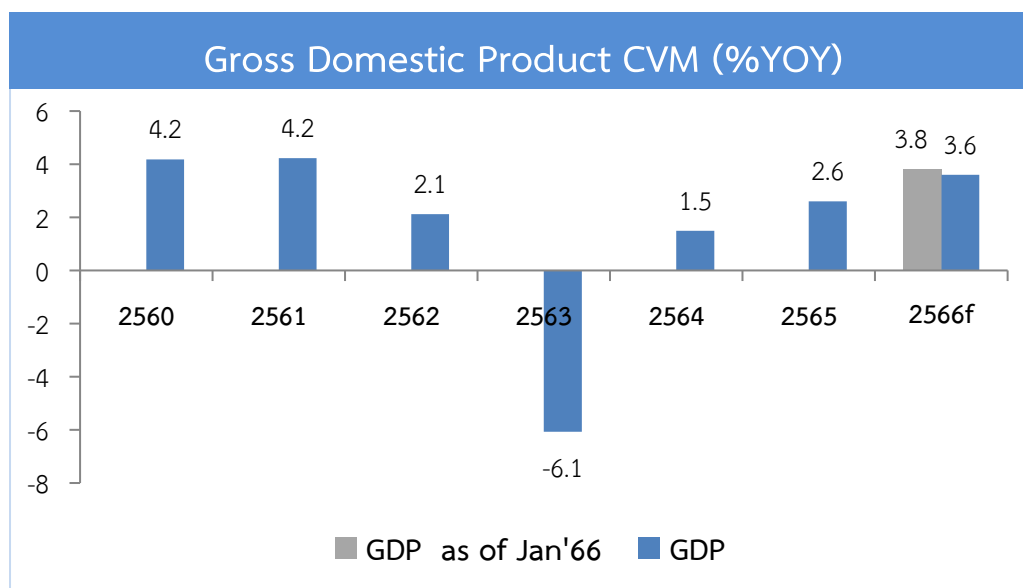
ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2566

➔ สำหรับเศรษฐกิจไทยปี 2566 คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 3.6 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.1 ถึง 4.1)

ขยายตัวเร่งขึ้นจากปี 2565 ที่ขยายตัวที่ร้อยละ 2.6 ต่อปี โดยได้รับแรงสนับสนุนจากการบริโภคที่ปรับตัวดีขึ้นและภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียและกลุ่มสหภาพยุโรปที่เพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าในปี 2566 จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 29.5 ล้านคนขยายตัวที่ร้อยละ 164.6 ต่อปี และคาดว่าจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 1.3 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 255.9 ต่อปี ส่งผลให้รายได้จากภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง สอดคล้องกับด้านอุปสงค์ภายในประเทศที่ฟื้นตัวต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะการบริโภคเอกชนคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 4.1 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.6 ถึง 4.6) ตามรายได้ภาคประชาชนที่ฟื้นตัวตามสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ลดลงช่วยให้การบริโภคเพิ่มขึ้น สำหรับการลงทุนภาคเอกชน คาดว่าขยายตัวที่ร้อยละ 2.3 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.8 ถึง 2.8) จากความเชื่อมั่นของเศรษฐกิจภายในประเทศที่เริ่มกลับมาดีขึ้นตามทิศทางของเศรษฐกิจโดยรวม อย่างไรก็ตาม ผลของอัตราเงินเฟ้อที่ยังอยู่ในระดับสูง การดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดและปัญหาสถาบันการเงินในประเทศเศรษฐกิจหลักส่งผลให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัวในช่วงต้นปี 2566 ทำให้คาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐจะหดตัวเล็กน้อยที่ร้อยละ -0.5 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -2.6 ถึง -1.6) และการลงทุนภาครัฐขยายตัวที่ร้อยละ 2.6 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.1 ถึง 3.1)

ในด้านเสถียรภาพภายในประเทศ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปจะอยู่ที่ร้อยละ 2.6 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.1 ถึง 3.1) ปรับเข้าสู่กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อที่ร้อยละ 1.0 – 3.0 เนื่องจากราคาล้างงานโลกที่ลดลงทำให้แรงกดดันด้านอุปทานจากต้นทุนพลังงาน และราคาน้ำมันคลี่คลายลง สำหรับเสถียรภาพภายนอกประเทศดุลบริการมีแนวโน้มจะกลับมาเกินดุลตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2566 มีแนวโน้มที่จะกลับมาเกินดุล 4.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.8 ของ GDP

ภาพที่ 8 ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

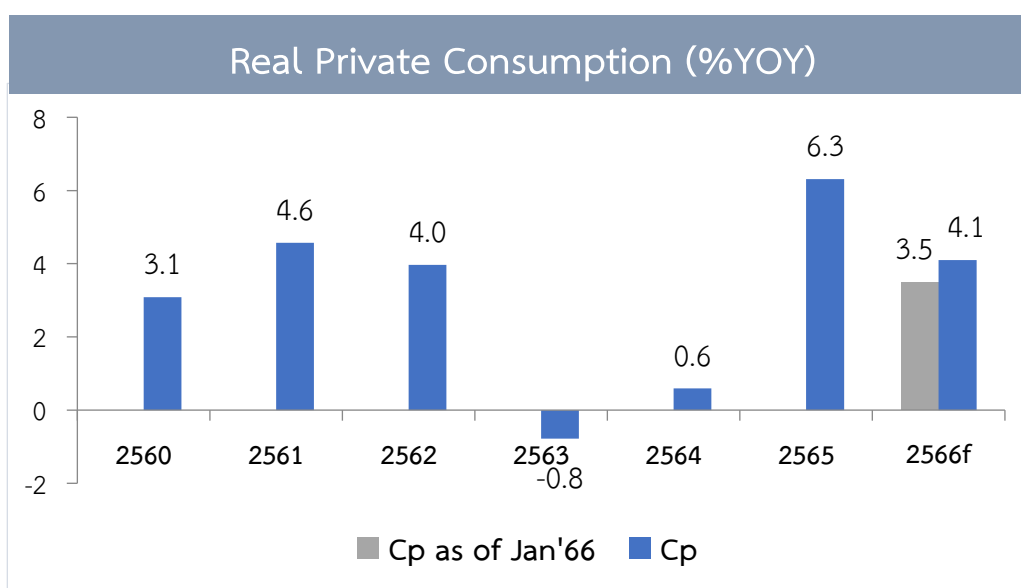
* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

1. การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ สำหรับในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ ขยายตัวที่ร้อยละ 5.4 ต่อปี ขยายตัวขึ้นจากร้อยละ 2.0 ในไตรมาสก่อนหน้า โดยเป็นผลมาจากกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นจากภาคการท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นผลให้ภาคธุรกิจและภาคบริการด้านการท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัว ประกอบกับมีกำลังซื้อจากภาคเกษตรกรรมที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากราคาสินค้าทางการเกษตรที่ปรับตัวสูงขึ้น และราคาสินค้าอุปโภคบริโภคบางรายการปรับตัวลดลง โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งประเภทดีเซลและเบนซิน อย่างไรก็ตาม การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย และสถานการณ์ที่ค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูง ยังคงเป็นปัจจัยกดดันต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคในปัจจุบัน โดยเศรษฐกิจในไตรมาสแรกของปี 2566 ค่าใช้จ่ายในหมวดสินค้าคงทนขยายตัวร้อยละ 2.4 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการขยายตัวของค่าใช้จ่ายของการซื้อยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 ส่วนค่าใช้จ่ายหมวดสินค้าไม่คงทนขยายตัวร้อยละ 2.3 จากผลของการขยายตัวของค่าใช้จ่ายกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ และกลุ่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์และยาสูบร้อยละ 3.6 และร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ขณะที่ค่าใช้จ่ายหมวดสินค้าคงทนขยายตัวร้อยละ 1.6 เท่ากับไตรมาสก่อน โดยค่าใช้จ่ายหมวดเสื้อผ้าและรองเท้ามีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้น ค่าใช้จ่ายในหมวดบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.1 ตามการขยายตัวเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายในกลุ่มโรงแรมและภัตตาคาร ขณะที่ค่าใช้จ่ายหมวดเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งปรับตัวลดลง สำหรับ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวมในไตรมาสนี้อยู่ที่ระดับ 46.9 เพิ่มขึ้นจาก ระดับ 42.0 ในไตรมาสก่อนหน้า และสูงสุดในรอบ 3 ปี

➡ สำหรับในปี 2566 การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 4.1 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.6 ถึง 4.6) ตามรายได้ภาคประชาชนที่ฟื้นตัวดีขึ้นตามสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ลดลงต่อเนื่องช่วยให้การบริโภคของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น โดยเครื่องชี้ของการบริโภคภาคเอกชนในเดือนเมษายน ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคปรับตัวดีขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 55.0 จากผลบวกในช่วงเวลาของการเลือกตั้งและการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาคงที่หดตัวที่ร้อยละ -7.0 เป็นผลจากเก็บภาษีจากการนำเข้าที่ลดลงซึ่งเป็นไปทางเดียวกันกับแนวโน้มของการนำเข้าที่หดตัวลงในปีนี้ ส่วนปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ขยายตัวร้อยละ 2.4 และปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่งส่วนบุคคลหดตัวลงเล็กน้อยที่ร้อยละ -1.4

ภาพที่ 9 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

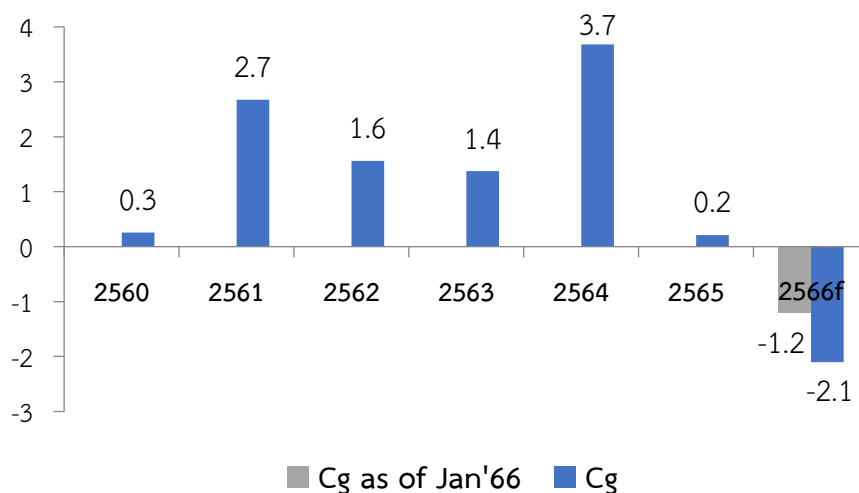
2. การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➡ ในไตรมาส 1 ปี 2566 การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่หดตัวร้อยละ -6.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ต่อเนื่องจากการหดตัวที่ร้อยละ -7.1 ในไตรมาส 4 ปี 2565 เป็นผลจากการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาดหดตัวร้อยละ -40.4 อย่างไรก็ตามค่าตอบแทนแรงงาน และรายจ่ายค่าซื้อสินค้าและบริการปรับตัวดีขึ้น โดยขยายตัวที่ร้อยละ 1.8 และ 1.0 ตามลำดับ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรขยายตัวร้อยละ 0.5 สำหรับรายได้จากการขายสินค้าและบริการให้ครัวเรือนและผู้ประกอบการขยายตัวร้อยละ 9.1

➡ ในปี 2566 การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะหดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -2.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -3.1 – 1.1) สาเหตุจากการระบายจ่ายประจำที่

ลดลงมาอยู่ที่ 2.5 ล้านล้านบาท หดตัวร้อยละ -0.6 คาดว่าจะเบิกจ่ายได้ 2.5 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น อัตราเบิกจ่ายร้อยละ 99.0 และปัจจัยฐานสูงในปีก่อนหน้าที่มีเม็ดเงินจาก พรก. เงินกู้ 1.5 ล้านล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19

ภาพที่ 10 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ ปี 2566 ร้อยละ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

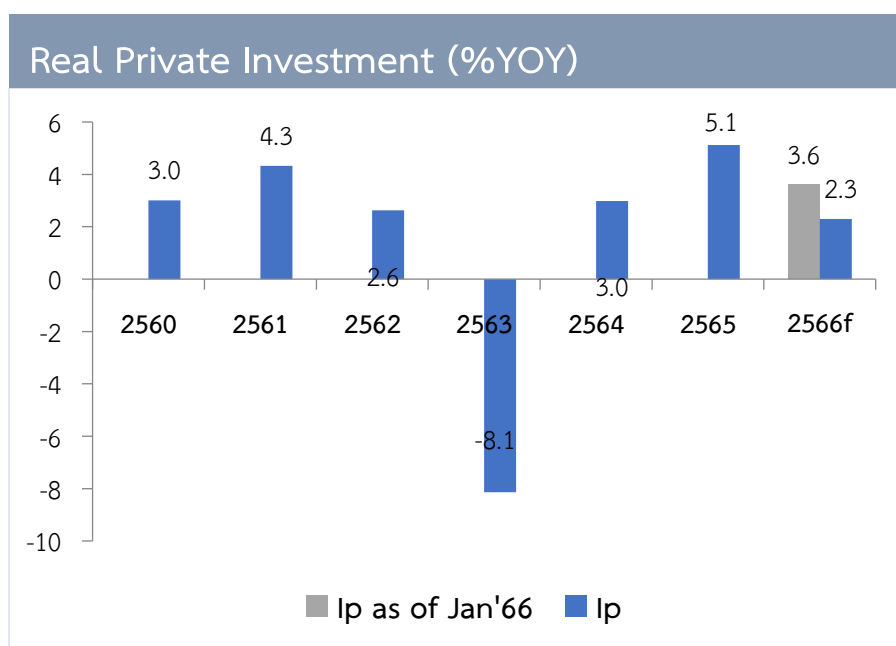
*หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

3. การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง

การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 2.6 ต่อปี ชะลอตัวจาก ไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 4.5 โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากการลงทุนด้านเครื่องมือเครื่องจักรที่ขยายตัวร้อยละ 2.8 ซึ่งขยายตัวลดลงจากไตรมาสก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 5.1 ต่อปี เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญที่ชะลอตัวลงในการลงทุน 3 กลุ่มประเภท หมวดเครื่องใช้สำนักงาน ชะลอลงตามด้านการผลิตและการนำเข้าที่ลดลง หมวดยานยนต์ ชะลอตัวลง โดยในไตรมาสที่ 1 มียอดจดทะเบียนรถบรรทุก และยานพาหนะอื่น ๆ ลดลงหมวดเครื่องจักรอุตสาหกรรม ชะลอลงเล็กน้อยจากการชะลอตัวของกลุ่มสินค้าเครื่องมือกลและเครื่องจักรเฉพาะทาง และในส่วนด้านการลงทุนด้านก่อสร้างในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 1.1 ชะลอตัวลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 1.9 ในไตรมาสก่อน เนื่องจากการก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย ขยายตัวร้อยละ 2.7 ชะลอตัวลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 3.1 เป็นผลจากพื้นที่ขออนุญาตก่อสร้างที่อยู่อาศัยทุกประเภทที่ชะลอลง ทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เทศบาล รวมทั้งการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม หดตัวร้อยละ -17.4 และการก่อสร้างอาคารเพื่อการพาณิชย์หดตัวร้อยละ -2.9 นอกจากนี้ ผลจากเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 3.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งส่งผลต่อต้นทุนในการลงทุนของธุรกิจ ทั้งนี้ปัจจัยสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชนในไตรมาสที่ 1 มาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในประเทศเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้น

การลงทุนภาคเอกชนทั้งปี 2566 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง คาดว่าจะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.3 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ร้อยละ 1.8 ถึง 2.8) และปรับตัวลดลงจากการคาดการณ์ครั้งก่อน โดยการลงทุนภาคเอกชนยังคงเผชิญกับความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกและความผันผวนของตลาดเงินโลกจากการดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดและปัญหาสถาบันการเงินในต่างประเทศ รวมทั้งประเด็นปัญหาความขัดแย้งของทางภูมิรัฐศาสตร์ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยเครื่องชี้วัดด้านการลงทุนเอกชนในเดือน เม.ย. 66 มีแนวโน้มชะลอตัว เช่น การเก็บภาษีธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์ลดลงร้อยละ -30.0 การจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ลดลงร้อยละ -8.4 และยอดจำหน่ายรถกระบะ 1 คันลดลงร้อยละ -20.3 แต่อย่างไรก็ดีคาดว่าครึ่งหลังของปี 2566 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงจะได้รับแรงหนุนจากความเชื่อมั่นของเศรษฐกิจภายในประเทศที่กลับมาดีขึ้นตามทิศทางของเศรษฐกิจโดยรวม จากการฟื้นตัวของภาคบริการภายในประเทศ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวทุกสัญชาติมากกว่าที่คาดการณ์ รวมทั้งสถานการณ์อัตราเงินเฟ้อและราคาพลังงานที่จะปรับตัวลดลง ส่งผลบวกต่อการลงทุนภายในประเทศ

ภาพที่ 11 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

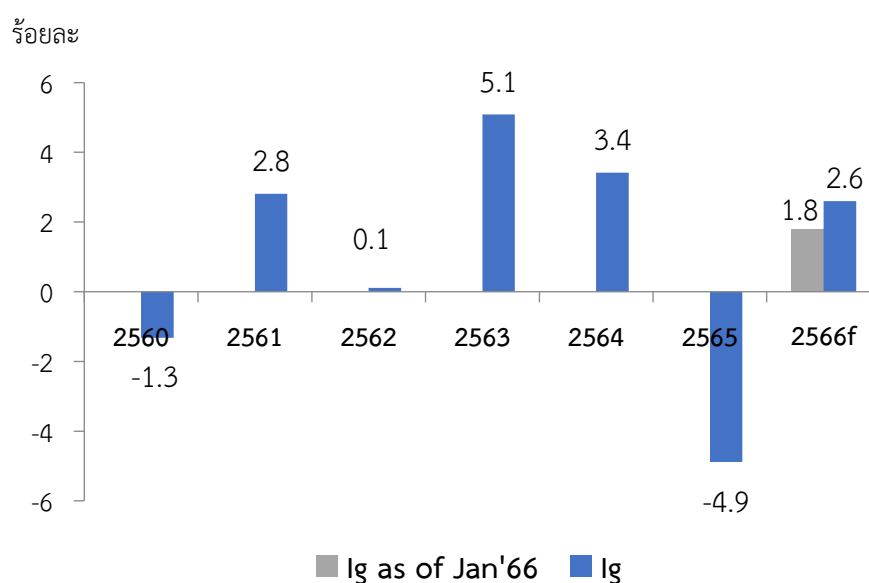
4. การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➡ ในไตรมาส 1 ปี 2566 การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ขยายตัวร้อยละ 4.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน แรงตัวดีขึ้นจากการขยายตัวร้อยละ 1.5 ในไตรมาสที่ 4 ปี 2565 โดยเป็นผลจากการเร่งตัวขึ้นทั้งด้านการก่อสร้าง และด้านเครื่องจักรเครื่องมือที่ขยายตัวร้อยละ 5.8 และ 1.3 ตามลำดับจากการก่อสร้างถนนและสะพานของรัฐบาล และการลงทุนด้านเครื่องมือของรัฐวิสาหกิจที่เพิ่มขึ้น โดยรัฐวิสาหกิจ

ที่มีการลงทุนในเครื่องจักรเครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การรถไฟแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงไทย และบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

➡ ในปี 2566 การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงคาดว่าจะขยายตัวขึ้นที่ร้อยละ 2.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.1 – 3.1) ตามวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2566 วงเงิน 3.185 ล้านล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะรายจ่ายลงทุนจะเบิกจ่ายได้ 0.5 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 74.0 ขณะที่รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจคาดว่าจะเบิกจ่ายได้ 2.6 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 95.0

ภาพที่ 12 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ ปี 2566

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

*หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

5. มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

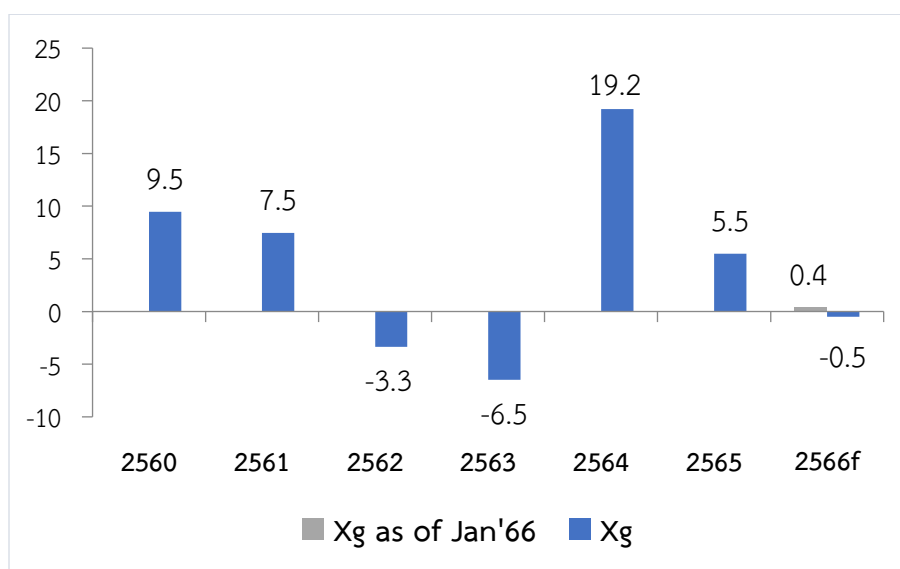
➡ ในไตรมาส 1 ปี 2566 มูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ มีมูลค่า 69,806 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หดตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ -4.6¹ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยหดตัวต่อเนื่องจากร้อยละ -7.5 ในไตรมาสก่อนหน้า จากการส่งออกสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมที่หดตัวเป็นสำคัญ อาทิ เคมีภัณฑ์และปิโตรเคมี ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ยานยนต์ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ ตู้เย็น เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์โลหะ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง อาหารสัตว์ เป็นต้น รวมถึงการส่งออกทองคำที่ยังไม่ขึ้นรูปในไตรมาสดังกล่าวที่ยังคงหดตัวต่อเนื่องเป็นสำคัญ ขณะที่ กลุ่มสินค้าที่ขยายตัว อาทิ ข้าว น้ำตาล อาหาร ทะลุเย็นและผลไม้อื่น ๆ ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์นั่ง เครื่องปรับอากาศ เครื่องใช้ในห้องน้ำและเครื่องสำอาง เป็นต้น ทั้งนี้ ในมิติตลาด

¹ ฐานข้อมูลดุลการชำระเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

ส่งออกส่วนใหญ่หดตัวในตลาดหลัก โดยเฉพาะตลาดสหรัฐฯ (ลดลงต่อเนื่อง 2 ไตรมาส) ตลาดจีน (ลดลงต่อเนื่อง 4 ไตรมาส) ตลาดญี่ปุ่น (ลดลงต่อเนื่อง 3 ไตรมาส) กลุ่มอาเซียน 5 และ CLMV (ลดลงต่อเนื่อง 2 ไตรมาส) ส่วนการส่งออกไปยังตลาดตะวันออกกลาง อินเดีย และสหราชอาณาจักรขยายตัวในไตรมาสดังกล่าว

➔ ในปี 2566 สศค. คาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวชะลอลงจากปีก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ -0.5² (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -1.0 ถึง 0.0) โดยเป็นการปรับลดลงจากการประมาณการในครั้งก่อนจากหลายปัจจัยประกอบกัน ได้แก่ (1) แนวโน้มภาคการค้าในช่วงต้นปีที่ลดลงมากกว่าคาดการณ์ในครั้งก่อน (2) การดำเนินนโยบายทางการเงินที่เข้มงวดต่อเนื่องเพื่อลดแรงกดดันด้านเงินเฟ้อของธนาคารกลางในหลายประเทศอาจเป็นข้อจำกัดต่อกำลังซื้อของกลุ่มประเทศคู่ค้าสำคัญ (3) ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่ยืดเยื้อ รวมถึงความเสี่ยงใหม่ด้านระบบสถาบันการเงินในสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ที่อาจกระทบต่อความเชื่อมั่นและข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจ การค้า และห่วงโซ่อุปทานโลก ซึ่งยังคงเป็นปัจจัยที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

ภาพที่ 13 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : สศค.

หมายเหตุ: อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกสินค้า คิดจาก USD Term ตามระบบดุลการชำระเงิน

6. มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➔ ในไตรมาส 1 ปี 2566 มูลค่านำเข้าสินค้า มีมูลค่า 66,860 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 1.3³ จากช่วงเดียวกันปีก่อน จากไตรมาสก่อนหน้าซึ่งหดตัวร้อยละ -0.3 โดยเป็นการนำเข้าที่ปรับตัวดีขึ้นในเกือบทุกหมวดสินค้า โดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าในกลุ่มอุปโภคบริโภคที่ขยายตัวเฉลี่ย

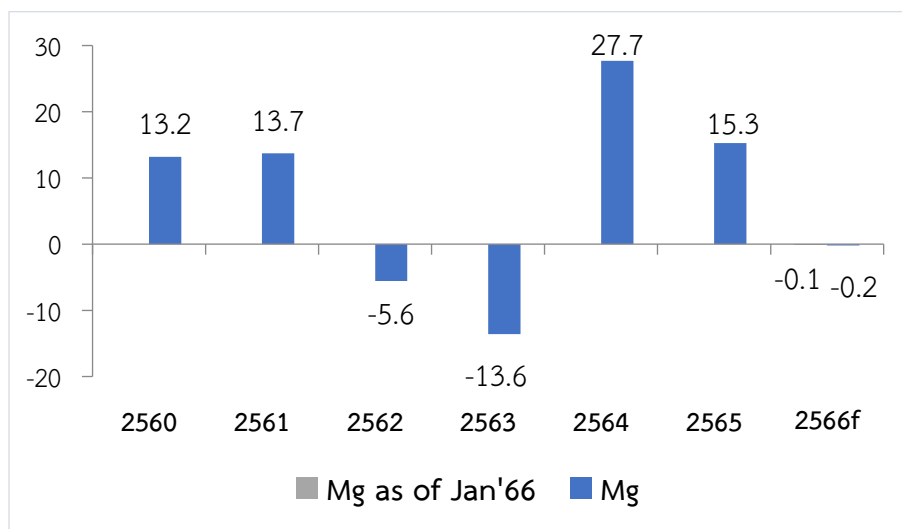
² มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบดุลการชำระเงิน (BOP basis) (คำนวณโดย สศค.)

³ ฐานข้อมูลดุลการชำระเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

ร้อยละ 9.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ส่วนหนึ่งจากการนำเข้ายานพาหนะที่เพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ ขณะที่การนำเข้าในกลุ่มสินค้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางและสินค้าทุน หดตัวในอัตราที่ชะลอลงอยู่ที่ร้อยละ -1.6 และร้อยละ -0.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ จากการนำเข้าน้ำมันดิบ หม้อแปลง เครื่องกำเนิดไฟฟ้า มอเตอร์ฯ อากาศยานฯ เครื่องจักรต่าง ๆ และสินค้านำเข้าเบ็ดเตล็ดที่ขยายตัวต่อเนื่อง ขณะที่ การนำเข้าสินค้ากลุ่มทองคำ (ไม่รวมทองคำรูปพรรณ) ลดลงในไตรมาสดังกล่าว

➡ ในปี 2566 สศค. คาดว่ามูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะหดตัวที่ร้อยละ -0.2⁴ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -0.7 ถึง 0.3) โดยเป็นการปรับลดลงเล็กน้อยจากการประมาณการในครั้งก่อน จากแนวโน้มการส่งออกที่คาดว่าจะชะลอลงจากปีก่อนหน้าตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าในช่วงครึ่งแรกของปีเป็นสำคัญ

ภาพที่ 14 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : สศค.

หมายเหตุ: อัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าสินค้า คิดจาก USD Term ตามระบบดุลการชำระเงิน

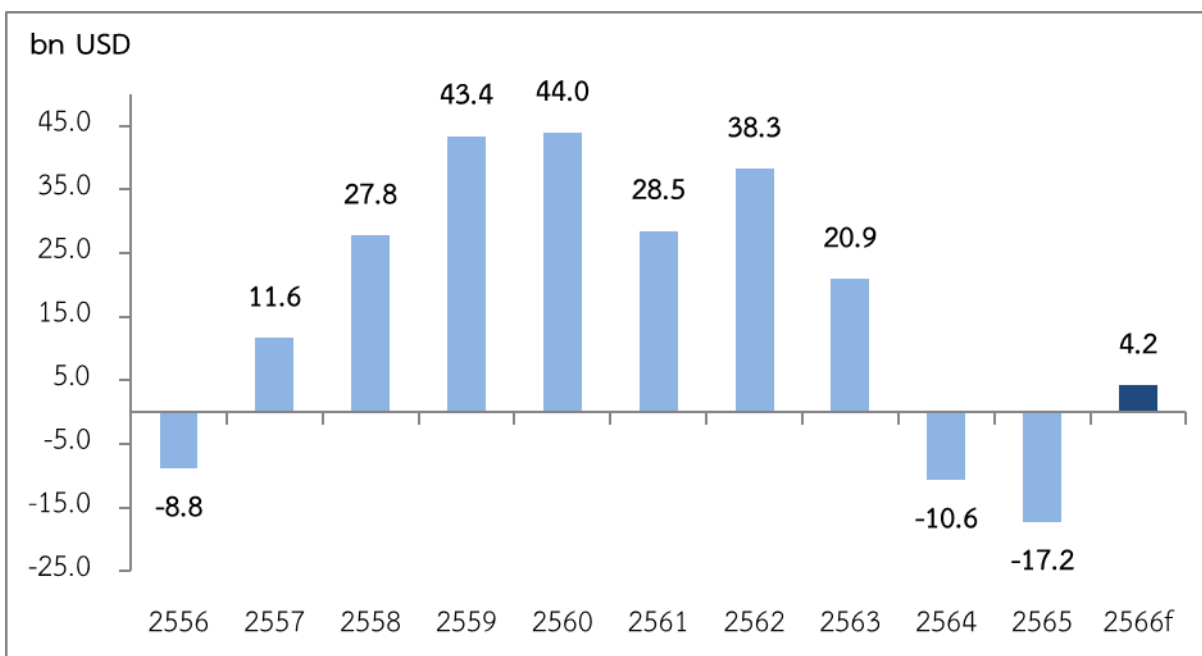
7. ดุลบัญชีเดินสะพัด

➡ ในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ดุลบัญชีเดินสะพัดกลับมาเกินดุลได้ทั้งสิ้น 4.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามดุลบริการ รายได้ และเงินโอนขาดดุลกลับมาเกินดุลที่ 1.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หลังจากขาดดุลติดต่อกันเกือบ 3 ปี นับตั้งแต่ไตรมาส 2 ปี 2563 โดยในไตรมาสก่อนหน้าดุลบริการ รายได้ และเงินโอนขาดดุลที่ -2.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ทางด้านดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินเกินดุลทั้งสิ้น 2.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า จากมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่ามูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น

⁴ มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบดุลการชำระเงิน (BOP basis) (คำนวณโดย สศค.)

➡ ในปี 2566 คาดว่าดุลบัญชีเดินสะพัดกลับมาเกินดุล 4.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.8 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 1.5 ถึง 6.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 0.3 ถึง 1.3 ของ GDP) (ภาพที่ 8) โดยได้รับแรงสนับสนุนหลักจากการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องของภาคการท่องเที่ยว ประกอบกับดุลการค้ายังเกินดุลได้ ทำให้คาดว่า ดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินจะเกินดุลทั้งสิ้น 10.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลลดลงจากปี 2565 จากมูลค่าการส่งออกที่คาดว่าจะลดลงมากกว่ามูลค่าการนำเข้า ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการชะลอตัวของการค้าในตลาดโลก และสำหรับดุลบริการ รายได้ และเงินโอนคาดว่าจะขาดดุลเพียง -5.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปีก่อนหน้า เนื่องจากประเมินว่า ดุลบริการจะเพิ่มสูงขึ้นตามแนวโน้มรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะกลับเข้ามาในประเทศไทยเป็นสำคัญ ด้านรายจ่ายการบริการก็มีแนวโน้มลดลงตามรายจ่ายค่าระวางสินค้าที่ลดลง ขณะที่ ภาคการส่งออกประเมินว่า มีโอกาสจะฟื้นตัวได้ในช่วงครึ่งหลังของปี อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยกดดันจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่คาดว่าจะเดินทางออกนอกประเทศมากขึ้น และเงินโอนที่คาดว่าจะขาดดุล จากการส่งกลับกำไรและเงินปันผลของธุรกิจต่างชาติเป็นสำคัญ

ภาพที่ 15 ประมาณการดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

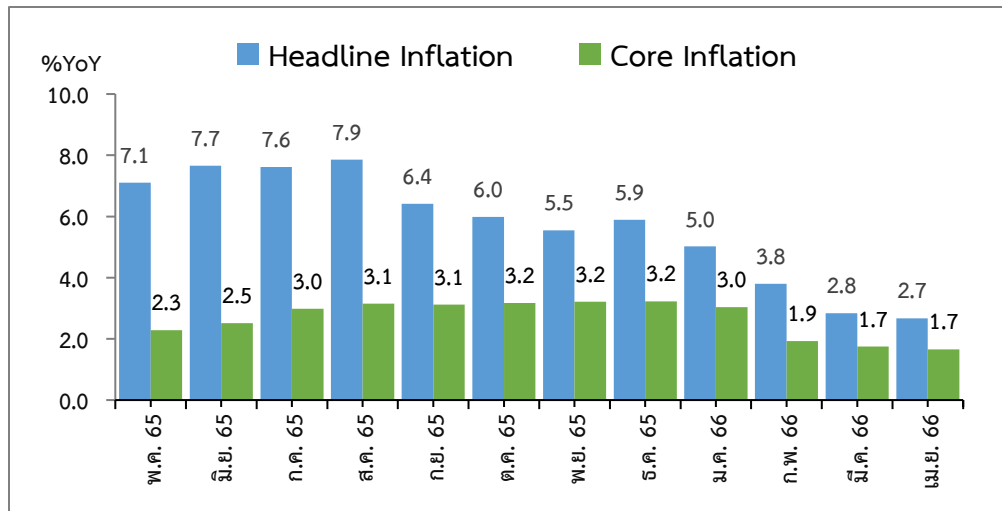
ที่มา : ธปท. รวบรวมและคาดการณ์โดย สศค.

8. ประมาณการเงินเพื่อในปี 2566

เงินเพื่อทั่วไปและเงินเพื่อพื้นฐาน เดือน เมษายน 2566 ขยายตัวที่ร้อยละ 2.7 (YoY) และ 1.7 (YoY) ตามลำดับ ลดลงมาสู่กรอบเป้าหมายเงินเพื่อ ที่คณะกรรมการนโยบายการเงินกำหนดไว้ที่ร้อยละ 1.0 - 3.0 จากการลดลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง และราคาสินค้าในกลุ่มอาหาร โดยเฉพาะเนื้อสัตว์ และเครื่องประกอบอาหารที่สูงขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับเดือนก่อนหน้า เงินเพื่อทั่วไปยังคงขยายตัวที่ร้อยละ 0.2 (MoM)

จากการสูงขึ้นของราคา ไข่ไก่ ผลไม้สด ตามสภาพอากาศที่แปรปรวน โดยมีสินค้าที่ราคาลดลง ได้แก่ เนื้อสุกร น้ำมันพืช เครื่องปรุงรส ผงซักฟอก และนํ้ายาล้างจาน เป็นต้น

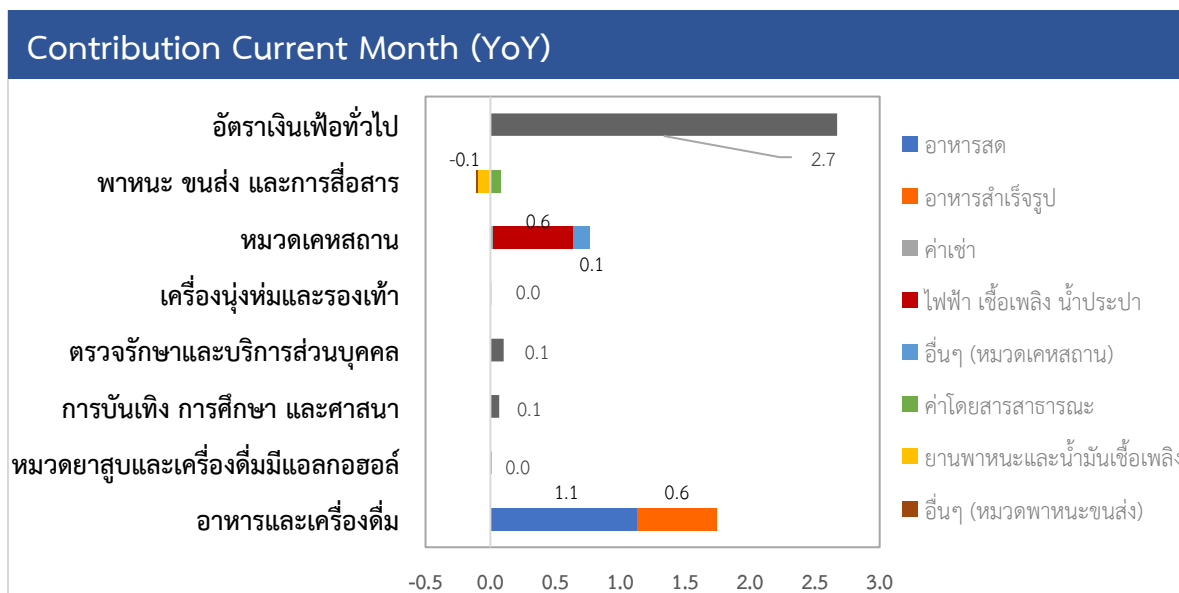
ภาพที่ 16 กราฟแสดงอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ สรุปรโดย สศค.

โดยเมื่อดูองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง Contribution Current Month (YoY) ของหมวดสินค้าหลักที่ส่งผลกระทบต่อเงินเฟ้อในเดือน เมษายน 2566 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ 2) หมวดอาหารสำเร็จรูป และ 3) หมวดไฟฟ้า เชื้อเพลิง น้ำประปาและแสงสว่าง จากการปรับขึ้นราคามาแล้วจากช่วงก่อนหน้า

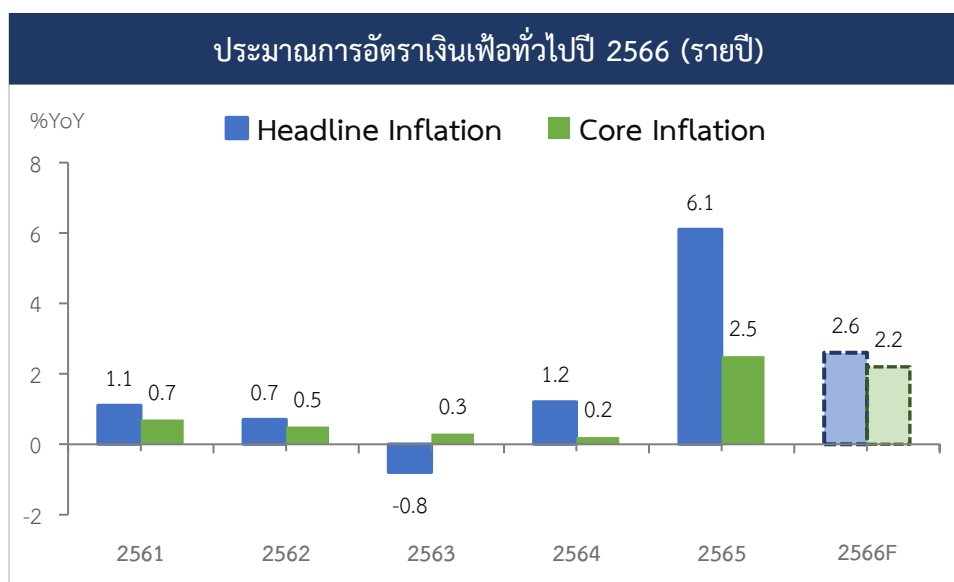
ภาพที่ 17 กราฟแสดง Contribution Current Month (YoY) ของเงินเฟ้อเดือนเมษายน ปี 2566

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ สรุปรโดย สศค.

ทั้งนี้ ในปี 2566 สศค. คาดว่าเงินเฟ้อทั่วไปและเงินเฟ้อพื้นฐานจะอยู่ที่ ร้อยละ 2.6 และ 2.2 ตามลำดับ (คาดการณ์ ณ เมษายน 2566) โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากแนวโน้มราคพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์มีแนวโน้มลดลง และปัญหาของห่วงโซ่อุปทานโลกที่คลี่คลายลง รวมถึงฐานราคาที่สูงขึ้นแล้วในปี 2565 จะเป็นปัจจัยที่ทำให้การขยายตัวของเงินเฟ้อปี 2566 อยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องจับตาดูการขึ้นราคาสินค้าบางประเภท เนื่องจากการที่ผู้ประกอบการต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้นไว้ในปี 2565 ทำให้อาจมีการปรับขึ้นราคาสินค้าได้ในปี 2566 ตามภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวจากภาคการท่องเที่ยว นอกจากนี้แนวโน้มดอกเบี้ยขาขึ้นอาจทำให้ผู้ประกอบการยังคงต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้นอยู่และอาจทยอยส่งผ่านต้นทุนมายังผู้บริโภคได้ในระยะถัดไป รวมถึงความผันผวนของราคพลังงานในตลาดโลก ที่ยังต้องติดตามอย่างใกล้ชิด โดย สศค. คาดว่าราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยทั้งปี 2566 จะอยู่ที่ 82.0 เหรียญสหรัฐฯ/บาร์เรล (คาดการณ์ ณ เดือนเมษายน 2566)

ภาพที่ 18 ประมาณการอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและเงินเฟ้อพื้นฐานในปี 2566 (รายปี)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) (คาดการณ์ ณ เดือนเมษายน 2566)

*หมายเหตุ F หมายถึงประมาณการ

Thailand's Key Economic Indicators

ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ รายเดือน	2565	2565				2566			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	ก.พ.	มี.ค.	YTD
ภาวะเศรษฐกิจภายนอก									
ราคาน้ำมันดิบ Dubai (ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล) /7	96.04	95.4	107.84	96.1	84.83	80.29	81.74	78.28	80.29
อัตราดอกเบี้ย Federal Fund (%) /7	4.25-4.50	0.25-0.50	1.50-1.75	3.00-3.25	4.25-4.50	4.75-5.00	4.50-4.75	4.75-5.00	4.75-5.00
ด้านอุปสงค์									
การบริโภคภาคเอกชน									
ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาคงที่ (%YoY) /1	6.4	14.0	7.1	7.3	-2.0	-0.5	-1.5	-0.9	-0.5
ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (%YoY) /13	5.3	16.0	9.2	16.2	-14.8	2.3	10.1	-0.2	2.3
ปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ (%YoY) /12	12.0	3.2	6.0	38.5	6.3	13.5	9.8	20.1	13.5
ปริมาณการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคดอลลาร์สหรัฐ (% YoY) /14	-1.4	5.6	0.9	-0.6	-10.6	-2.7	-1.9	-1.7	-2.7
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคต่อเศรษฐกิจโดยรวม (ระดับ) /5	43.9	43.4	40.8	43.6	47.9	52.7	52.6	53.8	52.7
การลงทุนภาคเอกชน									
ปริมาณการนำเข้าสินค้าทุนในรูปดอลลาร์สหรัฐ (% YoY) /14	-1.2	8.1	3.6	-4.7	-10.7	-5.6	-1.5	-2.2	-5.6
ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ (%YoY) /13	15.2	20.6	9.7	37.5	-0.2	-10.2	-10.0	-12.6	-10.2
ภาษีจากการทำธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์รวม (%YoY) /1	13.4	-1.8	18.4	21.9	14.6	19.3	13.7	29.0	19.3
ปริมาณจำหน่ายปูนซีเมนต์ (%YoY) /14	-2.5	0.0	-7.8	2.8	-4.7	-3.3	-4.3	-0.3	-3.3
ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้าง (%YoY) /4	5.7	7.2	6.9	5.6	3.4	2.2	2.6	0.6	2.2
การค้าระหว่างประเทศ									
มูลค่าการส่งออก (พณีสถิติดอลลาร์สหรัฐ); ระบบ ศุลกากร/4	287.1	73.6	75.5	72.2	65.8	70.3	22.4	27.7	70.3
(%YoY) /4	5.5	14.7	10.7	6.6	-8.5	-4.5	-4.7	-4.2	-4.5
ราคาสินค้าส่งออก (%YoY) /4	4.2	3.9	5.1	4.4	3.1	2.0	2.1	0.9	2.0
ปริมาณการส่งออก (%YoY) /14	1.3	10.3	5.3	2	-11.3	-6.2	-6.7	-5.1	-6.2

เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ รายเดือน	2565	2565				2566			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	ก.พ.	มี.ค.	YTD
มูลค่าการนำเข้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ระบบ ศุลกากร/4	303.2	73.7	79.8	80.9	68.8	73.3	23.5	24.9	73.3
(%YoY) /4	13.6	17.0	21.8	20.2	-3.3	-0.5	1.1	-7.1	-0.5
ราคาสินค้านำเข้า (%YoY) /4	11.1	12.6	14.1	11.2	6.7	2.0	2.6	-1.7	2.0
ปริมาณการนำเข้า (%YoY)/14	2.2	3.9	6.7	8.1	-9.3	-2.7	-1.4	-5.6	-2.4
ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ);ระบบศุลกากร/4	-16.1	-0.1	-4.3	-8.7	-3.0	-3.0	-1.1	2.7	-3.0
ด้านอุปทาน									
ภาคการเกษตร									
ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (%YoY) /6	1.8	3.1	4.2	-3.5	3.0	7.4	8.9	9.9	7.4
ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (%YoY) /6	11.6	4.5	10.1	20.1	12.9	-1.3	4.2	-8.7	-1.3
รายได้เกษตรกรที่แท้จริง (%YoY) /14	7.1	2.5	7.6	7.9	9.8	2.3	9.0	-2.5	2.3
การจ้างงานภาคเกษตร (%YoY) /3	-0.6	3.4	-0.4	-1.9	-2.9	-1.1	3.1	n.a.	-1.1
ภาคอุตสาหกรรม									
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (%YoY) /9	0.4	1.4	-1.1	7.7	-6.0	n.a.	-2.7	n.a.	-3.8
มูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐ (% YoY)/4	8.3	7.3	16.2	16.6	-6.8	-7.4	-10.5	1.5	-5.3
ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐ (% YoY) /14	3.2	0.2	9.3	12.1	-9.0	-10.6	-12.8	-0.5	-7.9
อัตรการใช้กำลังการผลิต (%) /9	62.8	66.8	61.2	62.8	60.3	n.a.	61.9	n.a.	62.0
การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม (%YoY) /3	4.9	1.8	3.9	6.4	7.9	n.a.	0.3	n.a.	1.6
ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม (ระดับ)/8	89.3	88.0	85.6	90.4	93.1	96.0	96.2	97.8	96.0
ภาคบริการ									
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ(ล้านคน)/10	11.15	0.50	1.58	3.61	5.46	6.48	2.11	2.22	6.48
(%YoY) /14	2,506.6	2,366.0	7,704.0	7,847.7	1,497.8	1,202.4	1,283.3	953.0	1,202.4
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย (%YoY)/10	181.7	72.2	400.4	1,169.3	83.4	n.a.	31.8	n.a.	38.9
การจ้างงานภาคบริการ (%YoY) /3	6.8	4.0	5.6	9.5	8.4	n.a.	4.4	n.a.	3.4

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลัง ในช่วงครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2566

(ตุลาคม 2565 – มีนาคม 2566)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

○ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2566 กำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายจำนวน 3,185,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 17.09 ของ GDP⁵ โดยเป็นการจัดทำงบประมาณแบบขาดดุล (Expansionary Fiscal Policy) จำนวน 695,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 3.73 ของ GDP เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2565 ร้อยละ 2.74 โดยแบ่งออกเป็น รายจ่ายประจำ 2,402,539 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 29,530 ล้านบาท ร้อยละ 1.24 รายจ่ายลงทุน 689,479 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 77,546 ล้านบาท ร้อยละ 12.67 และรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ 100,000 ล้านบาท เท่ากับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

○ ในช่วงครึ่งแรกของปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิจำนวน 1,163,599 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการตามเอกสารงบประมาณ 95,084 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 8.9 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 6.9 สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณรวมสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 1,795,423 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า 72,354 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.2 ต่อปี โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 1,691,980 ล้านบาท สูงกว่าปีก่อน 102,056 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.4 ต่อปี หรือเมื่อเปรียบเทียบกับวงเงินงบประมาณคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 53.2 ส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุล จำนวน 633,432 ล้านบาท

○ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 มีจำนวน 10,797,505 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 61.23 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นสุทธิ 72,730 ล้านบาท ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 98.37 จึงมีความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่ต่ำ และ (2) หนี้สาธารณะคงค้างแบ่งตามอายุคงเหลือเป็นหนี้ระยะยาวถึงร้อยละ 88.60 ทำให้มีความเสี่ยงด้านการผิดนัดชำระหนี้ต่ำ เนื่องจากรัฐบาลสามารถออกขายพันธบัตรใหม่เพื่อชำระหนี้เดิมที่ครบกำหนดชำระได้ นอกจากนี้ หนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 70 ของ GDP

⁵ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2566 เท่ากับ 18,640,000 ล้านบาท ที่สำนักงานงบประมาณโดยสังเขปฉบับปรับปรุง สำนักงานงบประมาณ วันที่ 23 ธ.ค. 65

ผลการดำเนินนโยบายการคลังในปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66)

1. ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล

ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลในช่วงครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิได้ จำนวน 1,163,599 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 95,084 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 8.9 ทั้งนี้ผลการจัดเก็บรายได้ตามหน่วยงานจัดเก็บสรุปได้ ดังนี้

กรมสรรพากร

กรมสรรพากรจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 915,222 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 95,211 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.6 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 7.3 โดยภาษีที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการที่สำคัญ ได้แก่ (1) ภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บได้ 211,095 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 43,200 ล้านบาทหรือร้อยละ 25.7 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 17.8 โดยภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด. 53) ภาษีเงินได้สำหรับครึ่งรอบระยะเวลาบัญชี ปีญี่ปุ่น (ภ.ง.ด. 51) และภาษีจากค่าบริการและจำหน่ายเงินกำไร (ภ.ง.ด. 54) สูงกว่าประมาณการเป็นสำคัญ (2) ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บได้ 462,510 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 27,057 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.2 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 2.7 โดยภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการร้อยละ 12.1 และภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการร้อยละ 1.9 และ (3) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จัดเก็บได้ 197,316 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 20,113 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.4 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 8.5 โดยภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย จากเงินเดือน (ภ.ง.ด.1) และภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายจากดอกเบี้ย (ภ.ง.ด.2) สูงกว่าประมาณการเป็นสำคัญ

กรมสรรพสามิต

กรมสรรพสามิตจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 237,640 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 43,685 ล้านบาท หรือร้อยละ 15.5 และต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 14.0 โดยภาษีที่จัดเก็บต่ำกว่าประมาณการที่สำคัญ ได้แก่ ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน จัดเก็บได้ 54,028 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 56,474 ล้านบาท หรือร้อยละ 51.1 และต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 48.7 เนื่องจากการปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชนเป็นการชั่วคราวจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่ทรงตัวอยู่ในระดับสูง

กรมศุลกากร

กรมศุลกากรจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 67,322 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 14,622 หรือร้อยละ 27.7 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 26.9 เนื่องจากมูลค่าการนำเข้าขยายตัวสูงกว่าที่ประมาณการไว้ประกอบกับการชำระอากรขาเข้าเพิ่มเติมตามคำพิพากษาคดีข้อพิพาทการจัดเก็บภาษีนำเข้าชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์โตโยต้ารุ่นพริอุส (Prius) จำนวน 7,606 ล้านบาท ในเดือนตุลาคม 2565 หากไม่รวมรายได้พิเศษ รายได้ของกรมศุลกากร

สูงกว่าประมาณการ 7,016 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.3 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 12.6 ทั้งนี้ มูลค่าการนำเข้าในช่วง 5 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2566 ในรูปดอลลาร์สหรัฐ ต่ำกว่าปีก่อนร้อยละ 0.6 ขณะที่ มูลค่าการนำเข้าในรูปเงินบาท สูงกว่าปีก่อนร้อยละ 7.0 โดยสินค้าที่จัดเก็บอากรขาเข้าได้สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ยานบกและส่วนประกอบ (2) เครื่องจักรไฟฟ้าและอุปกรณ์ (3) เครื่องจักรและเครื่องใช้กล (4) ผลิตภัณฑ์ทาง เกษษกรรม และ (5) พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก

รัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 79,429 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 14,809 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 22.9 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 19.7 จากการนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจที่เหลื่อมมาจาก ปีก่อนหน้าและการนำส่งรายได้ของรัฐวิสาหกิจกลุ่มพลังงานสูงกว่าประมาณการเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หากไม่รวมการ นำส่งรายได้รัฐวิสาหกิจที่เหลื่อมมาจากปีก่อนหน้า รัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้ต่ำกว่าประมาณการ 7,929 ล้านบาท หรือร้อยละ 12.3 และต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 14.6

หน่วยงานอื่น

หน่วยงานอื่นจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 107,147 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 38,819 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 56.8 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 62.4 จากการจัดเก็บรายได้ของ (1) ส่วนราชการอื่น จัดเก็บรายได้รวม 100,880 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 38,044 ล้านบาท หรือร้อยละ 60.5 และสูงกว่า ช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 65.3 เนื่องจากมีรายได้พิเศษจากการนำส่งสภาพคล่องส่วนเกินของกองทุนเพื่อ ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน จำนวน 14,378 ล้านบาท การนำส่งรายได้จากสัมปทานโทรศัพท์เคลื่อนที่ตามมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ของบริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) จำนวน 10,858 ล้านบาท และการประมูลใบอนุญาตคลื่นความถี่วิทยุระบบ FM จำนวน 569 ล้านบาท ทั้งนี้ หากไม่รวมรายได้พิเศษข้างต้น รายได้ส่วนราชการอื่นสูงกว่าประมาณการ 12,239 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.5 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 23.0 (2) กรมธนารักษ์ จัดเก็บรายได้รวม 6,267 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 775 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 14.1 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 27.0

ตารางที่ 7 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66)

(หน่วย:ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2566		เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ	
	(ต.ค. 65-มี.ค. 66)	เปลี่ยนแปลง	จำนวน	เปลี่ยนแปลง
		ร้อยละต่อปี		ร้อยละ
1. กรมสรรพากร	915,222	7.3	95,211	11.6
2. กรมสรรพสามิต	237,640	-14.0	-43,685	-15.5
3. กรมศุลกากร	67,322	26.9	14,622	27.7

รวมรายได้ 3 กรมจัดเก็บ	1,220,184	3.2	66,148	5.7
4. รัฐวิสาหกิจ	79,429	19.7	14,809	22.9
5. หน่วยงานอื่น	107,147	62.4	38,819	56.8
รวมรายได้จัดเก็บ (Gross)	1,406,760	7.0	119,776	9.3
หัก	210,869	8.9	25,532	13.8
รวมรายได้สุทธิ (Net)	1,163,599	6.9	95,084	8.9

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

2. ผลการเบิกจ่ายงบประมาณปี 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66)

การเบิกจ่ายงบประมาณรวมในช่วงครึ่งปีแรกของปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66) เท่ากับ 1,795,423 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน 72,354 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.2 ประกอบด้วย (1) **รายจ่ายปีปัจจุบัน** เบิกจ่ายได้จำนวน 1,691,980 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 53.2 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2566 (3,185,000 ล้านบาท) สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน 102,056 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.4 และ (2) **รายจ่ายปีก่อน** เบิกจ่ายได้จำนวน 103,443 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 54.4 ของวงเงินรายจ่ายปีก่อน (190,242 ล้านบาท) ต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน 29,702 ล้านบาท หรือร้อยละ 22.3 ต่อปี ทั้งนี้ รายจ่ายปีปัจจุบันจำนวน 1,691,980 ล้านบาท ประกอบด้วย (1.1) **รายจ่ายประจำ** เบิกจ่ายได้จำนวน 1,459,291 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 57.9 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำหลังโอนเปลี่ยนแปลง (2,521,215 ล้านบาท) สูงกว่าช่วงเดียวกันปีก่อน 57,405 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.1 ต่อปี และ (1.2) **รายจ่ายลงทุน** เบิกจ่ายได้จำนวน 232,689 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 35.1 ของวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนหลังโอนเปลี่ยนแปลง (663,785 ล้านบาท) สูงกว่าช่วงเดียวกันปีก่อน 44,651 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23.7 ต่อปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม และกองทุนและเงินหมุนเวียน เบิกจ่ายสูงกว่าช่วงเดียวกันปีที่แล้ว

ตารางที่ 8 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66)

ประเภทรายจ่าย (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงิน งบประมาณ รายจ่าย	ปีงบประมาณ		
		2566 (ต.ค. 65– มี.ค. 66)	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	ร้อยละต่อ วงเงิน งปม.
1. รายจ่ายปีปัจจุบัน	3,185,000	1,691,980	6.4	53.1
1.1 รายจ่ายประจำ	2,521,215	1,459,291	4.1	57.9
1.2 รายจ่ายลงทุน	663,785	232,689	23.7	35.1
2. รายจ่ายปีก่อน	190,242	103,443	-22.3	54.4
3. รายจ่ายรวม (1+2)	3,375,242	1,795,423	4.2	53.2

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

3. ฐานะการคลังปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66)

ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสดปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66) พบว่า รัฐบาลมีรายได้นำส่งคลังจำนวน 1,161,991 ล้านบาท และมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 1,795,423 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน 633,432 ล้านบาท และเมื่อรวมกับดุลเงินนอกงบประมาณที่ขาดดุล 91,507 ล้านบาท ทำให้ดุลเงินสดก่อนกู้ขาดดุลจำนวน 724,939 ล้านบาท ทั้งนี้ รัฐบาลได้บริหารเงินสดให้สอดคล้องกับความต้องการใช้เงินโดยชดเชยการขาดดุลด้วยการออกพันธบัตร จำนวน 294,505 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินสด (หลังการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล) ขาดดุลจำนวน 430,434 ล้านบาท และส่งผลให้เงินคงคลัง ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 มีจำนวน 193,585 ล้านบาท

ตารางที่ 9 ฐานะการคลังปีงบประมาณ 2566 (ต.ค. 65 – มี.ค. 66)

(หน่วย:ล้านบาท)	ปีงบประมาณ		เปรียบเทียบ	
	ปีงบ. 2566	ปีงบ. 2565	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี
1. รายได้	1,161,991	1,104,871	57,120	5.2
2. รายจ่าย	1,795,423	1,723,069	72,354	4.2
3. ดุลเงินงบประมาณ	-633,432	-618,198	-15,234	-2.5
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	-91,507	-49,407	-42,100	-85.2
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	-724,939	-667,605	-57,334	-8.6
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	294,505	439,713	-145,208	-33.0
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	-430,434	-227,892	-202,542	-88.9
8. เงินคงคลังต้นงวด	624,019	588,747	35,272	6.0
9. เงินคงคลังปลายงวด	193,585	360,855	-167,270	-46.4

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

4. หนี้สาธารณะ

หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 มีจำนวน 10,797,505 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 61.23 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นสุทธิ 72,730 ล้านบาท โดยเป็น (1) หนี้รัฐบาลจำนวน 9,475,655 ล้านบาท (2) หนี้รัฐวิสาหกิจจำนวน 1,060,087 ล้านบาท (3) หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 225,531 ล้านบาท และ (4) หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐจำนวน 36,232 ล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 98.37 ของหนี้สาธารณะคงค้าง (2) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ระยะยาวแบ่งตามอายุคงเหลือร้อยละ 88.60 ของหนี้สาธารณะคงค้าง และ (3) สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบวินัยทางการคลังที่ไม่เกินร้อยละ 70.0 ของ GDP

ตารางที่ 10 หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566

หนี้สาธารณะคงค้าง (หน่วย: ล้านบาท)	ณ สิ้นเดือน มี.ค. 66	% of GDP
1.หนี้รัฐบาล	9,475,655	53.74
2.หนี้รัฐวิสาหกิจ	1,060,087	6.01
3.หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน)	225,531	1.28
4.หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐ	36,232	0.21
หนี้สาธารณะรวม	10,797,505	61.23

หมายเหตุ: สัดส่วนต่อ GDP คำนวณโดย สบย. ที่มา : สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

ภาคการเงิน

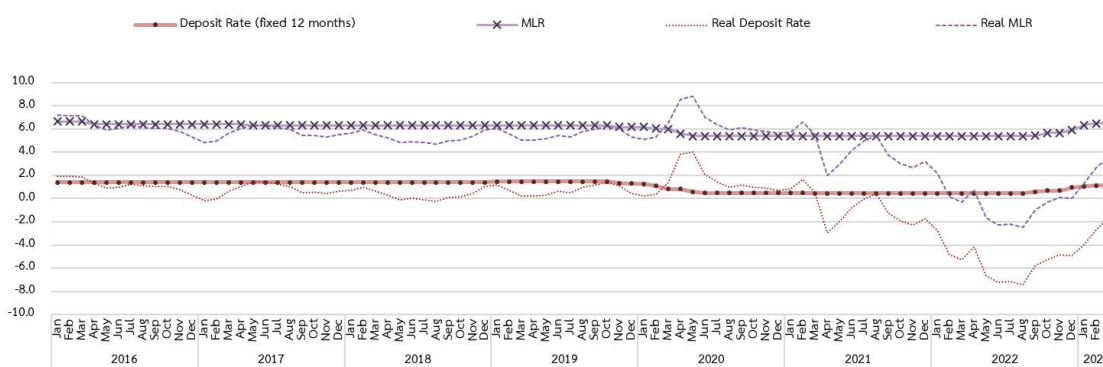
ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 1 ปี 2566

○ ในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 1.15 ต่อปี และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 6.72 ต่อปี (ภาพที่ 1) ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่แท้จริง⁶ ณ เดือนมีนาคม 2566 อยู่ที่ร้อยละ -1.68 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แท้จริงอยู่ที่ร้อยละ 3.66 ต่อปี

○ ในปี 2566 คาดว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีโอกาสจะทยอยปรับตัวเพิ่มขึ้น ตามกลไกการส่งผ่านของนโยบายการเงิน นอกจากนี้คณะกรรมการนโยบายการเงินประเมินว่าเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเกือบทุกสัญชาติที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสนับสนุนการจ้างงานและรายได้แรงงาน รวมถึงเป็นแรงส่งต่อเนื่องไปยังการบริโภคภาคเอกชน แต่ยังคงติดตามเศรษฐกิจโลกที่มีความไม่แน่นอนจากแนวโน้มเงินเฟ้อที่ยังคงอยู่ในระดับสูง รวมถึงปัญหาสถาบันการเงินในประเทศเศรษฐกิจหลัก ทั้งนี้ การทยอยปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการนโยบายการเงินเป็นแนวนโยบายที่สอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ โดยพร้อมที่จะปรับขนาดและเงื่อนไขเวลาของการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย หากแนวโน้มเศรษฐกิจและเงินเฟ้อของไทยเปลี่ยนแปลงจากที่ประเมินไว้ (gradual and measured policy normalization)

ภาพที่ 19 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

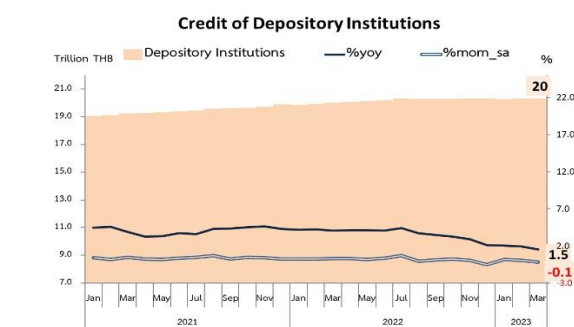
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

⁶ คำนวณโดยนำอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย หักอัตราเงินเฟ้อในช่วงเดียวกัน

○ ยอดคงค้างสินเชื่อในสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน⁷ (Depository Institutions)

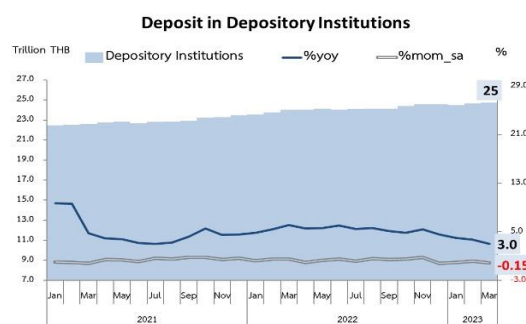
ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 ขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 20 และภาพที่ 21) โดยสถาบันการเงินที่รับฝากเงินมียอดคงค้างของสินเชื่อจำนวน 20.33 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 1.5 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 0.1 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาล) นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ตามผู้ให้สินเชื่อพบว่าสินเชื่อในธนาคารพาณิชย์มีการหดตัวในอัตราที่ชะลอลง และสินเชื่อในสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีการขยายตัวในอัตราเร่งขึ้น ทางด้านยอดคงค้างเงินรับฝากในสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 มียอดคงค้างจำนวน 24.73 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวที่ร้อยละ 3.0 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือหดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -0.1 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาล) โดยเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า เงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์มีการหดตัวในอัตราเร่งขึ้น ขณะที่ เงินฝากในสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีการขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง

ภาพที่ 20 สินเชื่อในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 21 เงินฝากในสถาบันรับฝากเงิน

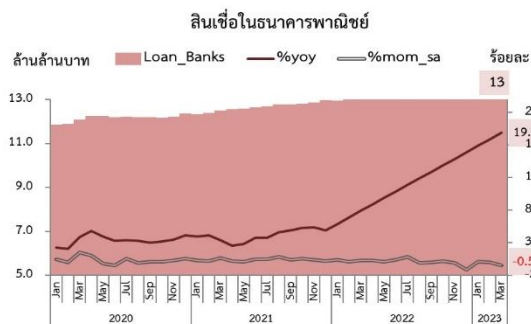
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ หากพิจารณาตามประเภทของสถาบันการเงินพบว่ายอดคงค้างสินเชื่อในธนาคารพาณิชย์

ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 หดตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 22) โดยธนาคารพาณิชย์มียอดคงค้างสินเชื่อจำนวน 13.13 ล้านล้านบาท ขยายตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ 19.9 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือคิดเป็นการหดตัวที่ร้อยละ -0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) ขณะเดียวกันยอดเงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 23) โดยธนาคารพาณิชย์มียอดเงินรับฝากคงค้างจำนวน 17.09 ล้านล้านบาท ขยายตัวชะลอลงมาอยู่ที่ร้อยละ 2.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือคิดเป็นการหดตัวที่ร้อยละ -0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาลแล้ว)

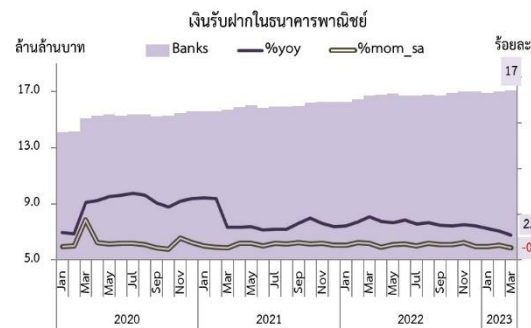
⁷ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน สถาบันการเงินเฉพาะกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์ และกองทุนรวมตลาดเงิน

ภาพที่ 22 สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

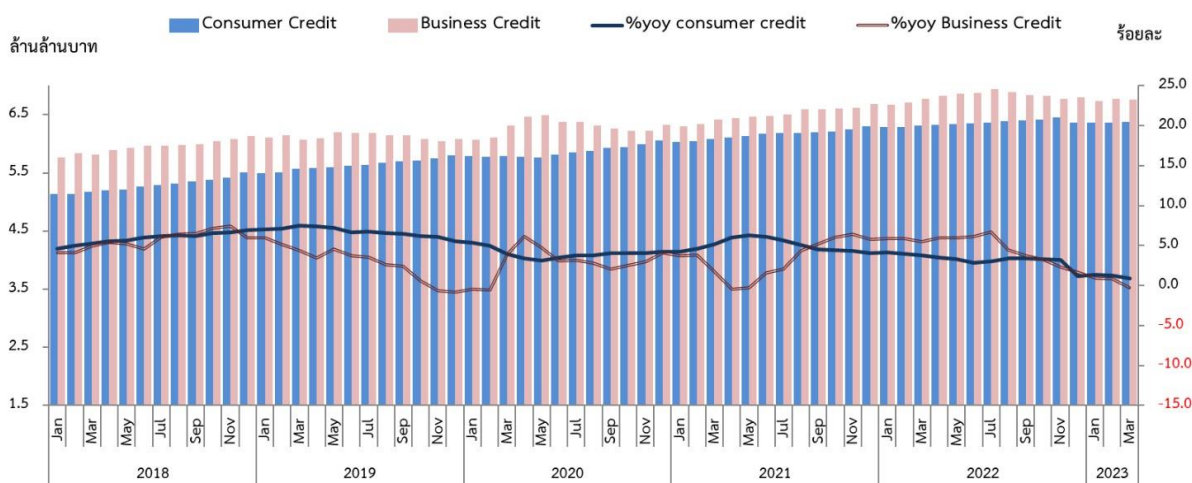
ภาพที่ 23 เงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

เมื่อพิจารณาตามประเภทสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2566 พบว่า สินเชื่อธุรกิจและสินเชื่ออุปโภคบริโภคขยายตัวชะลอลง (ภาพที่ 24) โดยสินเชื่อที่ให้แก่อุตสาหกรรม ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 36.3 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 0.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการเร่งขึ้นของสินเชื่อกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มก่อสร้าง เป็นสำคัญ เช่นเดียวกับสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 63.7 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวชะลอลงร้อยละ 2.1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 24 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคและสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

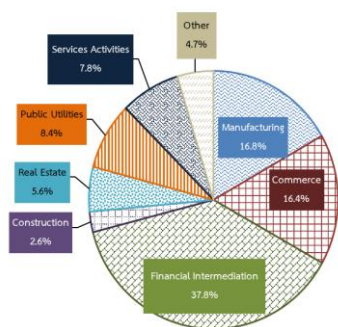

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

ในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ยอดคงค้างสินเชื่อธุรกิจและสินเชื่อธุรกิจขยายตัวชะลอลงจาก ไตรมาสก่อนหน้า โดยสินเชื่อกลุ่มพาณิชย์ขยายตัวชะลอลง และสินเชื่อกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มก่อสร้าง ขยายตัวเร่งขึ้น ขณะที่สินเชื่อกลุ่มสาธารณูปโภค กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ และกลุ่มบริการที่ยังคงหดตัว (ภาพที่ 25 และภาพที่ 26) โดยยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มพาณิชย์ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.4 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 2.41 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มธุรกิจการเงิน ซึ่ง

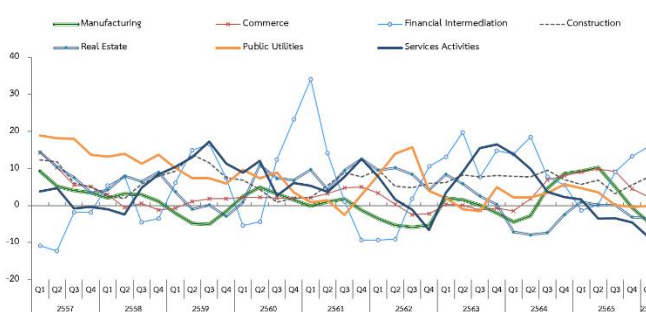
คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.8 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 15.91 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มธุรกิจก่อสร้าง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.6 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 7.73 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มสาธารณูปโภค ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.4 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวชะลอลงที่ร้อยละ -0.15 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.8 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -4.52 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.6 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -3.36 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มบริการ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.8 ของสินเชื่อรวม หดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -8.58 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน นอกจากนี้ ยอดคงค้างสินเชื่อกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 4.7 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -25.72 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 25 สินเชื่อแยกตามภาคส่วนธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

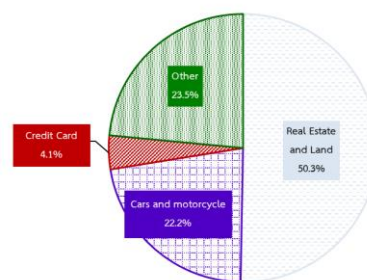
ภาพที่ 26 การขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

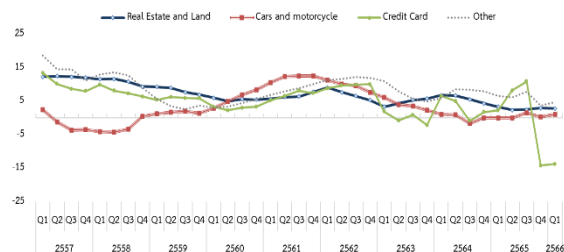
○ ในไตรมาส 1 ปี 2566 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 27 และภาพที่ 258) โดยยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อซื้อรถหรือเช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 22.2 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 1.07 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่ ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.3 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 2.81 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.1 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค หดตัวชะลอลงที่ร้อยละ -13.72 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน สอดคล้องกับปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่หดตัวชะลอลงในช่วงเวลาดังกล่าว (ภาพที่ 29) นอกจากนี้ ยอดคงค้างสินเชื่ออุปโภคบริโภคอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 23.5 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 4.7 1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 27 โครงสร้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

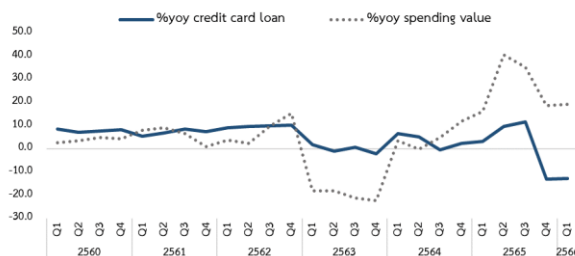
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 28 การขยายตัวของสินเชื่อเพื่อการอุปโภค

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

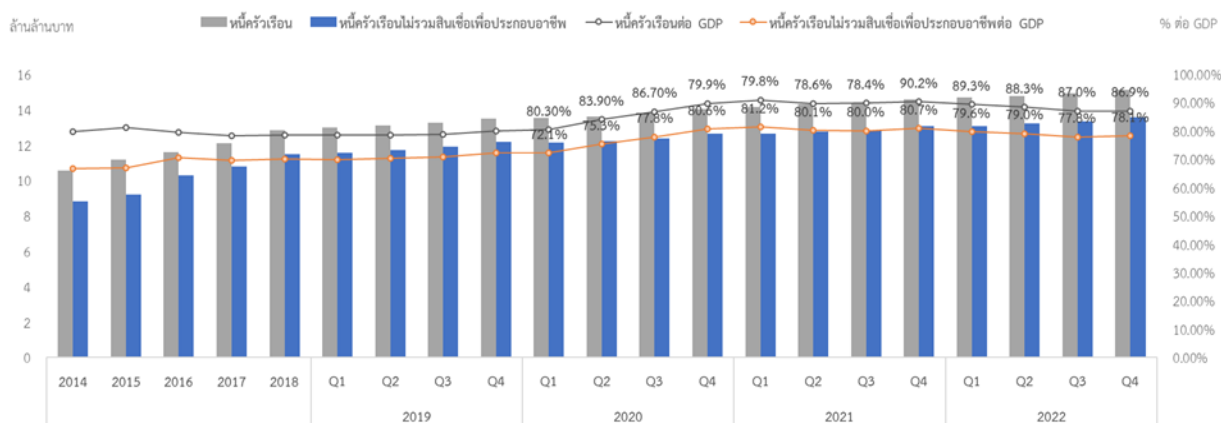
ภาพที่ 29 การใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ สำหรับหนี้ภาคครัวเรือน ณ ไตรมาส 4 ปี 2565 มียอดคงค้างอยู่ที่ 15.1 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 86.9 ของ GDP ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า ทั้งนี้ หากไม่รวมสินเชื่อที่ครัวเรือนกู้เพื่อไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ยอดหนี้ครัวเรือนจะอยู่ที่ 13.6 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 78.1 ของ GDP (ภาพที่ 30)

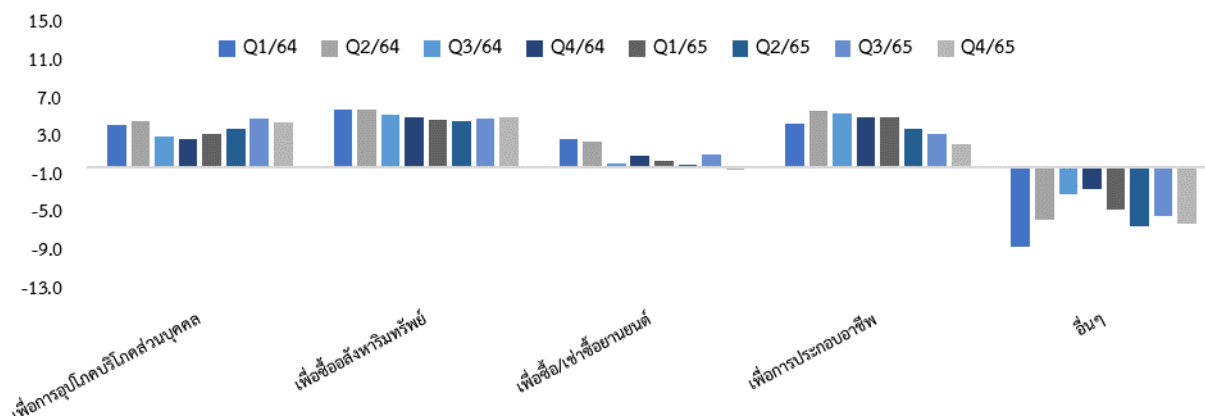
ภาพที่ 30 ระดับหนี้ภาคครัวเรือนและอัตราส่วนต่อ GDP

ที่มา: ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

○ การขยายตัวของหนี้ครัวเรือนในภาพรวมลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า โดยสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล สินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ ขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 4.7 ร้อยละ 5.2 และร้อยละ 2.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ ขณะที่ สินเชื่อเพื่อการศึกษา และการลงทุนในหลักทรัพย์ และสินเชื่อเพื่อซื้อหรือเช่าซื้อยานยนต์หดตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ -6.0 และ -0.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ

ภาพที่ 31 อัตราการเติบโตของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา: ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

○ กล่าวโดยสรุป ณ สิ้นไตรมาสที่ 1 ปี 2566 สินเชื่อและเงินฝากมีแนวโน้มขยายตัวชะลอลง โดยสินเชื่อธุรกิจและสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีอัตราการหดตัวที่เร่งขึ้น ทั้งนี้ คาดว่าทิศทางการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างค่อยเป็นค่อยไปของธนาคารแห่งประเทศไทย สอดคล้องกับแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ โดยพร้อมที่จะปรับขนาดและเงื่อนไขเวลาของการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย หากแนวโน้มเศรษฐกิจและเงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงจากที่ประเมินไว้ หากวิเคราะห์ถึงความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันพบว่ายังคงมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยยอดคงค้างเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพ (Gross NPLs) ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 2.67 ของสินเชื่อรวม โดยธนาคารพาณิชย์มีสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (BIS ratio) เดือนมีนาคม 2566 ยังคงอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 19.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดสำหรับในปี 2565 ที่ร้อยละ 11.0

บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ: Macroeconomic Analysis Briefings

การแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Intervention: FXI)⁸

บทสรุปผู้บริหาร

○ อัตราแลกเปลี่ยนเป็นประเด็นที่ผู้กำกับนโยบายการเงินของทุกประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้ที่มีการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ และส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและลบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม ทั้งนี้ แนวทางการกำกับดูแลของแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระบบอัตราแลกเปลี่ยนและสภาพเศรษฐกิจของตน ซึ่งปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ในโลกและรวมถึงประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ ที่ค่าเงินยังคงเคลื่อนไหวตามกลไกตลาด แต่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการและกำกับดูแลของผู้กำหนดนโยบายตามความจำเป็น

○ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม หรือมีสัญญาณว่าเกิดการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยน ผู้กำหนดนโยบายจะเข้ามาแทรกแซงเพื่อบริหารจัดการดูแล ซึ่งมักดำเนินการโดยธนาคารกลาง หรือบางครั้งอาจมีกระทรวงการคลังเข้าร่วมด้วย โดยอาศัยเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลาย ซึ่งผู้กำหนดนโยบายอาจเลือกใช้เครื่องมือมากกว่า 1 ชนิดในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ทฤษฎี Mundell-Fleming Trilemma ระบุว่า จะมี 3 เครื่องมือทางการเงินที่ไม่ควรหรือไม่สามารถนำมาใช้พร้อมกันได้ ดังนั้น จึงสามารถจับคู่เครื่องมือนโยบายการเงินได้ 3 รูปแบบ คือ 1) การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนและเงินทุนเคลื่อนย้าย 2) การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนและการกำหนดอัตราดอกเบี้ย และ 3) เงินทุนเคลื่อนย้ายและการกำหนดอัตราดอกเบี้ย ซึ่งแต่ละเครื่องมือจะมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเลือกใช้เครื่องมือนโยบายการเงินควรต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และสอดคล้องเป้าหมายนโยบายการเงินที่ตั้งไว้

○ สำหรับประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีการกำหนดเป้าหมายนโยบายการเงิน 3 เป้าหมาย โดยเน้นการรักษาเสถียรภาพด้านราคาในระยะปานกลาง ควบคู่กับการดูแลการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน โดยใช้เครื่องมือนโยบายการเงิน มาตรการทางการเงิน มาตรการดูแลเสถียรภาพระบบการเงิน มาตรการดูแลอัตราแลกเปลี่ยน และมาตรการดูแลการเคลื่อนย้ายเงินทุน ปัจจุบันค่าเงินบาทถูกกำหนดโดยกลไกตลาด และ ธปท. จะเข้ามาดูแลตามความจำเป็น เพื่อไม่ให้ค่าเงินมีความผันผวนมากเกินไป ไม่เกิดอุปสรรคต่อการปรับตัวของภาคธุรกิจและการเติบโตของเศรษฐกิจไทย และรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

○ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วธนาคารกลางส่วนใหญ่จะไม่มีเปิดเผยข้อมูลการแทรกแซงค่าเงิน และการตีความการเปลี่ยนแปลงของเงินสำรองระหว่างประเทศจะต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงของเงินสำรองระหว่างประเทศอาจเกิดจากสาเหตุอื่นที่ไม่ใช่การแทรกแซงค่าเงิน โดยอาจพิจารณา ร่วมกับการสื่อสารของธนาคารกลาง ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ธนาคารกลางใช้ เพื่อสร้างความโปร่งใส เสริมประสิทธิภาพของการดูแลค่าเงิน และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สาธารณชน

⁸ ผู้เขียน : นางสาวกัญดา ศุขสาตร เศรษฐกรปฏิบัติการ ขอขอบคุณนางสาวปาริฉัตร คลั่งทอง ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจ การเงิน และต่างประเทศ และนายพิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับคำแนะนำ อนึ่ง บทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

○ ทั้งนี้ การผสมผสานเครื่องมือเพื่อดูแลเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนจะต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง เนื่องจากการแทรกแซงค่าเงินจะมาพร้อมกับต้นทุนในการบริหารจัดการสภาพคล่อง อย่างเช่น ปริมาณเงินสำรองระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการถูกจับตาว่า อาจเข้าข่ายประเทศที่มีการเข้าแทรกแซงหรือบิดเบือนค่าเงิน เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า โดยกระทรวงการคลังสหรัฐฯ

○ นอกจากนี้ การดูแลเสถียรภาพของเงินบาทและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดย ธปท. ร่วมกับกระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการติดตามสถานการณ์ค่าเงินอย่างใกล้ชิด และพร้อมเข้าดูแลเมื่อเงินบาทเคลื่อนไหวผันผวนมากผิดปกติ เพื่อให้กระทบต่อการปรับตัวของภาคเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็มีการเปิดรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม อีกทั้ง ยังมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับภาคเอกชน เพื่อรับมือกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในระยะถัดไป ภายใต้มาตรการต่าง ๆ นอกจากนี้ ฐานะทางการเงินที่ดีและเสถียรภาพทางการคลังที่แข็งแกร่งของประเทศไทย จะเป็นกันชนสำคัญที่พร้อมรับมือกับความผันผวนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

1. ความสำคัญของอัตราแลกเปลี่ยนและผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม

อัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้คนให้ความสนใจ เนื่องจากมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง และมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะผลกระทบต่อผู้ที่ต้องทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อย่างเช่น ผู้ประกอบธุรกิจส่งออก-นำเข้า นักลงทุนต่างชาติ ผู้ที่ทำงานในต่างประเทศ นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวที่รับเงินสกุลต่างชาติ ผู้ที่เป็นหนี้กับต่างชาติ ประชาชนที่ต้องการบริโภคสินค้าและบริการจากต่างประเทศ สถาบันการเงิน กองทุนต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งภาครัฐบาลที่มีการกู้ยืมจากต่างประเทศ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วเงินสกุลต่าง ๆ ถือเป็นสินค้าประเภทหนึ่ง ที่ราคาหรืออัตราแลกเปลี่ยนจะถูกกำหนดโดยกลไกตลาด มีการเคลื่อนไหวขึ้น-ลง และเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์และอุปทานของเงินสกุลนั้น ๆ ในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งหากมีอุปสงค์หรือความต้องการซื้อที่มาก ก็จะทำให้ราคาของเงินสกุลสกุลดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น หรือคือเงินแข็งค่า แต่หากมีอุปสงค์หรือความต้องการซื้อลดน้อยลง ราคาของเงินสกุลดังกล่าวก็จะลดลง หรือคือเงินอ่อนค่า

การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน ไม่ว่าจะแข็งค่าหรืออ่อนค่าย่อมมีผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิ เมื่อเงินสกุลท้องถิ่นแข็งค่า จะช่วยให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปต่างประเทศสามารถแลกเงินสกุลต่างประเทศได้มากขึ้น และช่วยให้ประชาชนทั่วไปสามารถซื้อสินค้าจากต่างประเทศได้ในราคาที่ถูกลง ในเชิงมหภาค อัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็วหรือมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้ประเทศสูญเสียความสามารถในการแข่งขันด้านราคา เนื่องจากสกุลเงินที่แข็งค่า จะหมายถึงการใช้เงินสกุลท้องถิ่นจำนวนน้อยลงในการแลกเงินสกุลอื่นในปริมาณเท่าเดิม เช่น จากเดิมเงินบาท 37 บาท สามารถแลกได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อมาเมื่อเงินบาทแข็งค่าขึ้นจะทำให้ใช้เงินบาทลดลงเพียง 30 บาท ในการแลก 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้น

ผู้ส่งออกที่มีรายได้จากการขายสินค้าเป็นเงินสกุลต่างชาติ จะสามารถนำรายได้จำนวนดังกล่าวมาแลกกลับเป็นเงินสกุลท้องถิ่นได้มูลค่าน้อยลง ซึ่งหมายถึงมีกำไรลดลง หรือหากผู้ส่งออกต้องการขายสินค้าให้ได้กำไรเมื่อคิดเป็นสกุลเงินท้องถิ่นจำนวนเท่าเดิม ก็จะต้องปรับขึ้นราคาขายสกุลเงินต่างชาติ ซึ่งจะทำให้ราคาสินค้าส่งออกแพงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น นอกจากนี้ รายได้ของธุรกิจส่งออกที่ลดลงอาจส่งผ่านผลกระทบไปยังค่าจ้างหรือรายได้ของแรงงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกให้ลดลง ซึ่งจะหมายถึงกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ลดลง และท้ายที่สุดอาจทำให้เศรษฐกิจขยายตัวชะลอตัวได้ ในทางกลับกัน อัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่าขึ้นจะช่วยสนับสนุนกลุ่มผู้นำเข้าจากต้นทุนสินค้าหรือวัตถุดิบนำเข้าที่ลดลง ซึ่งรวมถึงการนำเข้าสินค้าจำเป็นอย่างพลังงานจากต่างประเทศ ทั้งน้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ เนื่องจากแหล่งพลังงานในประเทศมีไม่เพียงพอ และต้นทุนนำเข้าที่ถูกลง จะมีส่วนช่วยลดต้นทุนการผลิต ราคาสินค้าลดลง ส่งผลให้ภาระค่าครองชีพประชาชนลดลง อย่างไรก็ตาม ในกรณีของประเทศไทย จากผลการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่อง ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อเศรษฐกิจไทย ในรายงานนโยบายการเงิน เดือนมิถุนายน 2561 พบว่า ผลกระทบของการแข็งค่าของอัตราแลกเปลี่ยนนั้นมีผลต่อเศรษฐกิจในภาพรวมค่อนข้างจำกัด แต่จะมีผลแตกต่างกันไปในแต่ละภาคเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ ผู้ที่เสียประโยชน์สามารถหลีกเลี่ยงหรือจำกัดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนได้ หากอัตราแลกเปลี่ยนไม่มีความผันผวนที่มากจนเกินไป ซึ่งจะช่วยให้สามารถคาดการณ์แนวทางการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนได้ รวมถึงควรมีการเตรียมความพร้อมและหาวิธีบริหารจัดการป้องกันความเสี่ยง โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการป้องกันความเสี่ยงล่วงหน้า อาทิ 1) การบริหารความเสี่ยงด้วยการลดจำนวนรายรับหรือรายจ่ายในสกุลเงินต่างประเทศให้เหลือน้อยที่สุด โดยอาจใช้วิธีการซื้อ-ขายด้วยสกุลเงินท้องถิ่นเท่านั้น การจับคู่/การบริหารรายได้กับรายจ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้สอดคล้องกัน (Natural Hedging) การหักกลบลบหนี้ (Netting) การใช้เงินตราต่างประเทศหลายสกุล (Currency Diversification) หรือการเปิดบัญชีเงินฝากต่างประเทศ (Foreign Currency Deposit: FCD) 2) การทำสัญญาซื้อ-ขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) 3) การซื้อสิทธิที่จะซื้อหรือซื้อสิทธิที่จะขายเงินตราต่างประเทศในอนาคต (Options) และ 4) การซื้อขายสัญญา USD futures เป็นต้น เพื่อให้สามารถบริหารจัดการรายได้และต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ ตลาดอัตราแลกเปลี่ยนมีการซื้อ-ขายตลอดเวลา และการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์และอุปทานของอัตราแลกเปลี่ยนมักจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งมีทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกที่นอกเหนือจากการควบคุมได้แก่ การคาดการณ์และการเก็งกำไร มูลค่าการค้าและกระแสเงินทุนระหว่างประเทศ ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในประเทศ นโยบายการเงินและการคลัง เสถียรภาพทางการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภาวะเศรษฐกิจโลก จิตวิทยาตลาดและข่าวสารต่าง ๆ และปัจจัยทางเทคนิคอื่น ๆ เป็นต้น โดยการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลให้กระแสรายได้หรือรายจ่ายในรูปสกุลเงินท้องถิ่นของธุรกิจมีความไม่แน่นอน ซึ่งอาจทำให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้น หรือขาดทุนก็ได้ และในบางครั้งการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนก็อาจทำให้กิจการต้องปิดตัวลง เนื่องจากแต่ละภาคธุรกิจมีความสามารถในการปรับตัวที่ไม่เท่ากัน

ดังนั้น การดูแลความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนจึงเป็นหนึ่งในนโยบายที่ภาครัฐและภาคธนาคารของทุกประเทศให้ความสำคัญ เพื่อจำกัดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศ และดูแลให้ภาคการเงินของประเทศมีเสถียรภาพเพียงพอที่จะสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดูแลไม่ให้มีการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินของตน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ต่างชาติ และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งผู้กำกับดูแลนโยบายของแต่ละประเทศจะมีแนวทางการดูแลที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับระบบอัตราแลกเปลี่ยนและสภาพเศรษฐกิจของตนในขณะนั้น

2. ระบบอัตราแลกเปลี่ยน

ในอดีตระบบอัตราแลกเปลี่ยนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (Fixed Exchange Rate System) ที่อัตราแลกเปลี่ยนจะเคลื่อนไหวได้ในกรอบแคบจากค่าเสมอภาค (Par Value) โดยมีระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) เป็นต้นแบบ จึงต้องมีปริมาณทองคำหนุนหลังที่เพียงพอ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ และผู้ที่ถืออัตราแลกเปลี่ยนของตนจะสามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ อีกทั้ง ผู้ดูแลความคุมนโยบายการเงินจะต้องแบกรับภาระในการตรึงอัตราแลกเปลี่ยนให้คงที่ ซึ่งอาจนำไปสู่การเก็งกำไรค่าเงิน ทำให้ระบบนี้ขาดความยืดหยุ่น และเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากปริมาณเงินในประเทศแต่ไม่ได้ขยายตัวตามปริมาณการค้าและการลงทุนที่เกิดขึ้นจริง แต่จะขยายตัวตามปริมาณทองคำ ซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Flexible Exchange Rate System) ที่อัตราแลกเปลี่ยนจะเคลื่อนไหวตามกลไกตลาด หรือตามอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งแม้อัตราแลกเปลี่ยนจะสามารถสะท้อนสภาพเศรษฐกิจได้ดี หน่วยงานที่กำกับดูแลมีความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายการเงิน และมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวกับความผันผวนจากภายนอก แต่อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนสูง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้ที่ต้องทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ รวมถึงจะมีตัวแปรมากขึ้นที่ต้องพิจารณาในการดำเนินนโยบายทางการเงิน

จากข้อเสียดังกล่าวทำให้ผู้กำหนดนโยบายแต่ละประเทศมีการปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนของตนให้มีความผ่อนคลายเป็นและเหมาะสมกับบริบทประเทศของตนมากขึ้น โดยปัจจุบันอาจจำแนกได้เป็น 3 ระบบใหญ่ ๆ คือ

1) ระบบที่ผูกค่าเงินกับเงินสกุลอื่น (Peg) ซึ่งอาจเป็นการผูกกับค่าเงินเพียงสกุลเดียว เช่น ดอลลาร์ฮ่องกง ที่ผู้กับดอลลาร์สหรัฐ หรืออาจเป็นการผูกกับระบบตะกร้าเงินที่รวมหลายสกุลเงิน เช่น ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของไทยในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2527 - มิถุนายน 2540 โดยก่อนหน้านี้ ในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1990 ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผูกค่าเงินของตนกับดอลลาร์สหรัฐ

2) ระบบที่มีความยืดหยุ่นจำกัด ซึ่งระบบนี้คล้ายกับระบบ Peg แต่อัตราแลกเปลี่ยนอาจเคลื่อนไหวได้ในช่วงที่กว้างกว่าประเทศที่อยู่ในยุโรปที่เข้าร่วมในระบบ European Exchange Rate Mechanism (ERM) จะใช้ระบบนี้ซึ่งต่อมาในปี 1999 ได้ปรับเปลี่ยนมาใช้ ERM II

3) ระบบที่มีความยืดหยุ่นสูง ที่จะปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวตามอุปสงค์และอุปทานทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนมากกว่า 2 ระบบแรก โดยสามารถจำแนกได้เป็น

3.1) ระบบลอยตัวเสรี (Independent หรือ Free Float) เป็นระบบที่ค่าเงินลอยตัวตามกลไกตลาดมากที่สุด ธนาคารกลางอาจเข้าแทรกแซงในตลาดบ้างเล็กน้อย เพื่อชี้นำทิศทาง แต่มิใช่เพื่อสวนทางกับการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในตลาด อาทิ มัลดีฟ

3.2) ระบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed หรือ Dirty Float) ที่ค่าเงินยังคงเคลื่อนไหวตามกลไกตลาด แต่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการและกำกับดูแลของผู้กำหนดนโยบายตามความจำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการถือเป็นระบบที่ประเทศส่วนมากใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฮ่องกง นิวซีแลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ สกอตแลนด์ สโลวาเกีย สเปน ไทย ไต้หวัน ตุรกี ฟิลิปปินส์ บราซิล อาร์เจนตินา โคลอมเบีย โคลอสตาเลีย รัสเซีย เม็กซิโก อินเดีย บังกลาเทศ เวียดนาม และรวมถึงประเทศไทย เป็นต้น

3. การแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยนมีแนวโน้มที่จะผันผวนมากขึ้น เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนและมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่เข้ามากระทบ อาทิ วิกฤตจากภัยธรรมชาติ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศ ปัญหาทางภูมิรัฐศาสตร์ วิกฤติพลังงานในยุโรป แนวทางการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารกลางแต่ละประเทศ ความเสี่ยงในภาคธนาคารของประเทศพัฒนาแล้ว และความเสี่ยงเกี่ยวกับเพดานหนี้สาธารณะของสหรัฐฯ

เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือมีความผันผวนที่มากจนเกินไป และอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม หรือมีสัญญาณว่าเกิดการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยน ผู้กำหนดนโยบายจะเข้ามาบริหารจัดการดูแลความผันผวนในตลาด รวมถึงกำหนดและควบคุมปัจจัยเพื่อเพิ่มหรือลดมูลค่าของอัตราแลกเปลี่ยนสกุลท้องถิ่นเทียบกับสกุลเงินต่างประเทศให้เป็นไปตามความคาดหวัง หรือที่เรียกว่าการแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งมักจะดำเนินการโดยธนาคารกลางของแต่ละประเทศ แต่บางครั้งในบางประเทศก็ให้กระทรวงการคลังเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้ด้วย โดยเป้าหมายในการแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะสอดคล้องกับกรอบแนวทางการดำเนินนโยบายของธนาคารกลาง อย่างเช่นเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินและเสถียรภาพด้านราคา สร้างสมดุลทางการค้าเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ และการบริหารทุนสำรองระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยผู้กำหนดนโยบายจะดำเนินการโดยอาศัยเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลาย ซึ่งในบางช่วงเวลาผู้กำหนดนโยบายอาจเลือกใช้เครื่องมือมากกว่า 1 ชนิดในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ดี แต่ละเครื่องมือจะมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการเลือกใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนจึงควรต้องพิจารณาตามความเหมาะสม ในเบื้องต้น ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเงินอย่าง Trilemma หรือ Impossible Trinity ของคุณโรเบิร์ต มันเดลล์ (Robert

Mundell) และ คุณมาร์คัส เฟลมมิง (Marcus Fleming) ระบุว่า จะมี 3 เครื่องมือทางการเงินที่ไม่ควรหรือไม่สามารถนำมาใช้พร้อมกันได้

Mundell – Fleming Trilemma หรือ Impossible Trinity ทฤษฎีสามเป็นไปไม่ได้ หรือสามทางเลือก

เครื่องมือนโยบายการเงิน 3 ด้านที่ไม่สามารถเกิดขึ้นพร้อมกันได้ โดยผู้กำหนดนโยบายจะสามารถเลือกใช้เครื่องมือเพียงอันใดอันหนึ่ง หรือเลือกใช้พร้อมกันได้เพียง 2 ใน 3 ของเครื่องมือทั้งหมด ซึ่งประกอบไปด้วย

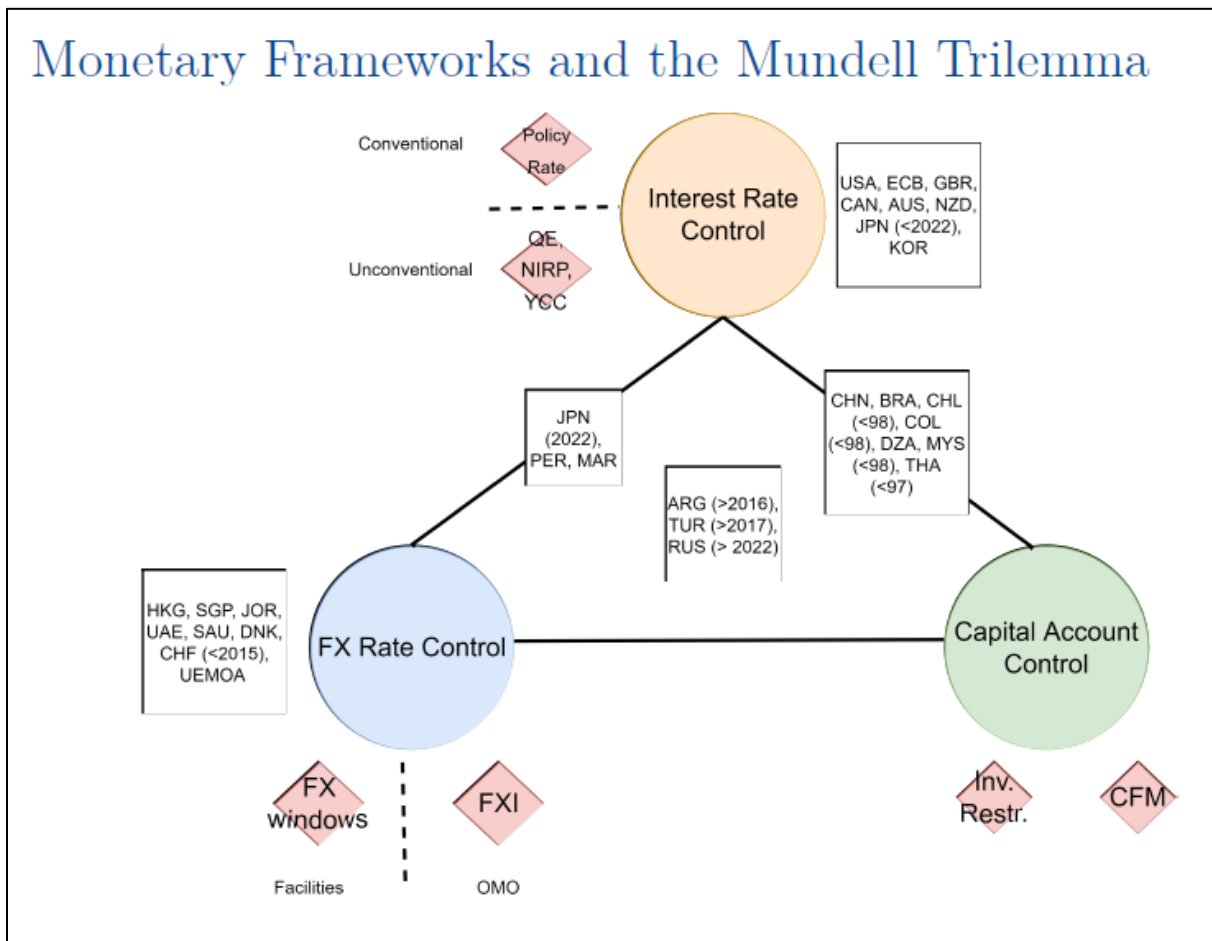
1) เครื่องมือเงินทุนเคลื่อนย้าย Capital Account Control เพื่อดูแลการไหลเข้า-ออกในตลาดทุน โดยอาจเปิดให้มีการเคลื่อนย้ายเสรี ซึ่งจะช่วยให้เงินลงทุนสามารถเคลื่อนย้ายเข้า-ออกจากรประเทศได้อย่างอิสระ และเป็นการดึงดูดการลงทุนข้ามชาติ (Foreign Investment) ทั้งการเข้ามาลงทุนทางตรงอย่างจัดตั้งฐานการผลิต หรือเข้ามาเปิดบริษัท หรือการลงทุนทางอ้อมอย่างเข้ามาถือหุ้นบริษัทแทน ขณะเดียวกัน ก็อาจมีการดูแลเพื่อไม่ให้มีเงินทุนไหลเข้า-ออกผันผวนมากเกินไป ด้วยการเพิ่มอุปสรรคในการเก็งกำไรค่าเงิน ผ่านการสร้างข้อจำกัดในการลงทุน Investment Restriction อาจใช้วิธีกำหนดหลักเกณฑ์ กฎหมาย กฎระเบียบ หรือเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อกำหนดวิธีการลงทุน และมาตรการบริหารเงินทุนเคลื่อนย้าย Capital Flow Management (CFM) แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อบรรยากาศในการลงทุนและความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติค่อนข้างมาก รวมถึงเครื่องมือนี้อาจมีประสิทธิผลแค่ในช่วงเวลาสั้น ๆ

2) การกำหนดอัตราดอกเบี้ย Interest Rate Control ได้แก่ วิธีที่เป็น Conventional อย่างเช่นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Policy Rate) อัตราดอกเบี้ยติดลบ (A Negative Interest Rate Policy: NIRP) และเครื่องมืออื่น ๆ อาทิ การควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจผ่านมาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ (Quantitative Easing: QE) และนโยบายทางการเงินแบบหดตัว (Quantitative Tightening: QT) รวมถึงการกำหนดเป้าหมายอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลไว้ ณ ระดับใดระดับหนึ่ง (Yield Curve Control: YCC) ตัวอย่างประเทศที่มีการใช้เครื่องมือกำหนดอัตราดอกเบี้ย ได้แก่ สหรัฐฯ ยุโรป สหราชอาณาจักร แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เป็นต้น

3) การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน Foreign Exchange Rate Control ได้แก่ หน้าต่างตั้งรับ (FX Window หรือ Standing Facilities) ที่ธนาคารกลางจะเปิดช่องให้สถาบันการเงินสามารถกู้ยืมหรือฝากเงินกับธนาคารกลางระยะข้ามคืนได้ เพื่อปรับสภาพคล่องของสถาบันการเงินในช่วงสั้นวัน และการแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (FX intervention) ได้แก่ การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (Reserve Requirements) หรือการดำเนินการผ่านตลาดการเงิน (Open Market Operations: OMOs) โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การทำธุรกรรมซื้อคืน-ขายคืนพันธบัตรแบบทวิภาคี (Bilateral Repurchase Operations) การออกพันธบัตรของธนาคารกลาง การทำสวอปเงินตราต่างประเทศ (FX Swap) และการทำธุรกรรมซื้อขาด-ขายขาดหลักทรัพย์ เป็นต้น ตัวอย่างประเทศที่มีการใช้เครื่องมือควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน คือ ฮองกง จีน สิงคโปร์ จอร์แดน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ และแอฟริกาตะวันตก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม

การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนด้วยการเข้าแทรกแซงค่าเงินโดยตรง ผ่านการซื้อขายเงินบาทและดอลลาร์สหรัฐ จะส่งผลกระทบต่อระดับเงินสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ตลาดให้ความสำคัญในฐานะกันชนความผันผวนจากต่างประเทศ รวมถึงอาจทำให้ภาคเอกชนขาดแรงจูงใจในการป้องกันความเสี่ยง (Moral Hazard) ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตลาดการเงินในระยะยาว

ภาพที่ 32 ทฤษฎี Mundell – Fleming Trilemma

ที่มา: เอกสารประกอบการอบรมของ IMF Institute Course หลักสูตร FX Intervention Rules A Risk-Based Framework เดือน เมษายน 2566

ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายการเงินจะสามารถเลือกใช้เครื่องมือนโยบายเพียงเครื่องมือเดียว หรือจะเลือกจับคู่เครื่องมือนโยบายก็ทำได้ 3 รูปแบบ คือ

1) การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนและเงินทุนเคลื่อนย้าย

ตัวอย่างเช่น กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป (European Union: EU) ที่จะใช้เงินสกุลยูโรเหมือนกันทั้งหมด เสมือนหนึ่งว่ามีอัตราแลกเปลี่ยนคงที่กับประเทศสมาชิกแบบ 1 ต่อ 1 ในขณะเดียวกัน สหภาพยุโรปยังมีการเปิดให้เงินทุนมีการเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิก ส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศที่มี

เสถียรภาพ โดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงของค่าเงินหรืออัตราแลกเปลี่ยนอีกต่อไป ในทางกลับกัน การดำเนินการในรูปแบบนี้จะทำให้อำนาจกลางของประเทศสมาชิกต้องสูญเสียความสามารถในการกำหนดนโยบายการเงินอย่างอิสระ เนื่องจากไม่สามารถใช้เครื่องมือกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อควบคุมเงินเฟ้อ รวมถึงการจะอัดฉีดหรือดูดซับสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องอิงกับธนาคารกลางแห่งสหภาพยุโรปในการตัดสินใจ และอาจนำไปสู่วิกฤตได้หากขาดการบริหารจัดการที่ดี อย่างเช่น กรีซ ที่เคยเผชิญวิกฤตหนี้สาธารณะ แต่ไม่สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย หรืออัดฉีดสภาพคล่องเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ขณะเดียวกัน เงินสกุลยูโรก็ไม่ได้อ่อนค่าตามที่คาดหวัง ทำให้ภาคการส่งออกและการท่องเที่ยวไม่สามารถช่วยพยุงเศรษฐกิจกรีซให้ดีขึ้นได้

2) การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนและการกำหนดอัตราดอกเบี้ย

ตัวอย่างประเทศที่ดำเนินการในลักษณะนี้ เช่น จีน บราซิล ชิลี โคลอมเบีย แอลจีเรีย และมาเลเซีย เป็นต้น โดยจีนมีการกำหนดอัตราค่ากลางเงินหยวน ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Float Exchange Rate Regime) ขณะเดียวกันก็สามารถกำหนดนโยบายการเงินหรืออัตราดอกเบี้ยนโยบายได้อย่างอิสระ ผ่านการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะกลาง (MLF) ระยะ 1 ปี อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี (LPR) ประเภท 1 ปีและ 5 ปี และสัดส่วนการกันสำรองของธนาคารพาณิชย์ (RRR) อย่างไรก็ตาม ทางการจีนยังมีการควบคุมการไหลเข้า-ออกของเงินทุนที่เข้มงวด ผ่านช่องทางธนาคารรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ ซึ่งในช่วงที่สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายกำแพงภาษีนำเข้ากับจีน จีนก็ใช้มาตรการตอบโต้ด้วยการลดค่าเงินหยวน ซึ่งช่วยสนับสนุนภาคการส่งออกของจีนและจำกัดผลกระทบจากการดำเนินนโยบายกำแพงภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ อย่างไรก็ดี การควบคุมการไหลเข้าออกของเงินทุนอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติได้ อีกทั้งเพื่อชดเชยส่วนต่างจากการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในระดับที่แตกต่างจากราคาตลาด จำเป็นต้องใช้ทุนสำรองระหว่างประเทศจำนวนมากและความเข้มแข็งในการควบคุมระบบการเงินที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่ใช่ทุกประเทศจะสามารถทำได้สำเร็จ

3) เงินทุนเคลื่อนย้ายและการกำหนดอัตราดอกเบี้ย

เป็นแนวทางที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกดำเนินการ ซึ่งรวมถึง สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และไทย โดยผู้กำหนดนโยบายจะเปิดให้เงินทุนเคลื่อนย้ายได้แบบเสรี และสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้อย่างอิสระ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดการค้าเสรีและทุนนิยมเสรีมากที่สุด และช่วยดึงดูดเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน อัตราแลกเปลี่ยนจะมีความผันผวนสูงตามกลไกตลาด ทำให้บางครั้งผู้กำหนดนโยบายอาจต้องดำเนินนโยบายรักษาเสถียรภาพค่าเงิน

ทั้งนี้ หากมีการดำเนินนโยบายการเงินทั้ง 3 ด้านพร้อมกันจะเป็นการสะสมความไม่สมดุลที่รับมาจากต่างประเทศได้โดยง่าย โดยไม่มีตัวแปรใด ๆ ช่วยปรับความไม่สมดุลนี้ จนอาจนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจตามมา โดยมีตัวอย่างบางประเทศที่ใช้เครื่องมือทางการเงินทั้ง 3 ด้านพร้อมกัน ได้แก่ อาร์เจนตินา เติร์กเมนิสถาน และรัสเซีย

หรือแม้แต่ประเทศไทยเมื่อปี 2540 ที่มีการประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ยอมให้อัตราแลกเปลี่ยนปรับตัวตามเครื่องมือโยบายการเงินอีก 2 ด้าน จนทำให้เกิดวิกฤตการเงิน หรือวิกฤตต้มยำกุ้ง

นอกจากนี้ การพิจารณาเลือกใช้เครื่องมือโยบายการเงิน จะต้องดูให้สอดคล้องกับเป้าหมายโยบายการเงินที่ตั้งไว้ อย่างเช่น ธนาคารกลางสหรัฐฯ (เฟด) มีการกำหนดเป้าหมายโยบายการเงิน 2 ด้าน (Dual Mandate) ที่จะเน้นรักษาเสถียรภาพด้านราคา โดยจะดูแลให้อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 2 และไม่มี ความผันผวน รวมถึงดูแลให้การจ้างงานเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ (Maximum Sustainable Employment) โดยแม้เฟดจะไม่ได้เน้นเรื่องการรักษาเสถียรภาพในระบบการเงิน (Financial Stability) ที่ชัดเจนนัก แต่ก็มีการตั้งเป้าหมายรองอื่น ๆ เพื่อดูแลในส่วนนี้เพิ่มเติม ทางด้านธนาคารกลางยุโรป (ECB) มีการกำหนดเป้าหมายโยบายการเงินหลักเพียงเป้าหมายเดียวคือ การรักษาเสถียรภาพด้านราคา ส่วนในประเด็นด้านอื่น ๆ จะเป็นเพียงเป้าหมายรอง

4. กรณีศึกษาประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีการกำหนดเป้าหมายโยบายการเงิน 3 เป้าหมาย โดยเน้นการรักษาเสถียรภาพด้านราคาในระยะปานกลาง ผ่านการกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อ ภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อแบบยืดหยุ่น (Flexible Inflation Targeting) ควบคู่กับการดูแลการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน ซึ่งประเทศไทยนับเป็นหนึ่งในประเทศส่วนน้อยและอาจเป็นประเทศแรก ๆ ที่ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพในระบบการเงิน เนื่องจากประเทศไทยเคยเผชิญกับวิกฤตการเงินต้มยำกุ้งเมื่อปี 2540

การรักษาเสถียรภาพด้านราคาถือเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยหากประเทศขาดเสถียรภาพด้านราคาหรือเกิดภาวะเงินเฟ้อในระดับที่สูงเป็นระยะเวลานาน ราคาสินค้าในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น จะนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ขณะเดียวกัน รายได้ของประชาชนที่ไม่ได้เพิ่มสูงขึ้น จะหมายถึงอำนาจซื้อ (Purchasing Power) ของประชาชนที่ลดลง นอกจากนี้ภาคธุรกิจยังจะได้รับผลกระทบจากต้นทุนการผลิตและการดำเนินการที่เพิ่มขึ้น จนอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น และก่อให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจในท้ายที่สุด ดังนั้น ธนาคารกลางหลายประเทศทั่วโลกจึงได้กำหนดให้การรักษาเสถียรภาพด้านราคาเป็นเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินโยบายการเงิน

เพื่อบรรลุ 3 เป้าหมาย ธปท. จะพิจารณาผสมผสานเครื่องมือเชิงนโยบายที่เหมาะสม เนื่องจากทุกเครื่องมือมีความเกี่ยวข้องและมีผลเชื่อมโยงกัน ทั้งเครื่องมือโยบายการเงิน มาตรการทางการเงิน มาตรการดูแลเสถียรภาพระบบการเงิน มาตรการดูแลอัตราแลกเปลี่ยน และมาตรการดูแลการเคลื่อนย้ายของเงินทุน ปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ โดยค่าเงินบาทจะถูกกำหนดโดยกลไกตลาด และ ธปท. จะเข้ามาดูแลไม่ให้ค่าเงินมีความผันผวนที่มากเกินไป ซึ่ง ธปท. มีการใช้เครื่องมืออัตราดอกเบี้ยนโยบายเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินโยบายการเงิน

ภาพที่ 33 การผสมผสานเครื่องมือเชิงนโยบายของ ธปท.

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)⁹

เป้าหมายนโยบายการเงิน

ทั้งนี้ ในการจัดทำเป้าหมายนโยบายการเงินประจำปี คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) จะมีการทำความเข้าใจร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ซึ่งจะมีการหารือเพื่อกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อสำหรับในปีถัดไปและในระยะปานกลาง เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคตได้ง่ายขึ้น และสามารถวางแผนการบริโภค การออม และการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในกรณีที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ย 12 เดือนที่ผ่านมา หรือประมาณการอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ย 12 เดือนข้างหน้าปรับตัวเพิ่มขึ้นหรือลดลงจนนอกกรอบเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้ว่าการ ธปท. จะทำทั้งจดหมายปิดผนึกถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และจดหมายเปิดผนึกแจ้งให้สาธารณะชนรับทราบ ถึงสาเหตุและแนวทางการดำเนินการเพื่อนำเงินเฟ้อกลับเข้าสู่กรอบเป้าหมาย พร้อมระบุระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการ อีกทั้ง กนง. จะเขียนจดหมายเปิดผนึกทุก 6 เดือน จนกว่าการติดตามอัตราเงินเฟ้อทั้ง 2 วิธีข้างต้นจะกลับเข้าสู่กรอบเป้าหมาย

นับตั้งแต่ปี 2563 ที่พลวัตเงินเฟ้อมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้ความไม่แน่นอนและผันผวนสูงในโลก และให้สอดคล้องกับแนวทางการเติบโตทางเศรษฐกิจไทย คณะกรรมการจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเงินเฟ้อเป้าหมายจากเดิมคืออัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 ต่อปี (หมายถึง ค่ากลางของอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 2.5 และมีขอบ (band) ที่ยอมให้อัตราเงินเฟ้อเคลื่อนไหวออกจากค่ากลางได้ในระยะสั้นที่ ± 1.5) และเปลี่ยนมาเป็น

⁹ <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Pages/default.aspx>

แบบช่วง (range target) ที่ร้อยละ 1-3 แทน โดยกรอบเงินเพื่อเป้าหมายปัจจุบันสำหรับปี 2566 และในระยะปานกลางอยู่ที่ช่วงร้อยละ 1-3 ต่อปี

แม้ว่าการเปลี่ยนมาใช้เป้าหมายอัตราเงินเพื่อแบบช่วงอาจสร้างความท้าทายกับ กนง. ที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายที่ค่าใดค่าหนึ่งชัดเจน และอาจทำให้ประชาชนมีการคาดการณ์อัตราเงินเพื่อในอนาคตแตกต่างกัน แต่ขณะเดียวกัน แนวทางนี้จะช่วยให้ กนง. มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายการเงินที่มากขึ้น เพื่อสามารถรักษาสมดุลในการดูแลเป้าหมายทั้ง 3 ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งเสถียรภาพราคา การเติบโตทางเศรษฐกิจ และเสถียรภาพระบบการเงิน โดยจะคำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้ภาคธุรกิจและประชาชนสามารถคาดการณ์อัตราเงินเพื่อในระยะข้างหน้าได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการผลิต การลงทุน และการจ้างงานต่อไป อีกทั้ง กนง. และ ธปท. ยังมีการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูล สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนอย่างชัดเจนและทันทั่วถึง ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ธนาคารกลางมักไม่ค่อยสื่อสารกับประชาชน การทำนโยบายเน้นเป็นความลับ โดยจะมีเพียงการสื่อสารกับภาคการเงินและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทำให้เมื่อเกิดวิกฤต ประชาชนจึงขาดความเชื่อมั่นต่อระบบธนาคาร

การแทรกแซงค่าเงินบาท

นอกจากนี้ เมื่อค่าเงินบาทมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือมีสัญญาณว่าเกิดการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยน ธปท. ก็อาจเข้ามาดูแลความผันผวนที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการปรับตัวของภาคธุรกิจ สนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทย และรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดย ธปท. จะพิจารณาความผันผวนของค่าเงินบาทจากดัชนีค่าเงินบาท (Nominal effective exchange rate: NEER) ที่คำนวณโดย ธปท. ร่วมกับการดูปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการคำนวณ NEER จะเป็นการคำนวณแบบถ่วงน้ำหนักเปรียบเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ในตะกร้าเงิน และไม่เพียงแต่ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเงินสกุลอื่น ๆ ของประเทศคู่ค้าและคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของไทยด้วย โดยมีหลายครั้งที่เงินบาทปรับตัวแข็งค่าขึ้นหรืออ่อนค่าลงต่อเนื่อง จนทำให้ตลาดจับตามอง แต่เมื่อพิจารณาจาก NEER จะเห็นได้ว่าความเคลื่อนไหวของเงินบาทยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเงินสกุลอื่น ๆ ในภูมิภาค และไม่ได้มีการปรับตัวผันผวนจนน่าเป็นกังวล

อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วธนาคารกลางส่วนใหญ่จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลการแทรกแซงค่าเงิน และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของตัวเลขเงินสำรองระหว่างประเทศที่ธนาคารกลางประกาศในแต่ละช่วงเวลา ก็เป็นเพียงตัวชี้วัดเบื้องต้นที่อาจสะท้อนหรืออาจไม่สะท้อนถึงการดำเนินการแทรกแซงก็ได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินสำรองระหว่างประเทศ อาจมาจากสาเหตุอื่น อาทิ การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินทรัพย์ และการตีราคาอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้น การตีความการเปลี่ยนแปลงของเงินสำรองระหว่างประเทศจะต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง หรืออาจพิจารณาร่วมกับการสื่อสารของธนาคารกลาง ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ธนาคารกลางใช้ เพื่อสร้างความโปร่งใส ยืดเหนียวการคาดการณ์ของประชาชน และเสริมประสิทธิภาพของการดูแลค่าเงิน

ผ่านช่องทางการเผยแพร่ต่าง ๆ อาทิ เว็บไซต์ ทวิตเตอร์ Facebook YouTube Instagram Line Official Blockdit และการจัดงานแถลงข่าว

ดังนั้น ในการดำเนินการต่าง ๆ ของ ธปท. โดยเฉพาะเมื่อมีความท้าทายในการปรับเปลี่ยนนโยบาย หรือ ต้องการดำเนินการรูปแบบใหม่ ธปท. จะมีการสื่อสารกับสาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและรักษา ความเชื่อมั่นในธนาคารกลาง รวมถึงจะได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและภาคเอกชน ตัวอย่างเช่น

1) ในช่วงแรกที่โรคโควิด-19 ระบาด ความไม่แน่นอนและความตื่นตระหนกทำให้เกิดความพยายาม เทขายหุ้นกู้เพื่อให้ได้เงินสดมาเก็บไว้ ธปท. มีการประกาศใช้กองทุนเพื่อรักษาสภาพคล่องของการระดมทุนในตลาดตราสารหนี้ (Corporate Bond Stabilization Fund: BSF) ซึ่งเป็นมาตรการใหม่ในการรักษาเสถียรภาพ ของระบบการเงิน ธปท. จึงมีการสื่อสารเชิงรุกที่มากและเร็วขึ้น เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้นักลงทุนและผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ในการสื่อสารมาตรการเพื่อสร้างความเข้าใจ จนสามารถหยุดการเทขาย และ ลดผลกระทบต่อกลไกในตลาดการเงินได้

2) ในช่วงปี 2562-2563 เงินบาทไทยปรับตัวแข็งค่ามากและเร็ว จากความคืบหน้าของการพัฒนาวัคซีน ป้องกันโควิด-19 ภาวะเศรษฐกิจโลกที่กลับมาฟื้นตัว อีกทั้งมีความชัดเจนเกี่ยวกับผลของการเลือกตั้งประธานาธิบดี สหรัฐฯ ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน และทำให้นักลงทุนกลับมาลงทุนในสินทรัพย์ของกลุ่มประเทศตลาด เกิดใหม่รวมทั้งไทยอีกครั้ง ประกอบกับไทยมีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดค่อนข้างมาก ดังนั้น เพื่อป้องกันผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของไทยที่ยังเปราะบาง ธปท. ร่วมกับกระทรวงการคลัง และสำนักงาน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จึงได้เข้าดูแลตลาดอัตราแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง เพื่อลด ความผันผวนของเงินบาท พร้อมผลักดันให้เกิด FX Ecosystem ซึ่งจะช่วยให้คนไทยฝากเงินตราต่างประเทศได้เสรี (Foreign Currency Deposit : FCD) มีการปรับกฎเกณฑ์และขั้นตอนให้สามารถไปลงทุนในหลักทรัพย์ ต่างประเทศได้ง่ายขึ้น และมีมาตรการลงทะเบียนเพื่อซื้อ-ขายตราสารหนี้ (Bond Pre-trade Registration) เพื่อ เอื้อต่อการลงทุนในต่างประเทศ และสร้างสมดุลเงินทุนเคลื่อนย้าย เพื่อช่วยลดแรงกดดันต่อค่าเงินบาทลง และ แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างให้กับตลาดอัตราแลกเปลี่ยนไทย นอกจากนี้ ธปท. ยังได้ชะลอการแข็งค่าของเงินบาทผ่าน การซื้อดอลลาร์เข้ามาในรูปของเงินสำรองระหว่างประเทศและขายบาท

3) ในปี 2565 ตลาดมีความกังวลต่อเงินบาทที่อ่อนค่าลงเนื่อง ว่าอาจกำลังเผชิญกับการโจมตีค่าเงิน (Currency Attack) แต่ ธปท. มีการสื่อสารอย่างชัดเจนว่า จะยังไม่เข้ามาแทรกแซงค่าเงิน และจะปล่อยให้ เคลื่อนไหวไปตามกลไกตลาด เนื่องจากการอ่อนค่าของเงินบาทเป็นผลจากปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะการแข็งค่า ของเงินดอลลาร์สหรัฐ จากแนวโน้มการปรับขึ้นดอกเบี้ยต่อเนื่องของเฟด และความเสี่ยงในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เงินสกุลต่าง ๆ ทั่วโลกอ่อนค่าลงโดยเปรียบเทียบ ซึ่งเงินบาทที่อ่อนค่ายังไม่ส่งผลกระทบผ่านมายังราคา สินค้าและบริการ อีกทั้ง ยังไม่เห็นการไหลออกของเงินลงทุนต่างชาติจากตลาดทุนไทยที่ผิดปกติ ขณะที่เสถียรภาพ ในตลาดการเงินไทยยังแข็งแกร่ง โดย ธปท. มีการติดตามสถานการณ์ใกล้ชิด และพร้อมจะเข้ามาดูแลหากเกิด ความผันผวน รวมถึงได้สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม

อย่างไรก็ดี การเข้ามาแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนควรดำเนินการอย่างระมัดระวัง เนื่องจากการแทรกแซงค่าเงินจะมาพร้อมกับต้นทุนและความเสี่ยง ซึ่งรวมถึงต้นทุนในการบริหารจัดการสภาพคล่องของตลาดการเงินในประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อลดผลกระทบต่อภาคการเงินในประเทศ โดยอาจต้องชดเชยสภาพคล่องด้วยเงินสำรองระหว่างประเทศ หรือการจะดูดซับ-ปล่อยสภาพคล่องก็มีต้นทุนด้านดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยว นอกจากนี้กระทรวงการคลังสหรัฐฯ มีการติดตามและประเมินผลกระทบที่อาจมีการเข้าแทรกแซงหรือบิดเบือนค่าเงิน (Currency Manipulator) เพื่อผลประโยชน์ทางการค้าเป็นประจำ โดยจะพิจารณาภายใต้เกณฑ์ 3 ข้อ ได้แก่ 1. เกินดุลบัญชีเดินสะพัดมากกว่าร้อยละ 2 ของ GDP 2. มีการเกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ มากกว่า 2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และ 3. มีการสะสมเงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องมากกว่าร้อยละ 2 ของ GDP ซึ่งในรายงานฉบับเดือนธันวาคม 2563 – เดือนมิถุนายน 2564 ประเทศไทยเคยเข้าเกณฑ์ 2 ใน 3 ข้อ ทำให้อยู่ในรายชื่อประเทศที่ต้องเฝ้าติดตาม (Monitoring List) เนื่องจากในขณะนั้นประเทศไทยมีการเกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ มากกว่า 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดสูง อย่างไรก็ดี ปัจจุบันในรายงานฉบับล่าสุด เดือนพฤศจิกายน 2565 ประเทศไทยได้ถูกถอดออกจากการอยู่ในกลุ่ม Monitoring List แล้ว ทั้งนี้ การถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม Monitoring List ไม่มีนัยสำคัญต่อธุรกิจที่มีการค้าการลงทุนกับสหรัฐฯ โดยภาคเอกชนไทยและสหรัฐฯ ยังคงดำเนินธุรกิจกันได้ตามปกติ และการประเมินดังกล่าวไม่กระทบต่อบทบาทของ ธปท. ในการดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินภายในประเทศ และเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยน อีกทั้ง ธปท. มีการสื่อสารและทำความเข้าใจกับทางการสหรัฐฯ อย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจและทิศทางการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงินของไทย รวมถึงสร้างความมั่นใจกับสหรัฐฯ ว่า ไทยไม่มีนโยบายแทรกแซงค่าเงินเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการค้าระหว่างประเทศแต่อย่างใด

ดังนั้น นอกจากการผสมผสานเครื่องมือดูแลเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนข้างต้นให้เหมาะสมกับบริบทของเศรษฐกิจไทย ซึ่งต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง ธปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมุ่งสร้างความเข้มแข็งจากระดับหน่วยย่อย เร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับภาคเอกชนเพื่อรับมือกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนผ่านมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยน การสนับสนุนมาตรการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ และการลดขั้นตอนการทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้คล่องตัวขึ้น (Regulatory Guillotine) เป็นต้น

5. สรุป

การเข้ามาแทรกแซงการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศถือเป็นการดำเนินการรูปแบบหนึ่ง เพื่อกำกับดูแลให้ภาคการเงินมีเสถียรภาพเพียงพอที่จะสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดูแลไม่ให้มีการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ต่างชาติ และช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยแต่ละประเทศมีแนวทางการดูแลเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายนโยบายการเงินที่กำหนดไว้และบริบททางเศรษฐกิจของตน โดยอาศัยเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลาย

โดยทั่วไปแล้วธนาคารกลางส่วนใหญ่จะไม่มีภารกิจแทรกแซงค่าเงิน และสำหรับประเทศไทย ค่าเงินบาทจะถูกกำหนดโดยกลไกตลาด เพราะการแทรกแซงค่าเงินมีราคาที่ต้องจ่ายเสมอ อย่างไรก็ตาม ธปท. จะเข้ามาดูแลตามความจำเป็นไม่ทำให้ค่าเงินมีความผันผวนที่มากจนเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการปรับตัวของภาคธุรกิจ และการเติบโตของเศรษฐกิจไทย ภายใต้เป้าหมายนโยบายการเงินที่เน้นการรักษาเสถียรภาพด้านราคาในระยะปานกลาง ควบคู่กับการดูแลการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน โดย ธปท. จะพิจารณาผสมผสานเครื่องมือทางการเงินอย่างรอบคอบตามความจำเป็นและความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อจำกัดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงมีการสื่อสารที่ชัดเจนและทันทั่วถึงกับสาธารณชนถึงมุมมองและแนวทางการดำเนินงานในระยะถัดไป เพื่อสร้างความโปร่งใส สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และยังเป็น การเสริมประสิทธิภาพในการดูแลค่าเงิน ขณะเดียวกัน ก็มีการสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการบริหารจัดการป้องกันความเสี่ยง เพื่อรับมือกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในระยะถัดไป

ทั้งนี้ ปัจจุบันค่าเงินบาทกำลังเผชิญปัจจัยเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในตลาดการเงินโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น การดูแลเสถียรภาพของเงินบาทและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดย ธปท. ร่วมกับกระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการติดตามสถานการณ์ค่าเงินอย่างใกล้ชิด และพร้อมเข้าดูแลเมื่อเงินบาทเคลื่อนไหวผันผวนมากผิดปกติ เพื่อไม่ให้เกิดกระทบต่อการปรับตัวของภาคเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็มีการเปิดรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีฐานะทางการเงินที่ดีและเสถียรภาพทางการคลังที่เข้มแข็ง ซึ่งพร้อมรับมือกับความผันผวนต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของนโยบายสวัสดิการสังคม:

กรณีโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ¹⁰

บทสรุปผู้บริหาร

ตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) คือ เครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้จ่ายรัฐบาล (หรือการลดอัตราภาษี) ว่าเงินที่รัฐบาลใช้ในการดำเนินนโยบายการคลังก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเป็นกี่เท่าของเงินตั้งต้น

ทั้งนี้ หากใช้แนวคิดตัวคูณทางการคลังในการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของนโยบายสวัสดิการสังคม กรณีโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ตัวคูณทางการคลังของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ภายใต้การคำนวณแบบเศรษฐกิจเปิด (Opened Economy) ในสถานการณ์ปกติตัวคูณทางการคลังมีค่า 1.74 เท่า ขณะที่ช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีค่า 2.50 เท่า สะท้อนความมีประสิทธิภาพของนโยบายการคลังในช่วงวิกฤต

ดังนั้น โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสในสังคม และลดความเหลื่อมล้ำแบบเจาะกลุ่มเป้าหมาย (Target) ตามวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว ยังสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจมหภาคในภาพรวมและสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะช่วงวิกฤตโควิด-19 ได้อีกด้วย

1. บทนำ

โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ (โครงการฯ) ที่เริ่มครั้งแรกในปี 2559 และครั้งที่ 2 ในปี 2560 นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการจัดทำฐานข้อมูลเชิงลึกของบุคคลที่มาลงทะเบียน เพื่อให้การจัดสรรสวัสดิการของหน่วยงานภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงสุดและตรงกลุ่มเป้าหมาย (Target) โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยให้มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ ซึ่งส่งผลให้การกระจายรายได้ของประเทศเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ล่าสุดในปี 2565 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบโครงการฯ และมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง โดยจัดให้มีการลงทะเบียนใหม่ (โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2565) มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ข้อมูลผู้มีรายได้น้อยที่เป็นปัจจุบัน ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรสวัสดิการสังคมของภาครัฐให้แก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถใช้สิทธิได้ตามวงเงินในบัตร โดยที่ผ่านมาผู้มีรายได้น้อยมักใช้สิทธิประโยชน์ค่อนข้างเต็มวงเงินคือ สิทธิประโยชน์ในการซื้อสินค้าจากร้านธงฟ้าประชารัฐเป็นหลัก บทความฉบับนี้จึงต้องการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการจับจ่ายซื้อสินค้าของผู้ถือบัตรสวัสดิการว่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไร

¹⁰ ผู้เขียน ดร.นรพัชร อัครวัลลภ และ ดร.กวิน เอี่ยมตระกูล ส่วนนวัตกรรมข้อมูลเศรษฐกิจและงานวิจัย กองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ขอขอบคุณ คุณวุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการคลัง ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค คุณพงศ์นคร โภชากรณ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และคุณกานต์ จันทร์วิทยานุชิต เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ กองนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำหรับคำแนะนำและข้อมูล อนึ่ง บทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

2. แนวคิดการคำนวณตัวคูณทางการคลัง กรณีโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2.1 ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยที่เพิ่มขึ้น (Marginal Propensity to Consume: MPC) ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบปิด (Closed Economy)

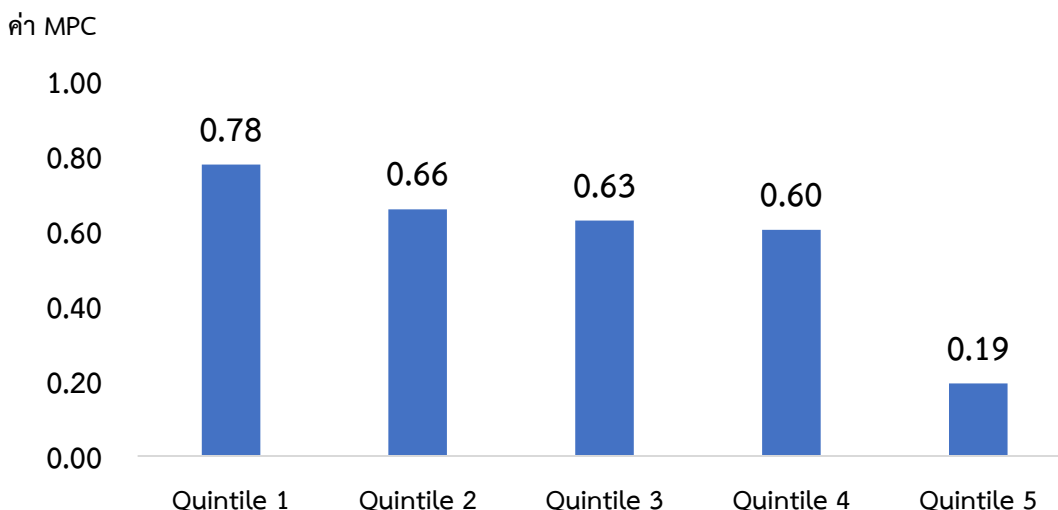
John Maynard Keynes นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้เขียนทฤษฎีแนวคิดทฤษฎีการบริโภค อธิบายโดยสรุปได้ว่า รายได้ที่ใช้จ่ายได้หรือรายได้หลังหักภาษี (Disposable Income) ของบุคคล จะถูกแบ่งออก 2 ส่วน คือ เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนหนึ่งและการออมอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้น เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งจะถูกใช้จ่ายเพื่อบริโภค อีกส่วนหนึ่งจะเป็นเงินออม โดยนักเศรษฐศาสตร์ได้ใช้ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยที่เพิ่มขึ้น (Marginal Propensity to Consume: MPC) เป็นเครื่องมือในการวัดค่าของการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย ทั้งนี้ พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนจะมีความแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ กล่าวคือ MPC ของผู้มีรายได้สูงจะมีค่าต่ำกว่า MPC ของผู้มีรายได้น้อย เนื่องจาก ผู้มีรายได้น้อยนั้นการจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว ย่อมมีความสำคัญและจำเป็นมากกว่าการออมและการลงทุน ในทางตรงกันข้ามผู้มีรายได้สูงจะบริโภคลดลงและออมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากตนเองและครอบครัวมีปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอต่อการดำรงชีพแล้ว

หากใช้หลักความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยที่เพิ่มขึ้น ในกรณีของผู้มีรายได้น้อยนั้นย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจมากกว่าคนที่มียาได้สูง จากการคำนวณ MPC โดยอาศัยข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน (Household Socio-Economic Survey: SES) ล่าสุดปี 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยกำหนดให้ค่า MPC คำนวณจากรายได้หลังหักภาษี (Disposable Income) ซึ่งเป็นรายได้ที่หักภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ และค่าบริการทางการเงินและค่าธรรมเนียม ขณะที่รายจ่ายคำนวณเฉพาะรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค¹¹

ผลการศึกษา พบว่า ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย (Quintile 1) มีค่า MPC เท่ากับ 0.78 แปลว่า หากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 100 บาทจะทำให้เกิดการบริโภคเพิ่มขึ้น 78 บาท แต่สำหรับครัวเรือนรายได้สูง (Quintile 5) MPC มีค่า 0.19 แสดงว่าหากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 100 บาทก็จะบริโภคเพิ่มขึ้นน้อยกว่าอยู่ที่ 19 บาท เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อประชาชนมีรายได้มากขึ้น สัดส่วนรายได้ที่นำไปใช้บริโภคจะลดลง รายละเอียดดังรูปที่ 34 อย่างไรก็ตาม งานศึกษานี้สมมติให้ MPC ของประชาชนทั่วไปเท่ากับ MPC ของครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลาง (Quintile 3) หรือมีค่าเท่ากับ 0.63

¹¹ การวิเคราะห์สมการความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน ผู้เขียนใช้วิธีควอนไทล์ (Quantile Regression) โดยกำหนดช่วงของข้อมูลที่ค่าเฉลี่ยหรือ Quantile ที่ 50 ทั้งนี้ วิธีดังกล่าวเหมาะกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการแจกแจงมีลักษณะไม่สมมาตร (Asymmetric) และมีค่าผิดปกติ (Outlier) จำนวนมาก

ภาพที่ 34 ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยที่เพิ่มขึ้น (Marginal Propensity to Consume: MPC)
จำแนกตามระดับรายได้

ที่มา: ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยผู้เขียน

จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของผู้มีรายได้น้อยผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่ามีมูลค่าการใช้สิทธิสูงถึงร้อยละ 99.9 ของวงเงินที่ได้รับทั้งหมด¹² จึงกำหนดให้ MPC ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเท่ากับ 0.99 โดยอาศัยสมมติฐานว่าการซื้อสินค้าและบริการของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นเป็นอุปสงค์ใหม่ (New Demand) ดังนั้น การที่ผู้มีรายได้น้อยมีวงเงินในการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 100 บาท ก็จะทำให้เกิดการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นส่วนเพิ่มใหม่มูลค่า 99 บาท

2.2 ความโน้มเอียงในการนำเข้าหน่วยที่เพิ่มขึ้น (Marginal Propensity to Import: MPM)

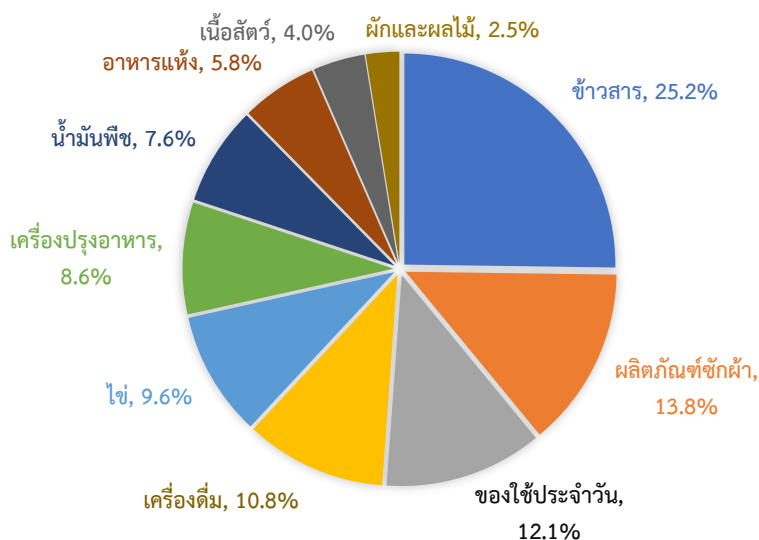
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (Opened Economy) ภาคการค้าระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญ โดยการบริโภคของประชาชนนั้น นอกจากจะได้มาจากการผลิตในประเทศแล้ว ยังสามารถนำเข้าสินค้าเพื่อมาบริโภคได้เช่นกัน โดยเมื่อประชาชนในประเทศสั่งสินค้านำเข้ามาจะต้องชำระค่าสินค้า ทำให้ปริมาณเงินตราต่างประเทศลดลง และรายได้ลดลง ถ้าต้องการพิจารณาว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ปริมาณสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้นเท่าใด ค่าที่ได้นี้เรียกว่าความโน้มเอียงในการนำเข้าสินค้าหน่วยที่เพิ่มขึ้น (Marginal Propensity to Import : MPM)

ในกรณีของประชาชนทั่วไป จากการวิเคราะห์ด้วยตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต พบว่า ค่า MPM เท่ากับ 0.18 ขณะที่กรณีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การคำนวณ MPM นั้นจะพิจารณาจากรายการสินค้าที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐซื้อในร้านธงฟ้าประชารัฐ โดยงานศึกษาของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ พบว่าผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ส่วนใหญ่ซื้อข้าวสารสูงถึงร้อยละ 25.2 ของค่าใช้จ่าย รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ซักผ้าและของใช้ประจำวันที่มีสัดส่วนร้อยละ 13.8 และ 12.1 ตามลำดับ รายละเอียดดังรูปที่ 2 ทั้งนี้ หากพิจารณาสัดส่วนการนำเข้าสินค้า (Import Content) ของสินค้าผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐซื้อในร้านธงฟ้าประชารัฐผ่านการวิเคราะห์ด้วยตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต พบว่า อาหารแห้ง ผลิตภัณฑ์ซักผ้า และของใช้ใน

¹² ข้อมูลการใช้จ่ายของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ณ ธันวาคม 2565 โดย กองนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ชีวิตประจำวัน มีสัดส่วนการนำเข้าสูงเป็น 3 ลำดับแรก โดยมีสัดส่วนการนำเข้าที่ร้อยละ 41.5 34.2 และ 29.8 ตามลำดับ เมื่อนำข้อมูลทั้งสองชุดมาคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก จะได้ค่า MPM ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เท่ากับ 0.15 รายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนั้น ผลการวิเคราะห์จึงชี้ให้เห็นว่า MPM ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่ำกว่า MPM ของประชาชนทั่วไป

ภาพที่ 35 สัดส่วนรายการสินค้าที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐซื้อในร้านธงฟ้าประชารัฐ

ที่มา: โครงการกิจกรรมยกระดับศักยภาพร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการธงฟ้าประชารัฐในการติดตามผลการดำเนินโครงการธงฟ้าประชารัฐ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 11 ความโน้มเอียงในการนำเข้าหน่วยที่เพิ่มขึ้นของผู้ถือบัตรสวัสดิการใช้ซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ

รายการสินค้า	สัดส่วนรายการสินค้าที่ผู้ถือบัตรสวัสดิการใช้ในร้านธงฟ้าประชารัฐ	สัดส่วนการนำเข้า (Import Content)	MPM
ข้าวสาร	25.2%	0.7%	0.002
ผลิตภัณฑ์ซักผ้า	13.8%	34.2%	0.047
ของใช้ประจำวัน	12.1%	29.8%	0.036
เครื่องดื่ม	10.8%	18.5%	0.020
ไข่	9.6%	1.1%	0.001
เครื่องปรุงอาหาร	8.6%	9.4%	0.008
น้ำมันพืช	7.6%	20.2%	0.015
อาหารแห้ง	5.8%	41.2%	0.024
เนื้อสัตว์	4.0%	2.5%	0.001
ผักและผลไม้	2.5%	8.0%	0.001
MPM เฉลี่ย			0.15

ที่มา: ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ล่าสุดปี 2558 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คำนวณโดยผู้เขียน

3. การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ภายใต้เศรษฐกิจแบบเปิด (Opened Economy) โดยพิจารณาปัจจัยการบริโภคภายในประเทศและการนำเข้าสินค้า ประกอบการคำนวณ

ตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) คือ การวิเคราะห์การใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นนั้น (หรือการลดอัตราภาษี) จะก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเท่าใด โดยเมื่อภาครัฐให้วงเงินให้แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เงินดังกล่าวจะโอนจากรัฐบาล (Transfer) ไปสู่ประชาชนผู้ถือบัตร ความต้องการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายจะยังไม่เพิ่มขึ้น และ GDP ยังคงเดิม โดยเงินจะเริ่มเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจก็ต่อเมื่อผู้ถือบัตรนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการ โดยอาศัยสมมติฐานว่าการซื้อสินค้าและบริการนั้นเป็นอุปสงค์ใหม่ (New Demand) ในระบบเศรษฐกิจ ตามสัดส่วน MPC และ MPM ที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลให้การบริโภค การนำเข้า และ GDP เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ รายจ่ายเงินโอนดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อรอบหมุนเวียนการใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้

รอบที่ 1 ภาครัฐให้วงเงินแก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ถือเป็นเงินโอนจากรัฐบาลไปยังผู้ถือบัตรสวัสดิการ ความต้องการสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายจะยังไม่เพิ่มขึ้น GDP ยังคงเดิม

รอบที่ 2 ประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการใช้จ่ายซื้อสินค้าซึ่งจะเกิดจะบริโภคและนำเข้าตามสัดส่วน MPC และ MPM ทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ (GDP) ขึ้น

รอบที่ 3 เมื่อประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐใช้จ่าย และผลักดันให้ GDP สูงขึ้นในรอบก่อนหน้า ทำให้รายได้ประชาชนทั่วไปในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จึงเกิดการบริโภคและนำเข้าเพิ่มขึ้นตามสัดส่วน MPC และ MPM ทำให้มีเงินไหลเวียนในระบบเศรษฐกิจส่งผลให้ GDP เพิ่มขึ้น

รอบถัดไป เหตุการณ์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องในลักษณะเดียวกับที่เกิดขึ้นในรอบที่ 3 อย่างไรก็ดี ค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ตั้งแต่รอบที่ 10 มีแนวโน้ม (Converge) เข้าสู่ 0

ทั้งนี้ สามารถสรุปการหมุนเวียนของเงินและการใช้จ่ายในรอบต่าง ๆ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การหมุนเวียนของเงินและการใช้จ่ายในรอบต่าง ๆ ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

รอบ	ΔC	ΔI	ΔG	ΔX	ΔM	ΔGDP
1			1			
2	A				C	$a(1-c)$
3	$ba(1-c)$				$dba(1-c)$	$ba(1-c)(1-d)$
4	$b^2 a(1-c)(1-d)$				$db^2 a(1-c)(1-d)$	$b^2 a(1-c)(1-d)^2$
5	$b^3 a(1-c)(1-d)^2$				$db^3 a(1-c)(1-d)^2$	$b^3 a(1-c)(1-d)^3$
.....						

ที่มา : คู่มือการวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้จ่ายภาครัฐต่อ GDP โดยตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multipliers) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภายใต้สมมติฐาน MPC และ MPM ที่กล่าวมาข้างต้น หากการคำนวณดำเนินต่อไปหลายๆ รอบ สามารถคำนวณค่าตัวคูณทางการคลัง กรณีสถานการณ์ปกติ ได้เท่ากับ 1.74 เท่า นั้นหมายความว่า การที่ทำให้ผู้มีรายได้น้อยมีรายได้หรือการเพิ่มวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐขึ้น 100 บาท จะทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ 174 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การคำนวณค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีสถานการณ์ปกติ

รอบ	การเปลี่ยนแปลงมูลค่าทางเศรษฐกิจ (ΔGDP)	ผลการแทนค่า
1		-
2	$a(1-c)$	0.84
3	$ba(1-c)(1-d)$	0.43
4	$b^2 a(1-c)(1-d)^2$	0.22
5	$b^3 a(1-c)(1-d)^3$	0.12
.....		
ค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier)		1.74 เท่า

ที่มา: คำนวณโดยผู้เขียน

หมายเหตุ: สมมติฐานในการคำนวณ ค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีสถานการณ์ปกติ มีรายละเอียดดังนี้

- ค่า MPC ของประชาชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อย หรือ a เท่ากับ 0.99 (คำนวณจากข้อมูลของ กองนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)
- ค่า MPC ของประชาชนทั่วไป หรือ b เท่ากับ 0.63 (คำนวณจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ)
- ค่า MPM ของประชาชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อย หรือ c เท่ากับ 0.15 (คำนวณจากข้อมูลการใช้จ่ายของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ใช้ซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ และคิดสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต)
- ค่า MPM ของประชาชนทั่วไป หรือ d เท่ากับ 0.18 (คำนวณจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตล่าสุดปี 2558 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
- Δ คือ การเปลี่ยนแปลง, $\Delta GDP = \Delta C + \Delta I + \Delta G + \Delta X - \Delta M$

4. เปรียบเทียบการคำนวณค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ภายใต้เศรษฐกิจแบบเปิด (Opened Economy) ของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 กับ สถานการณ์ปกติ

ประสิทธิภาพของนโยบายการคลังในระดับเศรษฐกิจ จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์เศรษฐกิจ โดยงานวิจัยของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ล่าสุดปี 2565¹³ ที่ศึกษาค่าตัวคูณทางการคลังของ 91 ประเทศในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า ค่าตัวคูณทางการคลังหลังจากสถานการณ์โควิด-19 จะสูงกว่าสถานการณ์ทั่วไปถึงสองเท่า ทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา

ทั้งนี้ หากคำนวณค่าตัวคูณทางการคลังของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเปรียบเทียบระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 (ไตรมาสที่ 2 ปี 2563 -ไตรมาสที่ 3 ปี 2564) และสถานการณ์ปกติ (ไตรมาสที่ 4 ปี 2564-ปัจจุบัน)¹⁴ จะพบว่าตัวคูณทางการคลังในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จะสูงถึง 2.50 เท่า ซึ่งหมายความว่า วงเงินที่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้รับเพิ่มขึ้น 100 บาท จะทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ 250 บาท เนื่องจากในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว ภาคเอกชนจะชะลอการลงทุน สภาพคล่องทางการเงินในตลาดการเงินจะอยู่ในระดับสูง ภาครัฐจึงสามารถดำเนินนโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้เต็มที่ โดยไม่ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น การกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐจึงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ตัวคูณทางการคลังในช่วงดังกล่าวจึงมีค่าสูงกว่าสถานการณ์ปกติ รายละเอียดของสมมติฐานและค่าตัวคูณทางการคลัง สรุปได้ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบการคำนวณค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ภายใต้เศรษฐกิจแบบเปิด (Opened Economy) ของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 กับสถานการณ์ปกติ

สมมติฐาน	สถานการณ์โควิด-19 (ไตรมาสที่ 2 ปี 2563 -ไตรมาสที่ 3 ปี 2564)	สถานการณ์ปกติ (ไตรมาสที่ 4 ปี 2564 -ปัจจุบัน)
MPC ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	0.99	0.99
MPC ประชาชนทั่วไป	0.78	0.63
MPM ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	0.14	0.15
MPM ประชาชนทั่วไป	0.16	0.18
ค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier)	2.50 เท่า	1.74 เท่า

ที่มา: คำนวณโดยผู้เขียน

หมายเหตุ: สมมติฐานในการคำนวณ ค่าตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีสถานการณ์โควิด-19 มีรายละเอียดดังนี้

¹³ Kinda, T., Lengyel, A., & Chahande, K. (2022). Fiscal multipliers during pandemics. IMF Working Paper, Asia and Pacific Department, International Monetary Fund.

¹⁴ สถานการณ์ปกติสมมติให้เป็นช่วงที่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) มีค่าเป็นบวก 2 ไตรมาสติดกันเป็นต้นไป

- ค่า MPC ของประชาชนทั่วไป ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 สมมติให้เท่ากับ MPC ของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยเท่ากับ 0.78 เนื่องจากประชาชนได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งอาจทำให้พฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้โดยทั่วไป ในภาวะที่เศรษฐกิจชะลอตัวการดำเนินนโยบายการคลังมักจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ขณะที่ในช่วงสถานการณ์ทั่วไป สมมติให้เท่ากับ MPC ของครัวเรือนผู้มีรายได้ปานกลาง (Quintile ที่ 3) เท่ากับ 0.63 (คำนวณจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2564 สำนักงานสถิติแห่งชาติ)
- ค่า MPC ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ให้เท่ากับ 0.99 ทั้งช่วงสถานการณ์โควิด-19 และสถานการณ์ทั่วไป (ข้อมูลจากกองนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)
- MPM ของประชาชนทั่วไปและผู้ถือบัตรสวัสดิการในสถานการณ์โควิด-19 สมมติให้ลดลงร้อยละ 10.0 เมื่อเทียบกับสถานการณ์ทั่วไป อ้างอิงจากข้อมูลการนำเข้าสินค้าปี 2563 ที่ลดลงประมาณร้อยละ 10.0 ต่อปี (คำนวณจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตล่าสุด ปี 2558 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมการค้าภายใน และธนาคารแห่งประเทศไทย)

5. บทสรุป

โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบเจาะกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Policy) เพื่อช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้มีรายได้น้อย และรักษาการใช้จ่ายของครัวเรือน ผ่านการเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศ รวมทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างทั่วถึงและตรงจุด

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลกระทบทางเศรษฐกิจของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะพบว่า ตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) ของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ภายใต้การคำนวณแบบเศรษฐกิจเปิด (Opened Economy) พบว่า ในสถานการณ์ปกติตัวคูณทางการคลังมีค่า 1.74 เท่า ขณะที่ช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีค่า 2.50 เท่า สะท้อนความมีประสิทธิภาพของนโยบายการคลังในช่วงวิกฤต อย่างไรก็ตาม การคำนวณข้างต้นเป็นเพียงการคำนวณอย่างง่ายเบื้องต้นและมีสมมติฐานประกอบค่อนข้างมาก หากสมมติฐานของ MPC และ MPM เปลี่ยนไปหรือวิธีคำนวณเปลี่ยนไปย่อมส่งผลต่อผลลัพธ์ที่เปลี่ยนไปได้

การจัดสรรงบประมาณประจำปี: ตอบโจทย์ความเหลื่อมล้ำของเกษตรกรเพียงใด¹⁵

บทสรุปผู้บริหาร

- แม้ว่าเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มปรับตัวลดลงต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 9.0 ของ Nominal GDP ในปี 2565 (จากร้อยละ 12.0 ในปี 2555) แต่ถือว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย เนื่องจากยังคงเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ ด้วยสัดส่วนร้อยละ 33.0 ของกำลังแรงงานรวมทั้งหมด
- ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในช่วงที่ผ่านมายังไม่ค่อยดีเท่าใดนัก สะท้อนจากรายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรเฉลี่ยในช่วงปี 2562 - 2565 พบว่าขยายตัวเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้น (ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราเงินเฟ้อในช่วงปี 2562-2565 ที่เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.79) นอกจากนี้หากเปรียบเทียบรายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรกับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ พบว่าในปี 2565 รายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรอยู่ที่ประมาณ 220 บาทต่อวันต่อครัวเรือน ขณะที่ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ (ของจังหวัดต่ำสุด) อยู่ที่ 328 บาทต่อวันต่อคน ซึ่งบ่งชี้ว่ารายได้สุทธิของครัวเรือนต่อวันยังต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำต่อวัน
- ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อย คือเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงระบบชลประทานได้ โดยพบว่าในปีงบประมาณ 2565 พื้นที่ชลประทานมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 21.3 ของพื้นที่เกษตรกรรมรวมทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติและต้องพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศในการเพาะปลูกสินค้าเกษตร ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของการผลิตและเพาะปลูกสินค้าเกษตร
- ขณะที่เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่าในช่วงปีงบประมาณ 2562 - 2565 จะอยู่ที่ประมาณ 108,897 - 111,833 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 3.0 - 4.0 ของงบประมาณรายจ่ายทั่วประเทศ นอกจากนี้ภาครัฐยังมีการจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีประมาณ 1.5 แสนล้านบาท แต่ยังไม่เพียงพอกับความจำเป็นและความต้องการของเกษตรกรที่ต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยกดดันของการผลิตและการพัฒนาสินค้าเกษตร อาทิ สภาวะโลกร้อน (Global warming) การผลิตสินค้าเกษตรส่วนใหญ่เป็นแบบวิถีดั้งเดิม อายุเฉลี่ยของเกษตรกรอยู่ในช่วงสูงวัย และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

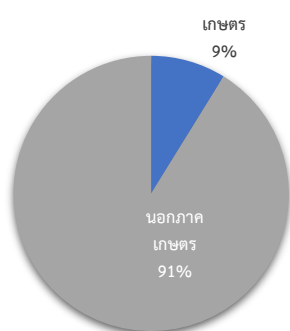
¹⁵ นางสาวกาญจนา จันทะริต เศรษฐกรชำนาญการ กองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ขอขอบคุณ นายณัฐพล ศรีพจนารถ ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค และนายพงศ์นคร โภชากรณ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค สำหรับคำแนะนำ อนึ่ง บทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

- ข้อเสนอแนะที่จะช่วยบรรเทาความยากจนและเหลื่อมล้ำของเกษตรกรไทย ได้แก่ 1) การจัดสรรงบประมาณให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับจำเป็นของภาคเกษตร โดยเฉพาะการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร อาทิ เพิ่มพื้นที่ชลประทานให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น 2) สนับสนุนให้เกิดการโครงการร่วมลงทุนขนาดใหญ่ในสาขาบริหารจัดการน้ำ 3) พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) 4) ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และ 5) สร้างระบบเตือนภัยการใช้น้ำทางการเกษตร และระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ

1. บทบาทและของภาคเกษตรต่อเศรษฐกิจไทย

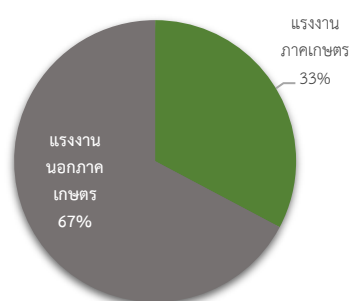
แม้ว่ามูลค่าเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มปรับตัวลดลงต่อเนื่อง โดยในปี 2565 มีมูลค่าอยู่ที่ 1,532,170 ล้านบาท หรือคิดเป็นมีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ 9.0 ของ Nominal GDP (ภาพที่ 1) ลดลงจากปี 2555 ที่มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 12.0 ของ Nominal GDP แต่การผลิตภาคการเกษตรมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ กล่าวคือมีจำนวนแรงงานประมาณ 13.0 ล้านคน อยู่ในภาคเกษตร (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม 2565) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 33.0 ของกำลังแรงงานรวมทั้งหมด นอกจากนี้แรงงานภาคการเกษตร ยังถือได้ว่าเป็นแรงงานที่มีความคล่องตัวในการสนับสนุนการผลิตในภาคการผลิตอื่น ๆ เช่น เมื่อถึงฤดูกาลว่างเว้นจากการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว เกษตรกรบางส่วนสามารถย้ายไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการได้ง่าย นอกจากนี้เกษตรกรยังเป็นการบริโภคภายในประเทศที่สำคัญที่สนับสนุนให้การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 36 โครงสร้างเศรษฐกิจเกษตรต่อเศรษฐกิจไทยในปี 2565

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ภาพที่ 37 โครงสร้างแรงงานภาคเกษตรในเดือนธันวาคม ปี 2565

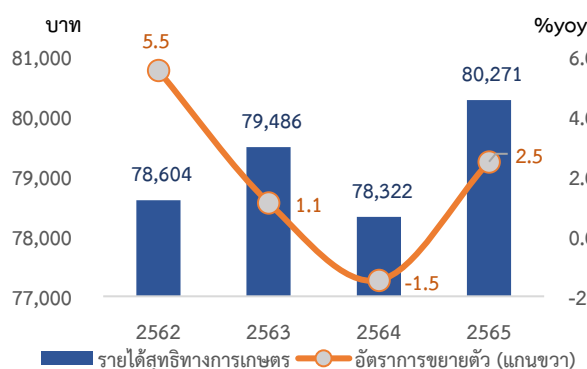

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ดี หากเมื่อพิจารณาถึงรายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรที่ได้รับในแต่ละปี พบว่าจะมีความผันผวนค่อนข้างสูง สะท้อนจากรายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตร ในปี 2565 อยู่ที่ 80,271 บาท/ครัวเรือน คิดเป็นอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 2.5 จากปี 2564 ที่หดตัวร้อยละ -1.5 (ภาพที่ 38) และหากคิดอัตราการเจริญเติบโตของรายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรที่เฉลี่ยในช่วงปี 2562 - 2565 พบว่าขยายตัวเพียง

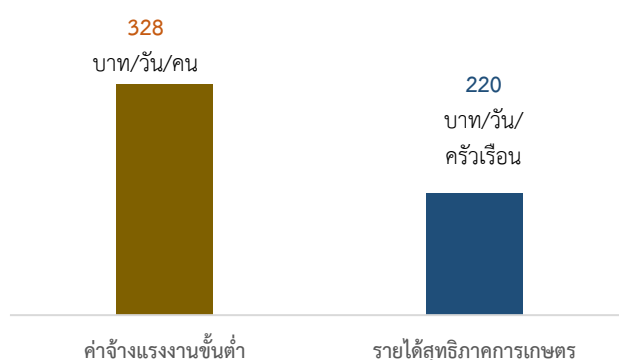
ร้อยละ 1.9 เท่านั้น (ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราเงินเฟ้อในช่วงปี 2562-2565 ที่เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.79) ขณะที่หากเปรียบเทียบรายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรกับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ พบว่าในปี 2565 รายได้สุทธิของครัวเรือนภาคเกษตรอยู่ที่ประมาณ 220 บาทต่อวันต่อครัวเรือน ขณะที่ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของจังหวัดต่ำสุด อยู่ที่ 328 บาทต่อวันต่อคน (ภาพที่ 39) สะท้อนว่าชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรยังไม่ค่อยดีเท่าใดนัก หรือเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำเมื่อเทียบกับแรงงานในภาคการผลิตสาขาอื่น ๆ

ภาพที่ 38 รายได้สุทธิทางการเกษตรในช่วงปี 2562-2565

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) คำนวณ โดยผู้เขียน

ภาพที่ 39 เปรียบเทียบค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำและรายได้สุทธิภาคเกษตร

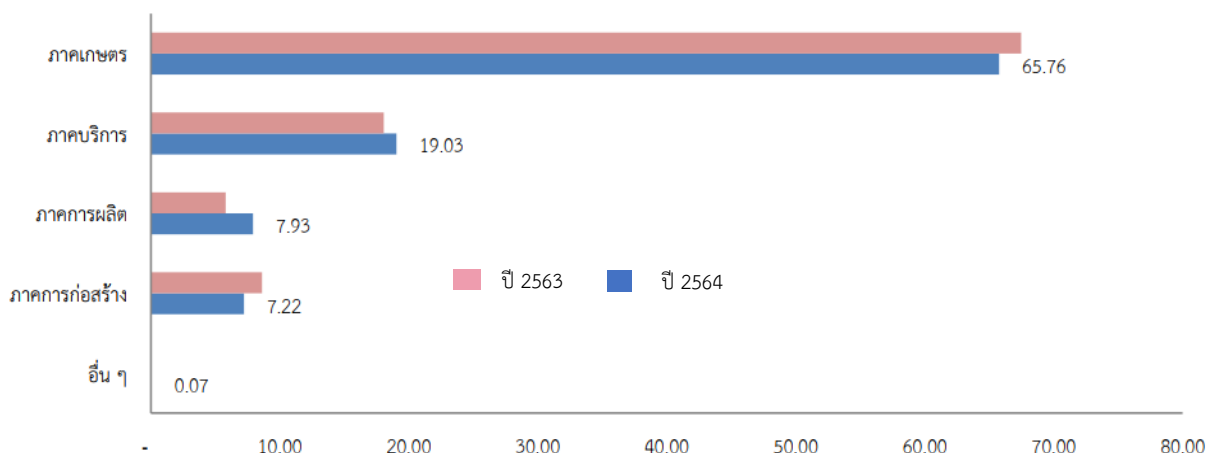

ที่มา: สศก. และราชกิจจานุเบกษา ค่าแรงขั้นต่ำ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 11)

สอดคล้องกับรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยของ สศช.¹⁶ ที่ระบุว่าภาคเกษตรกรรมยังคงเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีปัญหาความยากจนสูงที่สุด โดยวัดจากสัดส่วนแรงงานที่ยากจนในภาคเกษตรกรรมสูงถึงร้อยละ 11.43 และมีจำนวนคนจนทำงานอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 65.76 (ข้อมูล ณ ปี 2564) ขณะที่ภาคบริการและภาคการผลิต มีสัดส่วนคนจนที่ทำงานอยู่ในภาคบริการและภาคการผลิตนี้ อยู่ที่ร้อยละ 19.0 และ 7.9 ตามลำดับ (ภาพที่ 40) ซึ่งบ่งชี้ถึงเกษตรกรของไทยยังคงประสบปัญหาหลายด้าน และทั้งภาคการผลิต การตลาด องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จะมาพัฒนาภาคการเกษตร รวมถึงนโยบายการแก้ไขปัญหาของภาคเกษตรในช่วงที่ผ่านมาอาจจะไม่ตรงจุดมากนัก ทำให้ต้องศึกษาในเรื่องของความเพียงพอและความทั่วถึงของงบประมาณที่ดูแลเกษตรกรหรือไม่

¹⁶ รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี 2564

ภาพที่ 40 ภาวะทำงานของผู้มีงานทำที่ยากจน โดยจำแนกตามสาขาการผลิต ในปี 253 และ ปี 2564 (หน่วย : ร้อยละ)

ที่มา: รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี 2564 สศช.

2. ความเพียงพอและความทั่วถึงของงบประมาณที่ใช้ดูแลเกษตรกร

ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคการเกษตร ทั้งในแง่ของการดูแลจิตใจให้เกิดการผลิตสินค้าเกษตร การดูแลราคาสินค้าเกษตรให้มีระดับที่เหมาะสม รวมถึงสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและพัฒนาสินค้าเกษตร รวมไปถึงการต่อยอดทางธุรกิจ คือการจัดสรรงบประมาณเพื่อมาสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมดังกล่าวให้กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลและสนับสนุนด้านต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร ซึ่งการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จะอยู่ที่ประมาณ 108,897 - 111,833 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 3.0 - 4.0 ของงบประมาณรายจ่ายทั่วประเทศ โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2565 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับจัดสรรงบประมาณ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 111,184.77 ล้านบาท จากวงเงินงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณ 2565 อยู่ที่ 3,100,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.59 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดในปีงบประมาณ 2565 ทั้งหมดลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 647.75 ล้านบาท โดยรายละเอียดการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปีงบประมาณ 2565 มีรายละเอียดดังนี้

1) ส่วนราชการ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวม 15 หน่วยงาน (ได้แก่ 1) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2) กรมการข้าว 3) กรมการข้าว 4) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 5) กรมประมง 6) กรมปศุสัตว์ 7) กรมฝนหลวงและการบินเกษตร 8) กรมพัฒนาที่ดิน 9) กรมวิชาการเกษตร 10) กรมส่งเสริมการเกษตร 11) กรมส่งเสริมสหกรณ์ 12) กรมหม่อนไหม 13) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 14) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และ 15) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ 2565 รวมทั้งสิ้น 109,556.82 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 98.54 ของงบประมาณ

ทั้งกระทรวง ลดลงจากปีงบประมาณ 2564 จำนวน 485.90 ล้านบาท โดยส่วนราชการที่ขอรับจัดสรรงบประมาณสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ กรมชลประทาน 77,268.4339 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.50 ของงบของงบประมาณทั้งกระทรวง รองลงมา คือ กรมปศุสัตว์ 5,199.7701 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.68 ของงบของงบประมาณทั้งกระทรวง และกรมส่งเสริมการเกษตร 4,999.0865 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.50 ของงบของงบประมาณทั้งกระทรวง

2) องค์การมหาชน ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ขอรับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 2 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 569.71 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.51 ของงบประมาณทั้งของกระทรวง ลดลงจากปีงบประมาณ 2564 จำนวน 118.65 ล้านบาท โดยองค์การมหาชนที่ขอรับจัดสรรงบประมาณสูงสุด คือ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง 429.79 ล้านบาท ขณะที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 139.92 ล้านบาท

3) รัฐวิสาหกิจ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ขอรับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 2 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 88.24 ล้านบาท (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.08 ของงบประมาณทั้งกระทรวง) ลดลงจากปีงบประมาณ 2564 จำนวน 28.19 ล้านบาท โดยรัฐวิสาหกิจที่ขอรับจัดสรรงบประมาณสูงสุด คือ การยางแห่งประเทศไทย 65.78 ล้านบาท รองลงมา คือ องค์การการตลาดเพื่อเกษตรกร 22.46 ล้านบาท

4) ทุนหมุนเวียน ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ขอรับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 2 กองทุน รวมทั้งสิ้น 970.0 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.87 ของงบประมาณทั้งกระทรวง) ลดลงจากปีงบประมาณ 2564 จำนวน 15.0 ล้านบาท โดยทุนหมุนเวียนที่ได้รับจัดสรรงบประมาณสูงสุด คือ กองทุนจัดรูปที่ดิน สังกัดกรมชลประทาน 935.0 ล้านบาท รองลงมา คือ กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ สังกัดสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จำนวน 35.0 ล้านบาท (ตามตารางที่ 1)

ตารางที่ 15 ภาพรวมงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณ 2565 (จำแนกตามประเภทรายจ่าย)

หน่วย: ล้านบาท

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ปีงบประมาณ 2565				
	พรบ.	รายจ่ายประจำ	สัดส่วน	รายจ่ายลงทุน	สัดส่วน
รวมทั้งสิ้น	111,184.7709	34,302.9048	30.85	76,881.8661	69.15
ส่วนราชการ	109,556.8216	33,706.1706	30.77	75,850.6510	69.23
1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1,088.7034	1,072.1760	98.48	16.5274	1.52
2. กรมการข้าว	2,043.7983	1,783.1955	87.25	260.6028	12.75
3. กรมชลประทาน	77,268.4339	6,858.6963	8.88	70,409.7376	91.12
4. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	1,218.6666	1,159.8437	95.17	58.8229	4.83
5. กรมประมง	3,459.6268	3,145.3971	90.92	314.2297	9.08
6. กรมปศุสัตว์	5,199.7701	4,692.1815	90.24	507.5886	9.76
7. กรมฝนหลวงและการบินเกษตร	1,954.6154	631.5788	32.31	1,323.0366	67.69
8. กรมพัฒนาที่ดิน	3,961.1374	1,957.0324	49.41	2,004.1050	50.59
9. กรมวิชาการเกษตร	3,087.5969	2,825.4735	91.51	262.1234	8.49
10. กรมส่งเสริมการเกษตร	4,999.0865	4,751.4616	95.05	247.6249	4.95
11. กรมส่งเสริมสหกรณ์	2,597.5571	2,474.5142	95.26	123.0429	4.74
12. กรมหม่อนไหม	506.0827	480.8915	95.02	25.1912	4.98
13. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	1,340.0705	1,166.2888	87.03	173.7817	12.97
14. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ	225.3699	204.3032	90.65	21.0667	9.35
15. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	606.3061	503.1365	82.98	103.1696	17.02
องค์การมหาชน	569.7109	473.4958	83.11	96.2151	16.89
16. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	429.7904	368.7642	85.80	61.0262	14.20
17. สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	139.9205	104.7316	74.85	35.1889	25.15
รัฐวิสาหกิจ	88.2384	88.2384	100.00	-	-
18. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	22.4584	22.4584	100.00	-	-
19. การยางแห่งประเทศไทย	65.7800	65.7800	100.00	-	-
ทุนหมุนเวียน	970.0000	35.0000	3.61	935.0000	96.39
20. กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรฯ	35.0000	35.0000	3.61	-	-
21. กองทุนจัดรูปที่ดิน	935.0000	-	-	935.0000	96.39

ที่มา: เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เล่มที่ 4 สำนักงบประมาณ

และเมื่อพิจารณางบประมาณในปีงบประมาณ 2565 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจำแนกตามประเภทจ่าย แบ่งเป็นรายจ่ายประจำและรายลงทุน พบว่า รายจ่ายลงทุน 76,881.87 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.15 ของงบประมาณทั้งกระทรวง โดยหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบลงทุนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ขณะที่รายจ่ายประจำปี 34,302.90 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.85 ของงบประมาณทั้งกระทรวง และแม้ว่างบประมาณรายจ่ายประจำปีส่วนใหญ่จะเป็นลงทุนที่เกี่ยวกับพื้นที่ชลประทานของกรมชลประทาน แต่ยังถือได้ว่าประเทศไทยยังมีพื้นที่ชลประทานน้อย โดยในปีงบประมาณ 2565 พบว่าประเทศมีพื้นที่ชลประทานเพียง 31.78 ล้านไร่ จากพื้นที่เกษตรกรรมรวม 149.25 ล้านไร่ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 21.3 ของพื้นที่เกษตรกรรมรวมทั้งหมด ที่ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่แค่พื้นที่ในภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง) ขณะที่ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมที่ไม่มีระบบชลประทานกว่า 117.47 ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ 78.7 พื้นที่เกษตรกรรมรวมทั้งหมด ไม่ได้รับประโยชน์และไม่สามารถเข้าถึงระบบชลประทานได้ ซึ่งพื้นที่เกษตรเหล่านี้ยังต้องพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติและต้องพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศในการเพาะปลูกสินค้าเกษตร และเป็นที่มาของความไม่แน่นอนของการผลิตและเพาะปลูกสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นต้นตอของความยากจนของเกษตรกร

ขณะที่เมื่อพิจารณาโครงการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public. Private Partnership: PPP) ซึ่งเป็นการลงทุนของรัฐอีกประเภทหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนกับภาครัฐที่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ซึ่งจากข้อมูลจากแผนการจัดทำโครงการร่วมลงทุน พ.ศ. 2563 - 2570 ฉบับปรับปรุงเดือนพฤศจิกายน 2565 ของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) พบว่าโครงการร่วมลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีจำนวน 1 โครงการ คือ โครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เขื่อนภูมิพลในจังหวัดตากและจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีมูลค่าเงินลงทุนรวม 88,169 ล้านบาท แบ่งเป็นมูลค่าเงินลงทุนภาคเอกชน 79,350 ล้านบาท และมูลค่าเงินลงทุนภาครัฐ 8,819 ล้านบาท โดยหากโครงการนี้แล้วเสร็จ จะทำให้มีประชาชนและเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปิงตอนล่าง และลุ่มน้ำเจ้าพระยารวม 12 จังหวัด คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 1.61 ล้านไร่ จะได้รับประโยชน์

ทั้งนี้ แม้ว่าการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพียงประมาณร้อยละ 3.0 - 4.0 ของงบประมาณประจำปีในแต่ละปี แต่หากเกิดปัญหาภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ภาครัฐยังสามารถจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์ม น้ำมัน ข้าวโพด และลำไย เป็นต้น รวมถึงให้เงินอุดหนุนรายได้ตามขนาดที่ดินซึ่งต้องปลูกพืชที่กำหนดโดยนับตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2562/2563 - 2564/2565 งบประมาณเงินอุดหนุนรวมทั้งสิ้นประมาณ 450,000 ล้านบาท หรือเฉลี่ย 150,000 ล้านบาท/ปี¹⁷ (ซึ่งเป็นขนาดเม็ดเงินที่สูงกว่าเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในแต่ละปี) อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรผู้ปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณยังมีความเหลื่อมล้ำกันในผลิตสินค้าเกษตร นอกจากนี้ยังบ่งชี้ว่าเงินงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้สำหรับภาคเกษตรเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเพียงระยะสั้นเท่านั้น

¹⁷ บทความหยุดยุดหลุมฝังประเทศด้วย ‘เงินอุดหนุนเกษตรกร’ แบบเดิม ๆ โดยวรรต เลิศรัตน์

3. ปัญหา/ข้อจำกัดของงบประมาณในปัจจุบัน

สำหรับปัญหาหรือข้อจำกัดของงบประมาณ คือ การจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานและกรมต่าง ๆ ในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้แม้ว่าการจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่หรือเกือบประมาณร้อยละ 70.0 เป็นงบลงทุนแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการและความจำเป็นของภาคเกษตรที่จำเป็นต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มผลิตภาพทางการผลิตของสินค้าเกษตร นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณยังคงจัดสรรในรูปแบบเดิม (เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ) ซึ่งยังขาดการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีจะช่วยพัฒนาการผลิตภาคเกษตรในระยะต่อไป ขณะเดียวกันเกษตรกรจะต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ อาทิ

1) **สภาวะโลกร้อน (Global warming)** : จากแบบจำลองล่าสุดของทาง International Research Institute for Climate Society (IRI) มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และ Climate Prediction Center องค์การบริหารมหาสมุทรและชั้นบรรยากาศแห่งชาติ (NOAA) สหรัฐอเมริกา พบว่าอุณหภูมิโลกมีค่าเฉลี่ยร้อนขึ้น 1 องศาเซลเซียส ขณะที่ภาพฉายของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ IPCC คาดการณ์ในอนาคตว่าโลกจะร้อนขึ้น 3 องศาเซลเซียส ณ สิ้นศตวรรษ ซึ่งจากปัญหาภาวะโลกร้อนขึ้นดังกล่าว จะทำมาสู่การเกิดภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภัยแล้ง และปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น โดยในช่วงที่ครึ่งหลังของปี 2565 ประเทศไทย ประสบกับอิทธิพลของลมมรสุมและพายุที่เข้ามาหลายระลอกในช่วงไตรมาส 3 ปี 2565 โดยเฉพาะพายุ “โนรู” ที่พัดเข้าไทยโดยตรงในช่วงปลายเดือนกันยายน 2565 ทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากเกือบทั้งประเทศ ขณะที่ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติสะสมอยู่มาก ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคกลาง และภาคเหนือ ซึ่งพื้นที่ทางการเกษตรและผลผลิตบางส่วนได้รับความเสียหาย ขณะที่ในปี 2566 กรมอุตุนิยมวิทยา คาดว่าประเทศไทย อาจจะต้องประสบปัญหาภัยแล้งหรือสภาวะเอลนีโญ และเตือนให้เกษตรกรจำกัดการเพาะปลูกสินค้าเกษตรที่ใช้น้ำมาก อาทิ ข้าว แล้วให้หันมาปลูกสินค้าเกษตรที่ใช้น้ำน้อยแทน เช่น อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง เป็นต้น

2) **การผลิตสินค้าเกษตรส่วนใหญ่เป็นแบบวิถีดั้งเดิมที่มีการใช้ปุ๋ยเคมี และใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช** ทำให้ในแต่ละปีต้องมียาใช้จ่ายสำหรับต้นทุนจากการใช้สารเคมีดังกล่าว โดยเฉพาะในปี 1-2 ปีที่ผ่านมาได้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ซึ่งเป็นประเทศที่ผลิตปุ๋ยเคมีส่งออกอันดับต้น ๆ ของโลก ทำให้ราคาปุ๋ยที่ประเทศไทยนำเข้าปรับตัวสูงขึ้นมาก โดยขยายตัวกว่าร้อยละ 80.0 ในปี 2565 และส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรปรับตัวสูงขึ้น ขณะที่ราคาสินค้าเกษตรไม่ได้ปรับตัวสูงขึ้นเท่าต้นทุน นอกจากนี้การใช้สารเคมีในการผลิตและเพาะปลูกสินค้าเกษตร ยังส่งผลให้มีปัญหาเกี่ยวกับสารพิษตกค้างในระบบนิเวศ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคภายในประเทศ รวมถึงยังเป็นเหตุให้ต่างประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทยใช้เป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้ากับประเทศไทยอีกด้วย

3) อายุเฉลี่ยของเกษตรกรอยู่ในช่วงสูงวัย สะท้อนจากข้อมูลอายุเฉลี่ยของเกษตรกรไทยในปี 2565 อยู่ที่ 59.44 ปี¹⁸ ซึ่งเปรียบเสมือนแรงงานที่เริ่มเข้าสู่วัยเกษียณแล้ว ทำให้ระบบการผลิตเพาะปลูกสินค้าเกษตรยังเป็นแบบระบบเก่าที่ยังไม่ค่อยมีการใช้เทคโนโลยีมากนัก ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในดำเนินการผลิต นอกจากนี้การเข้าถึงทรัพยากรน้ำที่ยังไม่ทั่วถึงมากนัก หรือเพียงประมาณร้อยละ 21.3 ของพื้นที่เกษตรกรรมรวมทั้งหมด ทำให้การทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่จึงเป็นการทำเกษตรจากน้ำฝน ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อสภาพภูมิอากาศที่มีแปรปรวน อาทิ น้ำท่วม หรือฝนแล้ง เป็นต้น ส่งผลให้ผลผลิตทางการผลิตและมูลค่าเพิ่มของผลผลิตส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ

4) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันยังถือได้ว่าเกษตรกรไทยไม่ค่อยมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อมาปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการ รวมถึงแสวงหาตลาดใหม่ เพื่อสร้างผลกำไรในภาคเกษตรกรรมที่ค่อนข้างน้อย ทั้ง ๆ ที่ เทคโนโลยีเกษตรกรรม รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ จะสามารถช่วยเหลือเกษตรกร ปรับปรุงการทำการเกษตรผ่านการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศ ศัตรูพืช อุณหภูมิดินและอากาศ เทคโนโลยีเกษตรยังหมายถึงการใช้ระบบอัตโนมัติต่าง ๆ เช่น การควบคุมเครื่องทำความร้อนและการชลประทาน และใช้การควบคุมศัตรูพืชผ่านการแพร่กระจายทางอากาศ เป็นต้น¹⁹

4. ข้อเสนอแนะที่ช่วยบรรเทาความยากจนและเหลื่อมล้ำของเกษตรกรไทย

1) จัดสรรงบประมาณให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับจำเป็นของภาคเกษตร โดยเฉพาะงบประมาณสำหรับโครงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การเพิ่มพื้นที่ชลประทาน และการลงทุนในเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในภาคเกษตรกรรม

2) สนับสนุนให้เกิดโครงการร่วมลงทุนในระบบบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะโครงการลงทุนขนาดใหญ่ในสาขาบริหารจัดการน้ำ อาทิ ส่งเสริมการลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐกับเอกชนให้มากขึ้น (ซึ่งจากแผนข้อมูลจากแผนการจัดทำโครงการร่วมลงทุน พ.ศ. 2563 - 2570 ฉบับปรับปรุงเดือนพฤศจิกายน 2565 ของ สคร. พบว่ามีโครงการร่วมลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพียง 1 โครงการเท่านั้น) และการบริหารจัดการน้ำต้นทุนเทคโนโลยีการพัฒนาแหล่งน้ำใหม่ ๆ ระบบชลประทานน้ำหยด เป็นต้น

3) เพิ่มปริมาณน้ำแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยพัฒนาระบบการบริหารจัดการน้ำตามสภาพของพื้นที่อย่างทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำตลอดลุ่มน้ำ ทั้งแหล่งน้ำต้นทุน สร้างแก้มลิง ระบบส่งน้ำแบบท่อ รวมถึงซ่อมแซม ดูแลแหล่งน้ำและพื้นที่ชลประทานที่มีอยู่แล้วให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ บริหารจัดการเก็บกักน้ำที่ไหลออกจากระบบชลประทาน ให้คงอยู่ในพื้นที่เพื่อลดการสูญเสีย

4) พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เพื่อยกระดับเกษตรกรจากการใช้แรงงาน และอาศัยธรรมชาติในการทำเกษตรกรรม เป็นเกษตรกรที่ใช้องค์ความรู้ พัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ผสมผสานกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สร้างมูลค่าสินค้าเกษตรให้สูงขึ้นด้วย

¹⁸ ข้อมูลตัวชี้วัด ภาวะเศรษฐกิจ สังคม ครุเรือนเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

¹⁹ สำนักงานพัฒนาการวิจัยเกษตร (องค์การมหาชน)

การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการพัฒนาเกษตรกรรมใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำเกษตรกรรม เช่น การปลูกพืชมูลค่าสูงในระบบปิดที่สามารถควบคุม สภาพแวดล้อมได้ (Plant Factory)

5) ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อการลดต้นทุนการผลิตและฟื้นฟูพื้นที่เกษตร โดยสนับสนุนองค์ความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อให้เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิตในการฟื้นฟู/บำรุงดินอย่างเหมาะสม ทำการเกษตรในรูปแบบที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่จัดหาปัจจัยการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการใช้ของเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรนำของเหลือใช้ในฟาร์มมาใช้ประโยชน์ รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับประเทศคู่ค้าในการนำเข้าสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิต

6) สร้างระบบเตือนภัยการใช้น้ำทางการเกษตร และระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวังและวางแผนรับมือเหตุฉุกเฉิน (Contingency plan) อันเกิดจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษา วิจัย และพัฒนาแบบจำลองพยากรณ์ และคาดการณ์ภูมิอากาศ รายฤดูกาล (Seasonal) เพื่อการวางแผนการผลิตทางการเกษตรและการจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการประเมินผลกระทบ (Impact Assessment) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ และการจัดการข้อมูล เพื่อให้ระบบเตือนภัยล่วงหน้าสามารถส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวและลดผลกระทบไปสู่ เกษตรกร ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในพื้นที่ EEC ตอนที่ 1²⁰

บทสรุปผู้บริหาร

เนื้อหาหลักของบทความนี้อาศัยข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติในการวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในพื้นที่ EEC โดยพิจารณาในแง่มุมต่างๆ ได้แก่

1 มิติรายได้ พบว่า ครัวเรือนในทุกระดับรายได้มีรายได้หลักที่มาจากการทำงานสูงกว่าครัวเรือนโดยเฉลี่ยของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีความเท่าเทียมในการกระจายรายได้ในภาพรวมที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2562 และ 2564 อีกด้วย

2 มิติรายจ่าย ครัวเรือนรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ไปกับสินค้าจำเป็น ในขณะที่ สัดส่วนการใช้จ่ายหมวดพลังงานค่อนข้างคล้ายคลึงกันในครัวเรือนทุกระดับรายได้ ดังนั้น ผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากราคาอาหารและพลังงานอาจมีความแตกต่างกันในครัวเรือนแต่ละระดับรายได้

3 มิติทรัพย์สิน มีความเข้มแข็งจากสินทรัพย์เฉลี่ยต่อคนในพื้นที่ EEC จะเพิ่มขึ้นจาก 524,257 บาท ในปี 2562 เป็น 529,972 บาท ในปี 2564 แต่ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านความมั่งคั่งสุทธิ (Net Wealth) กลับปรับลดลง แสดงถึงความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง

4 มิติด้านการชำระหนี้ ครัวเรือนในพื้นที่ EEC มีหนี้สินในสัดส่วนที่ต่ำกว่าระดับประเทศ ขณะที่ภาระในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน EEC ปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 20.7 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศเช่นกัน และอยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ

1. ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของพื้นที่ EEC

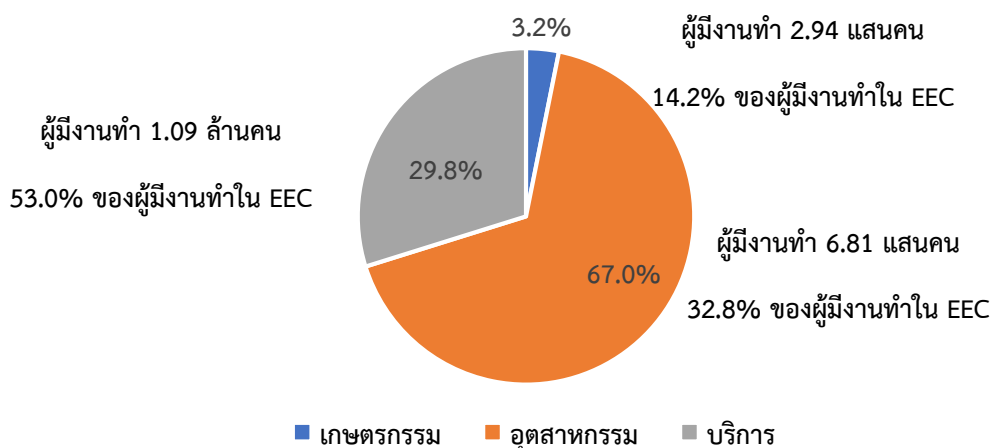
โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor) หรือ EEC เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งเป็นที่รู้จักกว่า 30 ปีที่ผ่านมา หรือที่เรียกว่า Eastern Seaboard โดยโครงการ EEC มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ทั้งด้านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศและเพิ่มความขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจะเป็ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เติบโตได้ในระยะยาว

เมื่อพิจารณา เศรษฐกิจพื้นที่ EEC หรือ Gross Province Product ล่าสุด ปี 2563 มีมูลค่า 2,095,357 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 78.0 ของเศรษฐกิจภาคตะวันออก และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.4 ของประเทศ โดยโครงสร้างเศรษฐกิจของ EEC ถูกขับเคลื่อนจากภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ด้วยสัดส่วนสูงร้อยละ 67.0 ของเศรษฐกิจ EEC โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing) ที่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 51.5 รองลงมา คือ ภาคบริการมีสัดส่วนร้อยละ 29.8 ของเศรษฐกิจ EEC โดยเฉพาะสาขาค้าส่งค้าปลีกที่มีสัดส่วนร้อยละ 11.2 ของ

²⁰ ผู้เขียน ดร.นรพัชร อัครวัลลภ ดร.กวิน เอี่ยมตระกูล นายสันหนัฐ เศรษฐศักดิ์ศิริ นางสาวบุณชริกา ชลพิทักษ์วงศ์ และนางสาวปัทม สุจิตต์นันท์ ส่วนนวัตกรรมข้อมูลเศรษฐกิจและงานวิจัย กองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ขอขอบคุณ ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับคำแนะนำ อนึ่ง บทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

เศรษฐกิจ EEC อย่างไรก็ดี แรงงานผู้มีงานทำในพื้นที่ EEC มีจำนวน 2.07 ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคบริการ สูงถึง 1.09 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 53 ของผู้มีงานทำใน EEC รายละเอียดดังรูปที่ 41

ภาพที่ 41 โครงสร้างเศรษฐกิจ EEC ปี 2563 และผู้มีงานทำในพื้นที่ EEC ไตรมาส 4 ปี 2563

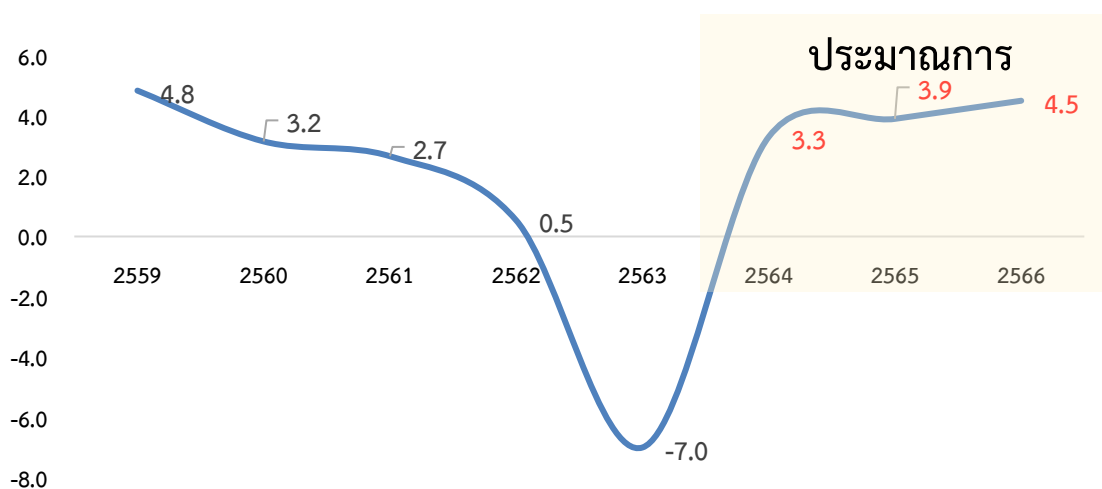

ที่มา: สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ EEC ในปี 2563 พบว่า หดตัวที่ร้อยละ -7.0 ต่อปี จากผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งส่งผลให้สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการหดตัวเป็นสำคัญ อย่างไรก็ดี มีสาขาเศรษฐกิจที่ยังขยายตัวได้ดี โดยเฉพาะสาขาข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร และสาขาประปาและการจัดการของเสียที่ขยายตัวร้อยละ 10.1 และ 9.7 ต่อปี ตามลำดับ รายละเอียดดังรูปที่ 42

ภาพที่ 42 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจพื้นที่ EEC ปี 2559-2563 และแนวโน้มปี 2564-2566

ร้อยละ ต่อปี

ที่มา: สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
หมายเหตุ: คาดการณ์ ณ มีนาคม 2566

แม้ว่า ในปี 2563 เศรษฐกิจ EEC จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 แต่หลังจากนี้คาดว่าเศรษฐกิจ EEC จะทยอยฟื้นตัวอย่างเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) ได้คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจ EEC ในปี 2566 จะขยายตัวได้ร้อยละ 4.5 ต่อปี²¹ ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยที่หลายหน่วยงานคาดการณ์ว่าปี 2566 จะขยายตัวได้ที่ร้อยละ 3.2 - 3.8 ต่อปี โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากภาคการบริการท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ตามการเดินทางระหว่างประเทศที่เริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้นและนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ รวมทั้งการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนที่มีแนวโน้มเติบโตได้ดี จากรายได้เกษตรกรและภาคธุรกิจการท่องเที่ยวที่ปรับตัวขึ้นตลอดจนทิศทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกที่มีแนวโน้มชะลอตัวลงจากแนวโน้มเศรษฐกิจโลก ความผันผวนในตลาดการเงินโลกจากการปรับขึ้นจากที่ประเทศเศรษฐกิจหลักได้ดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวด และแรงขับเคลื่อนจากใช้จ่ายภาครัฐมีแนวโน้มลดลงตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทยอยสิ้นสุดลง

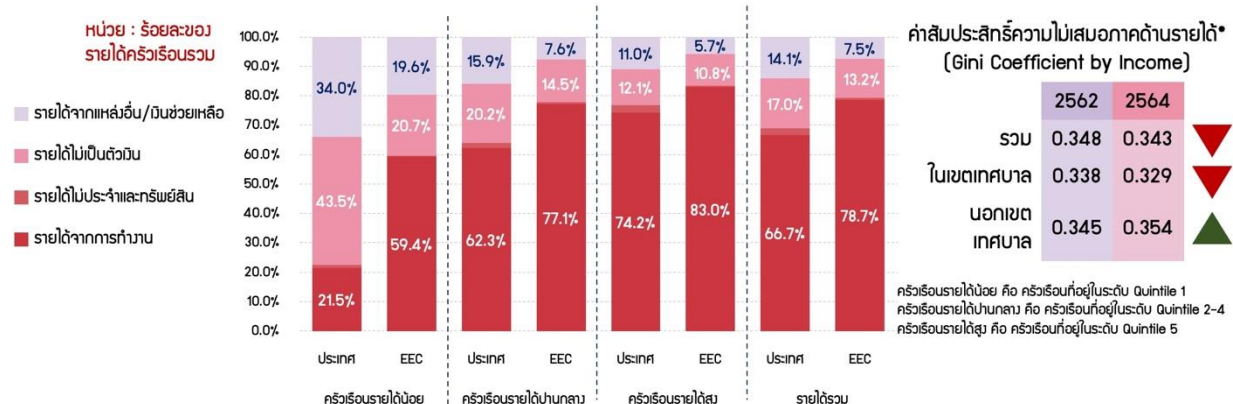
2. ความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ของครัวเรือน EEC

ในการพิจารณาความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของพื้นที่ EEC นอกจากจะพิจารณาในมุมมองการขยายตัวของเศรษฐกิจแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับประเด็นความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ประกอบด้วย ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในประเทศไทยล่าสุด ปี 2564 แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนใน EEC มีการพึ่งพารายได้ของตนเอง การใช้จ่ายและการถือครองสินทรัพย์ที่เท่าเทียม และการชำระหนี้ที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ รายละเอียดดังนี้

ในส่วนของมิติด้านรายได้ ครัวเรือนทุกระดับรายได้ในพื้นที่ EEC มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากรายได้จากการทำงาน แม้แต่ครัวเรือนรายได้น้อยก็เช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากครัวเรือนรายได้ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินและรายได้จากเงินช่วยเหลือ สะท้อนให้เห็นว่า ครัวเรือนในพื้นที่ EEC มีความเข้มแข็ง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงรายได้จากรัฐบาลเป็นหลัก นอกจากนี้ หากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ของพื้นที่ EEC พบว่า ในปี 2564 ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562 แม้ว่ารายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนในพื้นที่ EEC เพิ่มขึ้นจาก 13,998 บาทในปี 2562 เป็น 14,487 ในปี 2564 แสดงถึงการเติบโตที่ทั่วถึง รายละเอียดดังรูปที่ 43

²¹ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) รายงานเศรษฐกิจ EEC รายไตรมาส <https://eeco.or.th/th/quarterly-economic-report/595>

ภาพที่ 43 องค์ประกอบของรายได้และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ของครัวเรือนในพื้นที่ EEC

ที่มา: ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ วิเคราะห์โดยคณะผู้เขียน

หมายเหตุ: รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (รวมเงินที่รัฐอุดหนุน) เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการคนละครึ่ง โครงการเราชนะ นมโรงเรียน เงินจากรัฐที่เข้าแอปเปาตั้ง การลดค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้า เป็นต้น

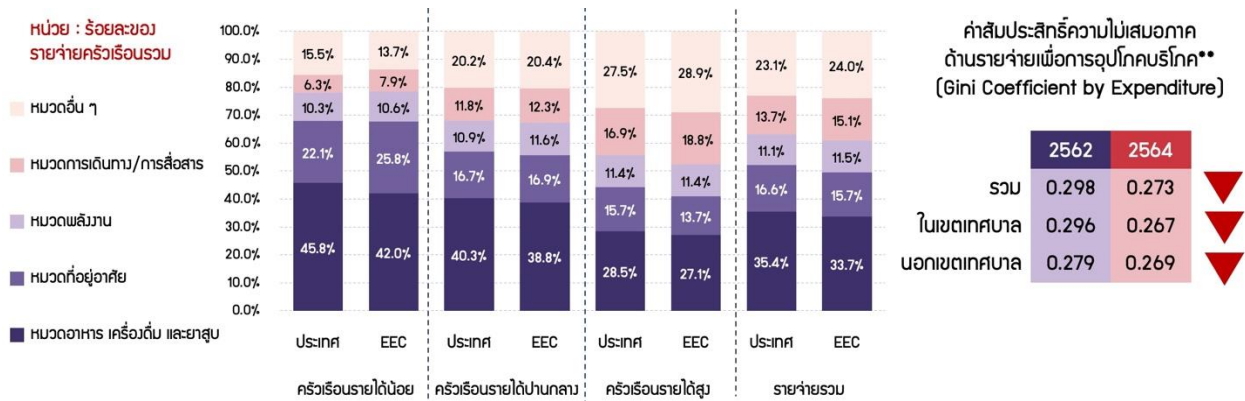
รายได้จากแหล่งอื่น/ เงินช่วยเหลือ เช่น เงินได้จากประกันชีวิต เงินช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน เงินเยียวยาโควิด19 เงินชดเชยออกจากงาน เงินชดเชยโควิด เป็นต้น

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Index) เป็นเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียม ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 ยิ่งค่าเข้าใกล้ 1 มากเท่าไร แสดงว่าความไม่เท่าเทียมกันยิ่งมีมากขึ้น

* **การคำนวณสัมประสิทธิ์ด้านรายได้จากรายได้ประจำ** ที่ไม่รวมรายรับอื่น ๆ (เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก ภาษีกรรม ของขวัญ ประกันสุขภาพ ประกันภัยและประกันชีวิต/ประกันสังคม เงินถูกสลาก เงินรางวัล ค่านายหน้าและเงินได้จากการพนัน เป็นต้น)

ขณะที่มิติด้านรายจ่าย ครัวเรือนรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ไปกับสินค้าจำเป็น เช่น อาหารและเครื่องดื่ม และที่อยู่อาศัย มากกว่าครัวเรือนรายได้สูง ในขณะที่ สัดส่วนการใช้จ่ายหมวดพลังงานค่อนข้างคล้ายคลึงกันในครัวเรือนทุกระดับรายได้ ส่วนการใช้จ่ายอื่นๆ เช่น การเดินทาง สื่อสาร และสุขภาพ เป็นต้น ครัวเรือนรายได้น้อยจะใช้จ่ายเป็นสัดส่วนน้อยกว่าครัวเรือนรายได้สูง นอกจากนี้ หากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภคของพื้นที่ EEC พบว่า ในปี 2564 ปรับตัวลดลงทั้งภาพรวม และพื้นที่ในเขตและนอกเขตเทศบาล สะท้อนการกระจายด้านรายจ่ายที่ดีขึ้น รายละเอียดดังรูปที่ 44

ภาพที่ 44 องค์ประกอบของรายจ่ายและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายของครัวเรือนในพื้นที่ EEC

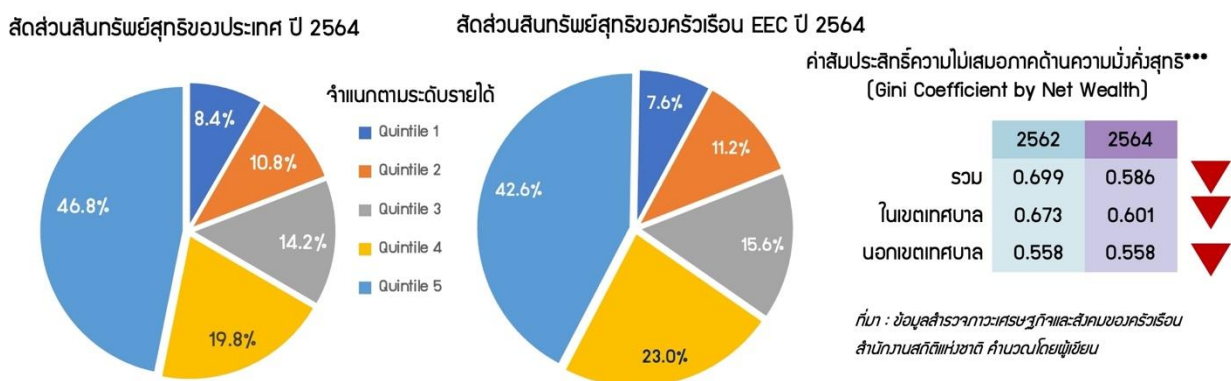

ที่มา: ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ วิเคราะห์โดยคณะผู้เขียน

หมายเหตุ: **การคำนวณสัมประสิทธิ์ด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (เช่น ภาษี เงินบริจาค เงินทำบุญ ค่าเบี้ยประกัน สลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยฯลฯ)

อย่างไรก็ดี หากมองในมิติด้านทรัพย์สินในพื้นที่ EEC ก็มีความเข้มข้นในมิติดังกล่าวเช่นกัน แม้ว่าสัดส่วนสินทรัพย์ของครัวเรือน EEC มีรูปแบบคล้ายกันกับระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสินทรัพย์เฉลี่ยต่อคนในพื้นที่ EEC จะเพิ่มขึ้นจาก 524,257 บาท ในปี 2562 เป็น 529,972 บาท ในปี 2564 แต่ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านความมั่งคั่งสุทธิ (Net Wealth) กลับปรับลดลง แสดงถึงความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง รายละเอียดดังรูปที่ 45

ภาพที่ 45 องค์ประกอบของสินทรัพย์และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านสินทรัพย์ของครัวเรือนในพื้นที่ EEC

ที่มา: ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ วิเคราะห์โดยคณะผู้เขียน

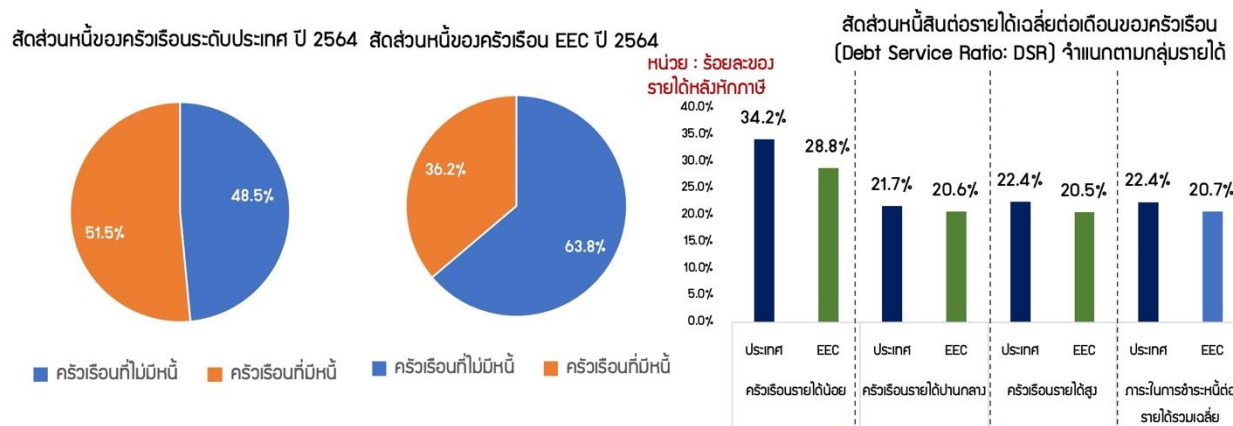
หมายเหตุ: ***การคำนวณสัมประสิทธิ์ด้านความมั่งคั่งสุทธิจากผลต่างระหว่างสินทรัพย์รวมและหนี้สินรวม

สินทรัพย์ประกอบด้วย 1) มูลค่า บ้าน ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง 2) มูลค่า ยานพาหนะ (ครัวเรือนเป็นเจ้าของ) และ 3) มูลค่า สินทรัพย์ทางการเงิน (บาท)

หนี้สิน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ประกอบด้วย 1) ใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และ/หรือ ที่ดิน 2) ใช้ในการศึกษา 3) ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่นๆ ในครัวเรือน 4) ใช้ในการทำธุรกิจ 5) ใช้ในการทำกำไร และ 5) อื่น ๆ

นอกจากนี้ หากพิจารณามิตด้านการชำระหนี้ มักมีคำถามว่าในแต่ละเดือนควรมีหนี้แค่ไหนถึงจะเรียกว่าปลอดภัย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วัดว่าหนี้ระดับไหนถึงปลอดภัย เรียกว่า อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้รวม (Debt to Income Ratio : DTI)²² ซึ่งตามหลักสากลอัตราส่วนภาระหนี้สินต่อรายได้รวมไม่ควรเกินร้อยละ 30 ของรายได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครัวเรือน EEC มีหนี้สินในสัดส่วนที่ต่ำกว่าระดับประเทศ ขณะที่ภาระในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน EEC ปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 20.7 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศและต่ำกว่าเกณฑ์สากลโดยทั่วไปควรอยู่ที่ราวไม่เกินร้อยละ 30 แสดงให้เห็นว่า ภาระในการชำระหนี้ของครัวเรือนยังไม่เป็นปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ ครัวเรือน EEC จึงอยู่ในระดับที่แข็งแกร่งและมีเสถียรภาพ รายละเอียดดังรูปที่ 46

รูปที่ 46 หนี้ครัวเรือนและหนี้สินต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน EEC

ที่มา: ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ วิเคราะห์โดยคณะผู้เขียน

หมายเหตุ: ข้อมูลที่นำมาใช้คำนวณเฉพาะครัวเรือนที่มีหนี้ และมีการชำระหนี้ ขณะที่รายได้คำนวณจากรายได้หลังหักภาษี (Disposable Income) ซึ่งไม่นับรวมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับ ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าบริการทางการเงินและค่าธรรมเนียม

3. บทสรุป

จากการวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ของพื้นที่ EEC จะพบว่า เศรษฐกิจ EEC มีความเข้มแข็ง ทำให้ EEC เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเป็นต้นแบบในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมแรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น ในระยะถัดไป หากประเทศไทยต้องการหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลาง นอกจากจะต้องเร่งปรับโครงสร้างด้านการลงทุนให้สอดคล้องกับบริบทของโลกแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับปรับทักษะแรงงาน

²² อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้รวม = (หนี้รายเดือน/รายได้ต่อเดือน) x 100

โดยเฉพาะทักษะด้านเทคโนโลยี และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของแรงงานให้ตอบโจทย์อุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งต้องมีการปฏิรูปกฎระเบียบของภาครัฐ เน้นการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย ก็จะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง สมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ ในบทความตอนที่ 2 คณะผู้เขียนจะกล่าวถึงความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของพื้นที่ EEC ต่อไป โปรดติดตาม

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

พิสิทธิ์ พัวพันธ์: pisitp@mof.go.th

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค

พงศ์นคร โภชากรณ์: p_pochakorn@hotmail.com

ผู้อำนวยการส่วนแบบจำลองและประมาณการ

เศรษฐกิจการคลัง

ยุทธภูมิ จารุเสรี: iam5111@msn.com

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค

ณัฐพล ศรีพจนารถ: kuhnju@gmail.com

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจการเงินและต่างประเทศ

ปาริฉัตร คลั่งทอง: kparipari@gmail.com

ผู้อำนวยการส่วนนวัตกรรมข้อมูลเศรษฐกิจและงานวิจัย

นรพัชร อัครวัลลภ: norabajra@hotmail.com

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจภูมิภาค

สิริกัลยา เรืองอำนาจ: sirigunlaya@yahoo.com

ผู้รับผิดชอบรายภาคเศรษฐกิจ

ภาคการคลัง

ณัฐธิดา จันทักดี: fongnutdee@hotmail.com

ฐิตินันท์ เลิศกาญจนพร: thitinan.fpo@gmail.com

ปิยพัชร ปรีทะจินดา: piyapatp214@gmail.com

ภาคการค้าระหว่างประเทศ

ภัทรพร คุ้มสะอาด: phattraporn088@gmail.com

ตลาดน้ำมัน

ชานน ลิ้มปรีะสิทธิพร: chanonlim.non@gmail.com

วาสนา บุญพุ่ม: wassana.bph@gmail.com

ภาคเกษตรกรรม

วรรณวิภา แสงสารพันธ์: wanwipa_s@fpo.go.th

ภาคการท่องเที่ยว

พิมพาภรณ์ สุทธิหลวง: pimpapon2_403@hotmail.com

ภาคการบริโภค การลงทุน และอสังหาริมทรัพย์

ศิวัจน์ จิรภักย์พัฒน์: siwat.ji@gmail.com

เมธาวี ชื่นบาล: metarweecheunban@gmail.com

ลภัส แจ่มแจ้ง: LAPUSJ@fpo.go.th

ด้านเสถียรภาพ

ศักดิ์สิทธิ์ สว่างสุข: saksit.ssuk@gmail.com

วรรณวิภา แสงสารพันธ์: wanwipa_s@fpo.go.th

วาสนา บุญพุ่ม: wassana.bph@gmail.com

เศรษฐกิจต่างประเทศ

ธนพล กาลเนาวกุล: thanaphonkarn@gmail.com

กันตา สุขสาตร: holykanta@gmail.com

ญาณพัฒน์ สุขสำราญ: yanapat.ssr@gmail.com

ภาคการเงิน

กันตา สุขสาตร: holykanta@gmail.com

อัตราการแลกเปลี่ยน

กันตา สุขสาตร: holykanta@gmail.com

ธนพล กาลเนาวกุล: thanaphonkarn@gmail.com

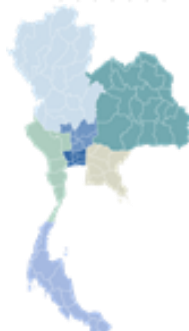
ภาคอุตสาหกรรม

ศิวัจน์ จิรภักย์พัฒน์: siwat.ji@gmail.com

ภาคแรงงาน

นายสมิทธิ์ ชุตินา: smith208555@gmail.com

เศรษฐกิจรายภูมิภาค

ชัยวัฒน์ หาญพิทักษ์พงศ์: han.chaiwat@gmail.com

กวิน เอี่ยมตระกูล: kawin.iamtrakul@gmail.com

สันหนัฐ เศรษฐศักดิ์ศิริ: J.Sanhanat@gmail.com

ประกอบ สุริเยนทรากกร: prakob.suriyentrakorn@gmail.com

กานต์ แจ่มชัดใจ: kant52664@gmail.com

บุณทริกา ชลพิทักษ์วงศ์: puiboondhariga@gmail.com

ปัทม์ สุจิตร์รัตนันท์: papat19109@gmail.com

ออกแบบหน้าปกและจัดรูปเล่ม

กุสุมา จารุมณี: kusumaj@fpo.go.th

สุดาพันธ์ุ์ สำลี: sudaphans@fpo.go.th

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท

เขตพญาไท กรุงเทพฯ 104000

โทรศัพท์ 02 273 9020 โทรสาร 02 298 5602

WWW.FPO.GO.TH